

ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอริโมนเพศที่เปลี่ยนแปลง  
ในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต  
สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า  
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
ปีการศึกษา 2563  
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SCULPTURE: MENSTRUAL AND PAIN UNDER THE EFFECT OF HORMONAL CHANGE  
IN WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE



A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Doctor of Fine and Applied Arts in Fine and Applied Arts

Common Course

FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวด ภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกาย ของสตรีวัยเจริญพันธุ์
โดย	น.ส.ชาลิศา วงษ์มงคล
สาขาวิชา	ศิลปกรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์กมล เผ่าสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติรินทร์ กิตติสกล

---

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต

----- คณะบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์  
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

----- ประธานกรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร เผ่าสวัสดิ์)

----- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก  
(ศาสตราจารย์กมล เผ่าสวัสดิ์)

----- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติรินทร์ กิตติสกล)

----- กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ)

----- กรรมการ  
(อาจารย์ ดร.สิริธร ศรีชลาคม)

----- กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย  
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณพิชญ์ สุภานิมิตร)

ชาลิศา วงษ์มงคล : ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของ  
ฮอโมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์. (SCULPTURE: MENSTRUAL  
AND PAIN UNDER THE EFFECT OF HORMONAL CHANGE IN WOMEN OF  
REPRODUCTIVE AGE) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ศ.กมล เผ่าสวัสดิ์, อ.ที่ปรึกษาร่วม :  
ผศ. ดร.กิตติรินทร์ กิตติสกล

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้  
อิทธิพลของฮอโมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์ มีวัตถุประสงค์วิจัยเพื่อ

1. ศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือนในกรอบของสังคม วัฒนธรรม และในทางการแพทย์
2. สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่สะท้อนภาวะความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือน ทั้งทางร่างกาย  
และจิตใจ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยจากการสำรวจลักษณะอาการในขณะมีประจำเดือนของตนเอง บันทึก  
ข้อมูลโดยใช้รูปแบบการบันทึก Calendar of Premenstrual Experiences (COPE) โดยแบ่งลักษณะ  
อาการเป็น 2 กลุ่ม คือ อาการทางกายและอาการทางจิตใจ ร่วมกับการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ  
ประจำเดือนทั้งในเชิงการแพทย์ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อสร้างชุดข้อมูลที่ใช้กำหนดแนวทางใน  
การสร้างสรรค ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาของทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ในการทำความเข้าใจ  
ความรู้สึกจากประสบการณ์ การมีประจำเดือนของตนเอง และศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านแนวคิด  
กับอารมณ์ (Expression) แนวคิดเกี่ยวกับความเจ็บปวด (Painful) ทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology) รวมถึง  
ผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารูปแบบและวัสดุที่สามารถแสดงคุณลักษณะถึงความรู้สึกของสภาวะ  
ความเจ็บปวดทรมานจากการมีประจำเดือนได้ ผลงานศิลปกรรมที่สะท้อนภาพความเจ็บปวดจากการมี  
ประจำเดือน โดยนำประสบการณ์และการเลือกใช้วัสดุมาสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนอารมณ์ความรู้สึก  
จากการมีประจำเดือนที่ส่งผลต่อร่างกายและชีวิตประจำวัน จากผลงานสร้างสรรค์สามารถสรุปได้ว่า  
การใช้เทคนิคกระบวนการและวัสดุที่เชื่อมโยงถึงความเป็นผู้หญิง มีศักยภาพพอที่จะใช้เพื่อสื่อสารถึง  
ประสบการณ์ความเป็นผู้หญิง การเชื่อมโยงแต่ละส่วนเข้าด้วยกันในผลงานประติมากรรมสามารถ  
ถ่ายทอดเรื่องราวความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนที่เกิดขึ้นทางร่างกายและจิตใจ

สาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม .....

# # 5886804635 : MAJOR COMMON

KEYWORD: SCULPTURE, INSTALLATION ART, MENSTRUATION, WOMEN OF  
REPRODUCTIVE AGE

Chalisa Wongmongkol : SCULPTURE: MENSTRUAL AND PAIN UNDER THE  
EFFECT OF HORMONAL CHANGE IN WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE.

Advisor: Prof. KAMOL PHAOSAVASDI Co-advisor: Asst. Prof. KITSIRIN  
KITISAKON, Ph.D.

Creative research on Sculpture: Menstrual and Pain Under the Effect of  
Hormonal Change in Women of Reproductive Age. The objectives of this research  
were 1) to study issues related to menstruation in the social, cultural, and medical  
framework; 2) to create sculptures that reflect the pain of menstruation, physically  
and mentally.

This research explored and recorded the researcher's physical and mental  
symptoms during menstruation using the Calendar of Premenstrual Experiences  
(COPE) concurrently with the study of monthly medical, social, and cultural-related  
factors to create a dataset that defined creative presentation. To interpret  
experience, the researcher applied phenomenological theory and other recent  
studies on expression, pain, semiology, including some relevant works, to create  
forms and materials which represent the unbearable state of menstruation.

By applying direct personal experience and careful selection of materials,  
the researcher created artworks to show emotions and feelings caused by  
menstrual pain. This study concludes that a combination of techniques, processes,  
and feminine materials can effectively reflect women's mental and physical  
experience, as shown in the presented sculptures.

Field of Study: Fine and Applied Arts

Student's Signature .....

Academic Year: 2020

Advisor's Signature .....

Co-advisor's Signature .....

## กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยสร้างสรรค์ครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้โดยสมบูรณ์จากความช่วยเหลือและคำแนะนำของ ศาสตราจารย์กมล เผ่าสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติรินทร์ กิตติสกล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และศาสตราจารย์เกียรติคุณพิชณุ สุภานิมิต กรรมการภายนอก ที่กรุณาให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คุณแม่ธัญกานต์ สอนหลักทรัพย์ และคุณตาจรัส สอนหลักทรัพย์ ที่คอยสนับสนุนการศึกษา ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ดูแล เป็นแรงผลักดันสำคัญในชีวิต

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร เผ่าสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ อาจารย์ ดร.สิริธร ศรีชลาคม และศาสตราจารย์เกียรติคุณพิชณุ สุภานิมิต กรรมการภายนอก ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำ เพื่อพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพของงานวิจัยสร้างสรรค์นี้ให้ดียิ่งขึ้นในทุกด้าน

ความดีอันเกิดจากคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของดุซงญนิตฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้บิดามารดา คณาจารย์ผู้ให้วิชาความรู้ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน

ชาลิศา วงษ์มงคล

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ง	ง
กิตติกรรมประกาศ.....จ	จ
สารบัญ.....ฉ	ฉ
สารบัญตาราง.....ณ	ณ
สารบัญภาพ.....ญ	ญ
บทที่ 1 บทนำ..... 1	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1	1
1.2 วัตถุประสงค์..... 7	7
1.3 ขอบเขตของการวิจัย..... 7	7
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย..... 7	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 10	10
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 10	10
บทที่ 2 การทดลองสร้างสรรค์ผลงาน..... 11	11
2.1 ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน..... 11	11
2.1.1 อาการปวดประจำเดือน (Dysmenorrhea)..... 11	11
2.1.2 ภาวะประจำเดือนผิดปกติ (Menstrual disorder)..... 12	12
2.2 การสร้างสรรค์ผลงาน..... 13	13
2.2.1 แนวคิดที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน..... 13	13
2.2.2 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน..... 13	13
2.2.3 การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์..... 17	17

บทที่ 3 เนื้อหาและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	20
3.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน .....	21
3.1.1 ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน.....	21
3.1.1.1 กลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน (Premenstrual Syndrome) หรือ PMS.....	21
3.1.1.2 โรคทางจิตเวชที่มีความสัมพันธ์กับฮอร์โมนเพศ.....	22
3.1.2 ข้อมูลจากการสำรวจลักษณะการมีประจำเดือนของผู้วิจัย.....	22
3.1.3 ความเชื่อและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน .....	26
3.1.3.1 ความเชื่อและวัฒนธรรมในต่างประเทศ.....	26
3.1.3.2 ความเชื่อและวัฒนธรรมในประเทศไทย .....	27
3.1.3.3 ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับผ้าอนามัย .....	28
3.1.4 แนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย.....	29
3.1.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับอารมณ์ (Expression) .....	29
3.1.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเจ็บปวด (Painful).....	31
3.2 ผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง .....	32
3.2.1 ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน .....	32
3.2.2 การใช้วัสดุ (Materials).....	36
3.2.2 การใช้รูปทรง (Figurative).....	41
3.2.3 ศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art).....	49
3.3 ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	58
3.3.1 ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) .....	58
3.3.2 ทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology) .....	62
3.3.2.1 การแสดงออกทางภาษากาย (Body Language).....	63
บทที่ 4 กระบวนการสร้างสรรค์.....	70
4.1 แนวความคิด .....	70



4.1.1	กลุ่มที่ 1 อาการทางจิตใจ.....	70
4.1.1.1	ผลงานชุดที่ 1 ชื่อผลงาน “Cocoon” .....	70
4.1.2	กลุ่มที่ 2 อาการทางร่างกาย.....	84
4.1.2.1	ผลงานชุดที่ 2.1 ชื่อผลงาน “Sofa” .....	84
4.1.2.2	ผลงานชุดที่ 2.2 ชื่อผลงาน “Cycle” .....	94
4.1.2.3	ผลงานชุดที่ 2.3 ชื่อผลงาน “My Uterus” .....	104
บทที่ 5	บทวิเคราะห์.....	110
5.1	แนวความคิด .....	110
5.2	เนื้อหา .....	110
5.2.1	กลุ่มอาการทางจิตใจ .....	110
5.2.1.1	ผลงานชุดที่ 1 ชื่อผลงาน Cocoon no.1 และ Cocoon no.2 .....	111
5.2.2	กลุ่มอาการทางร่างกาย.....	114
5.2.2.1	ผลงานชุดที่ 1 ชื่อผลงาน Sofa จำนวน 1 ชิ้น.....	114
5.2.2.2	ผลงานชุดที่ 2 ชื่อผลงาน Cycle จำนวน 3 ชิ้น.....	118
5.2.2.3	ผลงานชุดที่ 3 ชื่อผลงาน My Uterus จำนวน 1 ชิ้น .....	121
5.3	ผลทางความรู้สึกรู้สึกจากมุมมองกระทบของสี แสง และเงา.....	123
บทที่ 6	สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	124
6.1	สรุปผลการวิจัย .....	124
6.2	การอภิปรายผล.....	125
6.3	ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป .....	132
บรรณานุกรม	.....	133
ภาคผนวก	.....	138
ประวัติผู้เขียน	.....	151

## สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตารางการสร้างสัญลักษณ์ในงานสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาไปสู่แบบร่าง .....	14
ตารางที่ 2 แสดงผลการวิจัยสร้างสรรค์ในแง่ของผลงานศิลปกรรม .....	130



## สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 โฆษณา Bodyform .....	3
ภาพที่ 2 จากภาพยนตร์เรื่อง Little Miss Period เซียร์ริจิง น้องเมนส์เพื่อนรัก .....	4
ภาพที่ 3 โปสเตอร์ภาพยนตร์สารคดี Period. End of Sentence.....	5
ภาพที่ 4 Menstruation Bathroom, 1972 โดย Judy Chicago.....	6
ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย .....	9
ภาพที่ 6 แสดงการสร้างภาพร่างและถอดแบบรูปทรงจากวัตถุที่ใช้ในชีวิตประจำวัน .....	15
ภาพที่ 7 การสร้างงานประติมากรรมในเทคนิคเรซิน (Resin) ขนาด 200 x 88 cm.....	16
ภาพที่ 8 ผลงานชุด “ Bloody Mary Pool ” ขนาด ขนาด 200 x 88 cm .....	17
ภาพที่ 9 ปฏิทินที่ใช้จัดบันทึกอาการ PMS/PMDD Calendar of Premenstrual Experiences (COPE) .....	23
ภาพที่ 10 แผนภูมิแสดงลักษณะอาการในช่วงก่อนมีประจำเดือน .....	24
ภาพที่ 11 แผนภูมิแสดงลักษณะอาการในช่วงระหว่างมีประจำเดือน .....	25
ภาพที่ 12 วัสดุที่ใช้ทำผ้าอนามัยในอดีต .....	29
ภาพที่ 13 Anish Kapoor, Brink (2019).....	33
ภาพที่ 14 Timi Páll, The Diary of My Period .....	34
ภาพที่ 15 I want you blood, 2013.....	35
ภาพที่ 16 Uncertain Journey, 2016/2019, Metal frame, red wool, Dimensions variable.....	37
ภาพที่ 17 Where Are We Going?, 2017/2019, White wool, wire, rope, Dimensions variable Installation view.....	38
ภาพที่ 18 Soul Elsewhere, 2013 .....	38

ภาพที่ 19 Forgiving Strands, 2016-2018 - Installation view Revolution in the Making: Abstract Women Sculptors 1947-2016 at Hauser + Wirth, LA.....	39
ภาพที่ 20 R.S.V.P !, 1977.....	40
ภาพที่ 21 “Night”, 1983.....	42
ภาพที่ 22 “Sleeping Place”, 1974 .....	43
ภาพที่ 23 HideAway Cozy Adult .....	44
ภาพที่ 24 HideAaway Cozy Baby, HideAway Cozy Dog.....	44
ภาพที่ 25. “The Birth of a New Hero” 2008, 35 x 30 x 45 cm .....	45
ภาพที่ 26 “Inner Turmoil”, 2009, 85 x 85 x 30cm.....	46
ภาพที่ 27 ผลงานศิลปกรรมสร้างสรรค์ของ Berline De Bruyckere (1964).....	47
ภาพที่ 28 ผลงานศิลปกรรมสร้างสรรค์ของ Ferri Farahmandi (1965).....	48
ภาพที่ 29 Ghada Amer,2005 Trini, Acrylic, embroidery and gel medium on canvas 167.6 x 200.7 cm .....	51
ภาพที่ 30 Ectomy,2015 Sally Hewett, Sculpture, 33x70x12cm.....	52
ภาพที่ 31 Kickass Sculpture, 2016 Sculpture Fabric on soft (Yarn, Cotton, Fabric) Size: 18x18x10” .....	52
ภาพที่ 32 Burt Lunge, 2018.....	53
ภาพที่ 33 Lippy Reclined, 2016.....	54
ภาพที่ 34 Arch of Hysteria,2000 Hanging piece : pink fabric.....	55
ภาพที่ 35 แบบร่าง Cocoon no.1 .....	71
ภาพที่ 36 แบบร่าง Cocoon no.2.....	72
ภาพที่ 37 ภาพการถักโครเชต์ด้วยเชือกฝ้าย (ช้าย) และ ภาพผลงาน Cocoon no.2 ใส่วิกผม (ขวา).....	72
ภาพที่ 38 เชือกมาคราเมื่อย้อมสีจากแก่นฝาง.....	73
ภาพที่ 39 งานประติมากรรม Cocoon no.1 เมื่อเทียบกับสัดส่วนมนุษย์.....	74

ภาพที่ 40 ภาพร่าง ผลงาน Cocoon จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์.....	75
ภาพที่ 41 ภาพร่าง Cocoon no.1 (ชาย) และ Cocoon no.2 (ขวา).....	75
ภาพที่ 42 ภาพร่าง Cocoon no.1 บนโฟมก่อน .....	76
ภาพที่ 43 ภาพขั้นตอนการแกะและขัดพื้นผิวโฟม Cocoon no.1 .....	76
ภาพที่ 44 สีอะคริลิกที่ใช้ในงาน .....	77
ภาพที่ 45 ภาพหุ่น Cocoon no.1 ลงสีอะคริลิก.....	78
ภาพที่ 46 ภาพหุ่น Cocoon no.2 ลงสีอะคริลิก.....	78
ภาพที่ 47 ผ้าซีฟองสำหรับใช้คลุมหุ่น.....	79
ภาพที่ 48 เชือกมาคราเม่ ขนาด 7 มม.....	79
ภาพที่ 49 ภาพขั้นตอนการย้อมสีเชือกจากแก่นฝาง .....	80
ภาพที่ 50 ภาพขั้นตอนการถักโครเชต์.....	81
ภาพที่ 51 ภาพขั้นตอนการถักเชือกล้อมหุ่นโฟม ผลงาน Cocoon no.1 และ Cocoon no.2.....	82
ภาพที่ 52 งานประติมากรรม Cocoon No.1 ขนาด 85x75x50 ซม. ....	82
ภาพที่ 53 ภาพงานประติมากรรม Cocoon No.2, ขนาด 100 x 85 x 50 ซม. ....	83
ภาพที่ 54 ภาพร่างผลงาน “Sofa” .....	85
ภาพที่ 55 ภาพหนังวัวฟอกสี (ชาย) และรอยเย็บหนัง (ขวา).....	86
ภาพที่ 56 งานประติมากรรม Sofa เมื่อเทียบกับสัดส่วนมนุษย์.....	87
ภาพที่ 57 ภาพร่างจากภาพถ่าย.....	88
ภาพที่ 58 ภาพกระบวนการแกะโฟม .....	88
ภาพที่ 59 ขาเก้าอี้ไม้ยางพาราสูง 20 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 5.3 ซม. ....	89
ภาพที่ 60 กระบวนการหล่ออย่างซิลิโคน .....	90
ภาพที่ 61 อุปกรณ์การเย็บหนัง (ชาย) และ หุ่นโฟมที่ประกอบกับเท้าและขาเก้าอี้ เรียบร้อยแล้ว (ขวา) .....	91
ภาพที่ 62 ขั้นตอนการตัดเย็บหนังคลุมหุ่นโฟม .....	92

ภาพที่ 63 ภาพงานประติมากรรม Sofa.....	93
ภาพที่ 64 ภาพร่าง Cycle No.1.....	95
ภาพที่ 65 ภาพร่าง Cycle No.2.....	96
ภาพที่ 66 ภาพร่าง Cycle No.3.....	96
ภาพที่ 67 เชือกมะนิลา ขนาด 8 มิลลิเมตร .....	97
ภาพที่ 68 ภาพสีและพื้นผิวของหุ่น .....	97
ภาพที่ 69 กระบวนการแกะโฟม Cycle No.1 .....	98
ภาพที่ 70 กระบวนการแกะโฟม Cycle No.2.....	99
ภาพที่ 71 การใช้กระดาษทรายขัดพื้นผิวโฟม .....	99
ภาพที่ 72 ภาพหุ่น Cycle No.3 ที่ขัดตกแต่งและเซาะร่องเรียบร้อยแล้ว.....	100
ภาพที่ 73 ภาพขั้นตอนการผสมสีน้ำพลาสติกกับยางพารา และทาบนผิวหุ่น .....	101
ภาพที่ 74 ภาพผลงาน Cycle No.1ขนาด 58 x 134 x 80 ซม.....	102
ภาพที่ 75 ภาพผลงาน Cycle No.2, 58 x 109.5 x 62 ซม.....	103
ภาพที่ 76 ภาพผลงาน Cycle No.3, 81 x 130 x 140 ซม.....	103
ภาพที่ 77 ภาพร่างของรูปทรงหลัก - รูปทรงรอง – รูปทรงรวม .....	105
ภาพที่ 78 ภาพถ่ายบรรจุเม็ดโฟม .....	105
ภาพที่ 79 ใบหน้าและโฟมที่บรรจุในผ้าทรงกระบอก.....	106
ภาพที่ 80 โฟมเม็ดขนาด 3 มม. และ ผ้าทรงกระบอกบรรจุเม็ดโฟม .....	107
ภาพที่ 81 กระบวนการสร้างใบหน้าที่ใช้ในรูปทรงรอง.....	107
ภาพที่ 82 กระบวนการสร้างรูปทรงรอง.....	108
ภาพที่ 83 ผลงาน My Uterus, ขนาด 1 x 1.20 ซม.....	109
ภาพที่ 84 ผลงาน Cocoon no.1 และ Cocoon no.2.....	111
ภาพที่ 85 (ภาพบน) ผลงาน Cocoon no.1.....	113
ภาพที่ 86 (ภาพล่าง) ผลงาน Cocoon no.2.....	113

ภาพที่ 87 ผลงาน Sofa.....	114
ภาพที่ 88 ผลงาน Sofa.....	115
ภาพที่ 89 การวางตำแหน่งเก้าอี้ในงาน Sofa แบบที่ (1) (ชาย) และการวางตำแหน่งเก้าอี้ในงาน Sofa แบบที่ (2) (ขวา).....	116
ภาพที่ 90 ภาพการวางตำแหน่งเก้าอี้ในงานจริง.....	116
ภาพที่ 91 ผลงาน “Sofa” .....	117
ภาพที่ 92 ภาพผลงาน Cycle No.1 No.2 และ No.3.....	118
ภาพที่ 93 ผลงาน Cycle No. 1.....	119
ภาพที่ 94 ภาพการเปรียบเทียบผลงาน Cocoon No.1 ระหว่างใส่วิกผมและไม่ใส่วิกผม .....	126
ภาพที่ 95 ภาพการเปรียบเทียบผลงาน Cocoon No.2 ระหว่างใส่วิกผมและไม่ใส่วิกผม .....	126
ภาพที่ 96 ภาพผลงาน “Sofa” .....	127
ภาพที่ 97 ภาพผลงานชุด Cycle.....	128
ภาพที่ 98 ภาพผลงาน “My Uterus” .....	129
ภาพที่ 99 โปสเตอร์นิทรรศการ “ME MENSES” .....	139

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้วิจัยเป็นสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่มีลักษณะอาการก่อนมีประจำเดือนและอาการปวดท้องระหว่างมีประจำเดือนตั้งแต่ช่วงอายุ 15 ปีเป็นต้นมา ก่อนมีประจำเดือนประมาณ 1 สัปดาห์มักจะมีอาการทางร่างกายและอาการทางอารมณ์ที่รบกวนการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นกลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน หรือ Premenstrual Symptoms (PMS) ที่พบได้สูงถึงประมาณร้อยละ 80 - 95 ในสตรีวัยเจริญพันธุ์ (รัตนานันท์ สันตฤกษ์ และคณะ, 2544, หน้า 1) อาการที่ผู้วิจัยประสบก่อนมีประจำเดือนคือ อาการปวดศีรษะ คัดตึงหน้าอก ตัวบวม ซึ่งเกิดร่วมกับอารมณ์ หดหู่ หงุดหงิด เครียด วิตกกังวล เมื่อมีประจำเดือนก็ต้องเผชิญกับอาการปวดท้องที่รุนแรง พร้อมกับเลือดประจำเดือนที่มีปริมาณมากจนร่างกายอ่อนเพลีย กลุ่มอาการเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์เป็นอย่างมาก ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม เมื่ออยู่ในช่วงของการมีประจำเดือนผู้วิจัยจะมีการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมที่ค่อนข้างแปรปรวน อ่อนไหวง่าย มีภาวะซึมเศร้า และไม่ต้องการพบปะผู้คน บ่อยครั้งทำให้มีปัญหากับคนรอบข้าง มีปัญหาในการเข้าสังคม และประสิทธิภาพในการทำงานลดลง

ด้วยความที่ผู้วิจัยเติบโตมากับฐานความคิดของสังคมที่เชื่อว่า ประจำเดือนเป็นสิ่งสกปรก การมีประจำเดือนเป็นเรื่องส่วนตัวที่ต้องคอยปิดบัง แอบซ่อน เป็นมารยาททางสังคมที่ต้องเลี่ยงในการพูดถึง ไม่ควรนำมาเปิดเผยอย่างเต็มที่ในพื้นที่สาธารณะ แม้แต่การซื้อหรือการพกผ้าอนามัยก็เป็นสิ่งที่ต้องเก็บซ่อนให้มิดชิดเช่นกัน ดังนั้นเมื่อมีประจำเดือนจึงไม่กล้าที่จะปรึกษาคนอื่นหรือปรึกษาแพทย์ แม้ว่าประจำเดือนจะส่งผลให้เกิดความเจ็บปวดทรมานมากมายก็ตาม สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างความกดดันและความอึดอัดใจให้กับผู้วิจัย เพราะการที่เรื่องราวของประจำเดือนเป็นเรื่องที่ไม่ถูกพูดถึง จึงส่งผลให้คิดว่าอาการที่เกิดขึ้นนี้เป็นเรื่องปกติที่คนอื่นก็เป็นกัน ไม่จำเป็นต้องเล่าให้ใครฟัง เป็นเพียงสิ่งที่ต้องอดทนเพื่อให้ผ่านไปในทุกเดือนเท่านั้น นอกจากลักษณะทางกายภาพที่ผู้วิจัยต้องเผชิญแล้ว ยังมีปัจจัยภายนอกซึ่งมาจากกระแสวัฒนธรรมบางประการที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจด้วยเช่นกัน

ในประเทศไทยมีความเชื่อและจารีตประเพณีในการมองว่าเลือดประจำเดือนของผู้หญิงนำมาซึ่งความเสื่อมและความวิบัติ จากข้อห้ามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงเช่น ผู้หญิงห้ามขึ้นหลังคารถ ห้ามเหยียบหัวเรือ และห้ามเข้าบริเวณพระธาตุ เป็นต้น การห้ามเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเรื่องความเชื่อที่ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ไม่บริสุทธิ์เพราะมีประจำเดือนทั้งสิ้น (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2548) ผู้วิจัยเองได้ประสบเหตุการณ์ห้ามเข้าพื้นที่วัดในขณะที่มีประจำเดือน การโดนจำกัดอาณาเขต

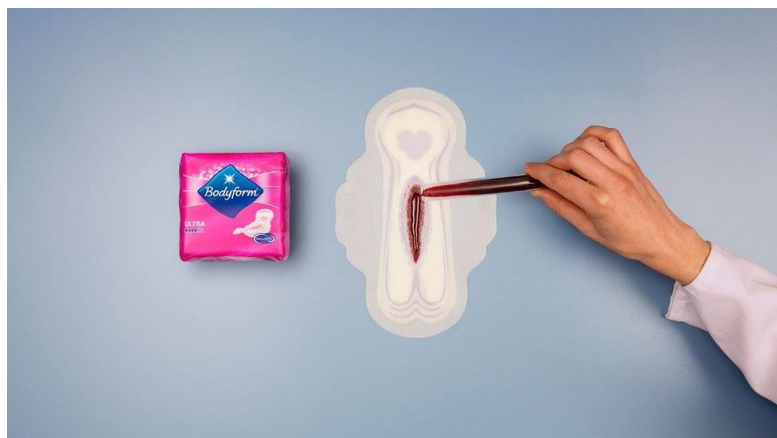


เฉพาะในลักษณะนี้ ก่อให้เกิดความรู้สึกอึดอัด เป็นการเพิ่มข้อจำกัดให้แก่การมีประจำเดือนมากขึ้นอีก และส่งผลให้ต้องปิดบังการมีประจำเดือนของตนเองเพื่อดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติ

ดังนั้นประจำเดือนในบริบทของสังคมปัจจุบันจึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจพูดถึงได้อย่างเปิดเผยหรือ เลี่ยงที่จะพูดถึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดคำว่าประจำเดือน ซึ่งมักจะมีคำมากมายที่ถูกใช้แทนคำว่า “ประจำเดือน” โดยตรง เช่น วันนั้นของเดือน เมนส์ ระบุ รอบเดือน วันแดงเดือน ปจด. เป็นต้น รวมถึงมีชื่อเฉพาะที่ใช้เรียกคนมีประจำเดือนว่า มนุษย์เมนส์ และคำว่ามนุษย์เมนส์ยังถูกใช้ในเชิง สัญลักษณ์เพื่อเปรียบเปรยถึงผู้หญิงที่มีอาการหงุดหงิด อารมณ์ไม่ดี แม้ว่าผู้หญิงคนนั้นจะมี ประจำเดือนหรือไม่ก็ตาม จากประสบการณ์ในการมีประจำเดือนของผู้วิจัยในแต่ละครั้ง นอกจากต้องเผชิญกับลักษณะอาการทางกายและใจอันเป็นผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนเพศแล้ว ยังต้องคอยกังวลกับความคิดและสายตาของคนในสังคมอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมอารมณ์และ พฤติกรรมของตนเองให้เป็นปกติ การที่ต้องคอยระวังคราบเลือดประจำเดือนที่อาจเปื้อนชุด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้นำมาซึ่งการถูกล้อเลียนและถูกมองว่าน่ารังเกียจ สกปรก แม้ว่าประจำเดือนจะเป็น เพียงเรื่องของระบบทางชีววิทยาตามธรรมชาติของร่างกายก็ตาม

ด้วยผลพวงประการหนึ่งของกระแสความคิดในสังคมปัจจุบัน ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน สิ่งที่เคยยึดถือกันไปบ้าง แต่วัฒนธรรมของการปิดบังและการเลี่ยงที่จะพูดถึงผ้าอนามัยอย่าง ตรงไปตรงมายังคงอยู่ เช่น ในปัจจุบันภาพของผ้าอนามัยที่ถูกเปิดเผยบนสื่อออนไลน์ มักจะมีภาพ แทนของเลือดประจำเดือนเป็นน้ำสีฟ้าซึ่งเป็นที่เข้าใจร่วมกันว่า เป็นสัญลักษณ์แทนประจำเดือน นอกจากจะมีการนำเสนอผ้าสีฟ้าเพื่อปิดบังสีที่แท้จริงของเลือดประจำเดือนแล้ว ยังจะเป็นการ นำเสนอในแง่ดีเพียงด้านเดียวของการใช้ผ้าอนามัยยี่ห้อต่าง ๆ เท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นความมั่นใจในการ ใส่เสื้อผ้าสีขาว การขยับตัวเคลื่อนไหวอย่างสะดวกสบายในอิริยาบถต่างๆ ความสุข ความสดใสร่าเริง ที่เกิดจากการใส่ผ้าอนามัย หรือการใส่ผ้าอนามัยในขณะที่นอนหลับที่ดูเหมือนจะทำให้หลับสบาย ซึ่งใน ความเป็นจริงจากประสบการณ์ของผู้วิจัยสิ่งเหล่านี้ล้วนตรงข้ามกับความเป็นจริงโดยสิ้นเชิง ไม่มีความ สะดวกสบายจากการสวมใส่ผ้าอนามัยทั้งตอนกลางวันและกลางคืน ตัวผู้วิจัยเองก็พยายามหลีกเลี่ยงที่จะ สวมใส่เสื้อผ้าสีขาวเพราะในความเป็นจริง เลือดประจำเดือนสามารถซึมเปื้อนได้ตลอดเวลา นอกจาก เรื่องการเปื้อนเสื้อผ้าแล้ว การเคลื่อนไหวแต่ละครั้งยังต้องคอยระวังเรื่องกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ จากเลือดประจำเดือนอีกด้วย ดังนั้นการโฆษณาผ่านทางสื่อต่าง ๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องประจำเดือนของผู้หญิงเพราะประจำเดือนเป็นต้นกำเนิดของโรคในผู้หญิง มากมาย

Bodyform เป็นแบรนด์ผ้าอนามัยแบรนด์แรกในอังกฤษที่ใช้ของเหลวสีแดงในการโฆษณา เพื่อให้ความสำคัญกับการนำเสนอภาพลักษณ์ของการมีประจำเดือนในความเป็นจริง



ภาพที่ 1 โฆษณา Bodyform

ที่มา <https://www.everydaymarketing.co/target/female/bodyform/>

โฆษณาของผ้าอนามัย Bodyform นำเสนอการการโฆษณาในรูปแบบใหม่ด้วยการเปิดเผยสี่ประจำวันของผู้หญิงอย่างตรงไปตรงมาภายใต้สโลแกน “No Blood Should Hold Us Back” เพื่อพยายามลบภาพมายาคติที่ว่า เลือดประจำเดือนเป็นสิ่งที่ไม่ควรนำเสนอผ่านสื่อ โดยเลือกใช้สีแดงตามสีแท้จริงของเลือดประจำเดือนแทนการใช้สีฟ้าเพื่อให้ได้ภาพที่สมจริง ในฉากต่าง ๆ แสดงการมีประจำเดือนในชีวิตประจำวันทั่วไป ด้วยการเผยให้เห็นภาพเลือดจางๆที่ไหลอาบต้นขาในฉากอาบน้ำ และลักษณะอาการต่าง ๆ ของคนมีประจำเดือน รวมถึงการพูดถึงผ้าอนามัยของผู้หญิงอย่างโจ่งแจ้ง และทำให้ดูเป็นเรื่องปกติ เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายว่าการเป็นประจำเดือนไม่ใช่เรื่องน่าอายที่ต้องปกปิดอีกต่อไป

**เทรซี แแบ็กซ์เตอร์** ผู้จัดการฝ่ายการตลาดของ Bodyform บริษัทผ้าอนามัยของประเทศอังกฤษระบุว่าข้อห้ามเรื่องการพูดถึงประจำเดือนส่งผลเสียต่อผู้หญิงอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความขาดแคลนด้านสุขภาพอนามัยของผู้หญิง สุขภาพจิต และความเป็นอยู่ ควรทำลายภาพจำและกฎเกณฑ์เก่าๆ เพื่อให้การมีประจำเดือนเป็นเรื่องปกติที่ผู้หญิงสามารถพูดถึงได้อย่างสะดวก (Noozup, 2560)

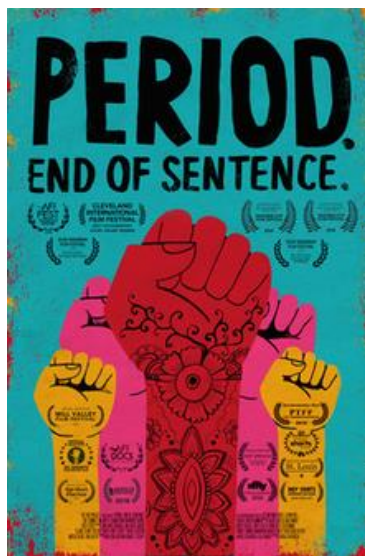
นอกจากสื่อโฆษณา ประเด็นเรื่องประจำเดือนได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึงในสังคมปัจจุบันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในวงการภาพยนตร์ การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของการมีประจำเดือนจากประสบการณ์ของผู้หญิงถูกนำเสนอในภาพยนตร์จากประเทศญี่ปุ่นเรื่อง Little Miss Period เซย์ริจัง น้องแมนส์เพื่อนรัก กำกับโดย ชุนสุเกะ ชินาดะ



ภาพที่ 2 จากภาพยนตร์เรื่อง Little Miss Period เซย์ริจิง น้องเมนส์เพื่อนรัก  
ที่มา [https://images.thaiza.com/4/4\\_20200130112350.jpg](https://images.thaiza.com/4/4_20200130112350.jpg)

ภาพยนตร์ถูกดัดแปลงมาจากการ์ตูนออนไลน์ในชื่อเดียวกัน จากนักเขียน เคน โคยามะ ที่ต้องการเปลี่ยนมุมมองความคิดดั้งเดิมของคนญี่ปุ่นที่เชื่อว่าประจำเดือนของผู้หญิงเป็นเรื่องสกปรก ห้ามเอ่ยถึง เป็นกระบอกเสียงให้กับผู้หญิงในสังคมญี่ปุ่น ปลุกกระแสสังคมให้เกิดการถกเถียงถึงเรื่องราวละเอียดอ่อนอย่างการมีประจำเดือนของผู้หญิง ดำเนินเรื่องโดยการนำเสนอประสบการณ์จากการมีประจำเดือนที่ผู้หญิงต้องพบเจอในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ หน้าที่การงาน และครอบครัว ด้วยการใช้อยู่ลักษณะแทนภาพของประจำเดือน เป็นตุ๊กตามาสคอตส์ชมพู เนื้อหาของภาพยนตร์จะเป็นการอธิบายให้เข้าใจถึงความลำบากในการมีประจำเดือนของผู้หญิงและเป็นการให้ผู้หญิงได้รู้จักทำความเข้าใจในการมีประจำเดือนของตนเองมากขึ้น เป็นการสะท้อนความลำบาก ความทรมาน จากอารมณ์ความรู้สึกของการมีประจำเดือนที่ต้องคอยปิดบังจากสังคมได้อย่างชัดเจน ซึ่งการที่ผู้หญิงต้องปิดบังเรื่องการมีประจำเดือนของตนเองต่อสังคม เป็นผลพวงจากที่คนในสังคมไม่เห็นความสำคัญและไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการมีประจำเดือน การมีประจำเดือนจึงเป็นประเด็นที่ถูกกละเลยแม้กระทั่งกับผู้หญิงเองที่ควรจะมีควมเข้าใจในเรื่องนี้มากที่สุด

นอกจากนี้ยังมีสารคดีสั้นกำกับโดย เรย์กา เซห์ทาบชี (Rayka Zehtabchi) ที่สะท้อนถึงปัญหาและความลำบากที่ชีวิตต้องเผชิญจากการมีประจำเดือนในสังคมอินเดียเรื่อง Period. End of Sentence.



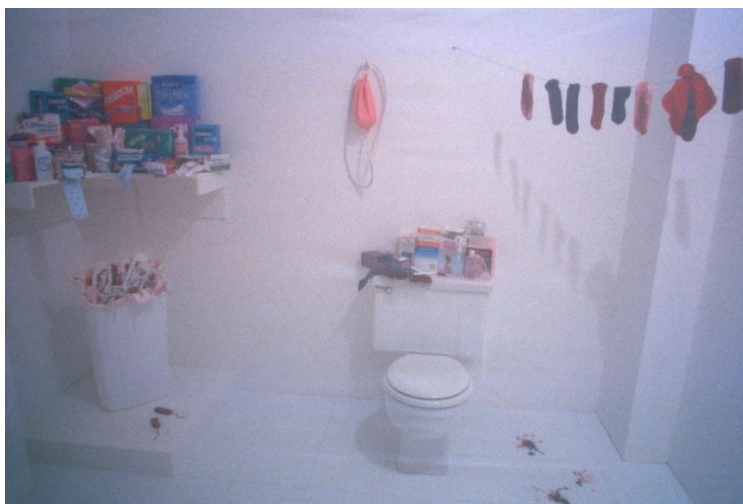
ภาพที่ 3 โปสเตอร์ภาพยนตร์สารคดี Period. End of Sentence.

ที่มา <https://www.imdb.com/title/tt6939026/>

Period. End of Sentence. ได้รับรางวัลออสการ์สาขาภาพยนตร์สารคดีสั้นยอดเยี่ยม ถ่ายทอดเรื่องของประจำเดือนซึ่งพูดถึงยากในสังคมอินเดีย สารคดีพูดถึงผู้หญิงในหมู่บ้านซึ่งห่างจากกรุงเดลีเมืองหลวงของประเทศเพียง 60 กิโลเมตรที่ผู้หญิงทุกคนมีปัญหาเรื่องสุขอนามัย พวกเธอรู้จักผ้าอนามัยแต่ไม่มีเงินซื้อ แม้คนที่มีเงินพอก็ไม่กล้าซื้อเพราะอายและกลัวการถูกจ้องมอง ความขาดแคลนห้องน้ำทำให้ยากต่อการเปลี่ยนผ้าอนามัย เด็กสาวในถิ่นทุรกันดารยากจนจำนวนมากไม่ได้รับการศึกษาเพียงเพราะประสบปัญหาจากการมีประจำเดือน หลายคนใช้เศษผ้าหรือกระดาษหนังสือพิมพ์แทนผ้าอนามัย บางคนไม่เข้าใจเรื่องการมีประจำเดือน สิ่งเดียวที่เข้าใจร่วมกันคือถ้ามีประจำเดือนจะไม่สามารถเข้าไปไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ แม้แต่ผู้ชายหลายคนในหมู่บ้านก็ไม่ทราบว่าประจำเดือนคืออะไรและคิดว่าการมีประจำเดือนเป็นอาการป่วยชนิดหนึ่งเท่านั้น

การที่ไม่สามารถพูดถึงเรื่องประจำเดือนได้อย่างสะดวกใจ ส่งผลให้ประจำเดือนเป็นเรื่องที่เข้าถึงยากและไม่ได้รับความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการดูแลจัดการด้านสุขอนามัยของตนเอง ความคิดเหล่านี้ล้วนไม่ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของผู้หญิงและสร้างผลกระทบอย่างมากทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดโรคในสตรีตามมาในระยะยาว สารคดีเรื่องนี้จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงของผู้หญิงในสังคมอินเดีย ที่ได้รับผลกระทบจากการมีประจำเดือนในทุกด้านของชีวิต

ผลงานศิลปกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีประจำเดือนของผู้หญิง ผ่านผลงานภาพถ่าย ที่เผยให้เห็นพื้นที่ส่วนตัวที่ใช้ทำกิจวัตรประจำวันขณะมีประจำเดือนของผู้หญิง ซึ่งเป็นแง่มุมที่คนส่วนใหญ่อาจไม่เคยรับรู้



ภาพที่ 4 Menstruation Bathroom, 1972 โดย Judy Chicago  
ที่มา <https://www.bagtazocollection.com/blog/menstruationbathroom>

Judy Chicago (1939) ศิลปินหญิงชาวอเมริกัน ในงาน Menstruation Bathroom (1972) ถ่ายภาพห้องน้ำของตัวเองในช่วงมีประจำเดือน แสดงพื้นที่ของห้องน้ำที่เต็มไปด้วยร่องรอยของประจำเดือน ไม่ว่าจะเป็นผ้าอนามัยใช้แล้วที่ทิ้งจนเต็มถังขยะ หยดเลือดประจำเดือนที่เประอะเปื้อนตามพื้นห้องน้ำ ผ้าอนามัยที่ชุ่มไปด้วยเลือดประจำเดือนถูกแขวนเรียงราย และผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ผู้หญิงใช้เวลาเป็นประจำเดือน สิ่งเหล่านี้สะท้อนสิ่งที่ผู้หญิงต้องเผชิญ แสดงให้เห็นถึงวงจรชีวิตของผู้หญิงที่ต้องเผชิญกับการมีประจำเดือนในทุกเดือน เรื่องราวเหล่านี้ถูกปิดบังซ่อนเร้น ไม่ได้รับการพูดถึง สัญลักษณ์ของสตรีเพศที่ต้องทนทุกข์ทรมานและไม่อาจปลดปล่อยออกจากตัวเองได้ เป็นการกระตุ้นให้เกิดคำถามต่อขอบเขตของสิ่งต้องห้าม ที่ไม่ควรพูดถึง

การที่ศิลปินหญิงนำเสนอมุมมองเรื่องประจำเดือน เผยถึงการมีประจำเดือนในแง่มุมที่ยังไม่เป็นที่รับรู้ในสังคมมากนัก ผลงานแสดงให้เห็นถึงความลับของความเป็นสตรีเพศที่มีแค่สตรีเท่านั้นที่รู้ การใช้ประจำเดือนในการเปิดเผยพื้นที่ส่วนตัว ล้วนเป็นการเชื้อเชิญให้ผู้ชมเข้ามาเรียนรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่ เป็น สิ่งสกปรก เป็นเรื่องต้องห้ามที่ไม่ควรพูดถึง พวกเขาได้อธิบายและสะท้อนกลับทัศนคติทางสังคมที่มีต่อประจำเดือนด้วยผลงานศิลปะเหล่านี้

จากข้อมูลข้างต้นที่ได้ทำการศึกษา มาส่งผลต่อแนวความคิดของผู้วิจัยในการสำรวจร่างกายของตนเองในช่วงมีประจำเดือน และได้ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ความเจ็บปวดทรมานที่ต้องเผชิญส่งผลกระทบต่อสุขภาพในทุกด้านทำให้ไม่อาจเพิกเฉยต่อเรื่องประจำเดือนที่ต้องคอยปิดบังซ่อนเร้นตลอดมา ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้หญิงที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องประจำเดือนโดยตรง จึงต้องการที่จะนำเรื่องราวเหล่านี้มาเปิดเผยให้เห็นถึงอีกแง่มุมหนึ่งของการมีประจำเดือนที่เต็มไปด้วยความเจ็บปวดทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่สำคัญในการทำงานวิจัยสร้างสรรค์

ที่เกี่ยวข้อง สะท้อนลักษณะอาการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของตนเองผ่านผลงานศิลปกรรม โดยใช้แนวทางของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) ที่เป็นการนำเสนอประสบการณ์ของผู้หญิงด้วยรูปแบบและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้หญิง ในผลงานชุดประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์

## 1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือนในกรอบของสังคม วัฒนธรรม และในทางการแพทย์

1.2.2 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่สะท้อนภาวะความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือน ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

## 1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ด้านเนื้อหา ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือนในเชิงการแพทย์ สังคมและวัฒนธรรม

1.3.2 ด้านทฤษฎี ใช้แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ (Expression) แนวคิดเกี่ยวกับความเจ็บปวด (Painful) ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology)

1.3.3 ด้านรูปแบบ นำเสนอผลงานประติมากรรมที่สะท้อนความสภาวะความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์ ในรูปแบบของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art)

## 1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย พัฒนาและทดลองเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ตรงตามกรอบความคิดที่ใช้ในการนำเสนอในผลงานวิจัยสร้างสรรค์ชุดนี้ แบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

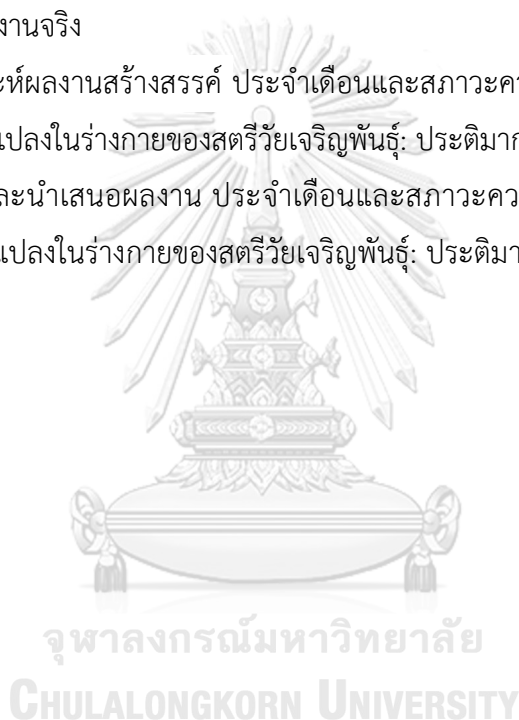
1.4.1 ศึกษาข้อมูล องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary) ที่มีการสืบค้นและวิจัยเบื้องต้นแล้ว เกี่ยวกับเรื่องประจำเดือนในเชิงการแพทย์ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงสังเกตลักษณะอาการของตนเอง ตลอดจนศึกษารูปแบบผลงานทางทัศนศิลป์ กระบวนการทางศิลปะ หลักการทางด้านสุนทรียศาสตร์ รูปแบบในงาน

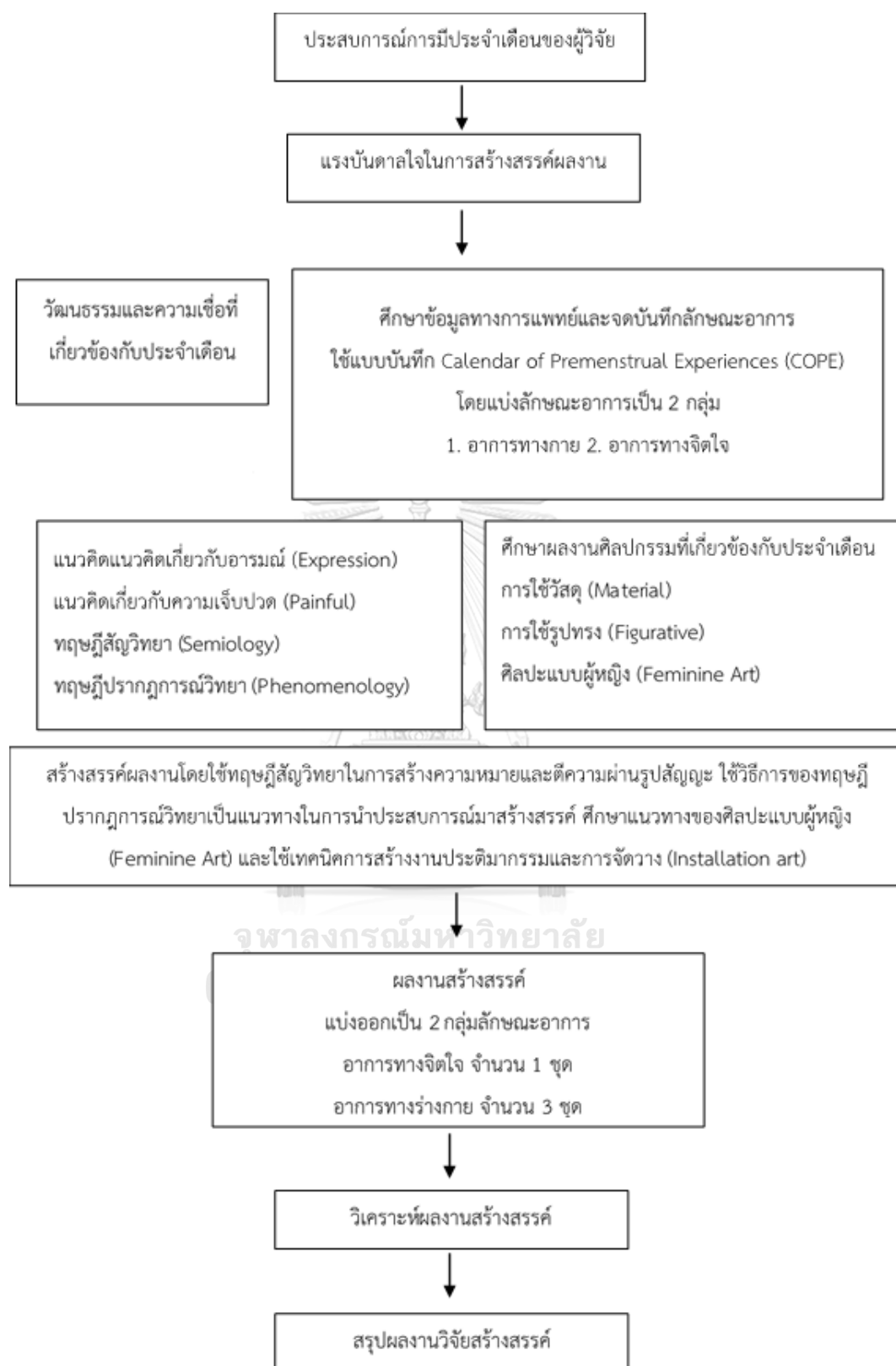
ศิลปกรรมที่เกี่ยวกับการสะท้อน อารมณ์ (Expression) และความรู้สึกจากประสบการณ์ของผู้หญิง เพื่อนำมาทำความเข้าใจ วิเคราะห์ข้อมูลเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยสร้างสรรค์

1.4.2 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลทางความคิดจากชุดข้อมูลที่ได้ สรุปรูปแบบในการสร้างสรรค์ รวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ (Expression) แนวคิดเกี่ยวกับความเจ็บปวด (Painful) ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology) และรูปแบบจากศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) และงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การอธิบาย กลไกการสร้างสรรค์ในรูปแบบของงานทัศนศิลป์ ที่สะท้อนสภาวะอารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงภาวะ ความเจ็บปวดจากประสบการณ์ของผู้วิจัย จากแนวความคิด สู่การทดลองสร้างแบบร่าง และพัฒนา ไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานจริง

1.4.3 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของ ฮอริโมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์: ประติมากรรม และศิลปะการจัดวาง

1.4.4 สรุปและนำเสนอผลงาน ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของ ฮอริโมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์: ประติมากรรม และศิลปะการจัดวาง ใน รูปแบบนิทรรศการ





ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย



## 1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจในลักษณะอาการ สภาพร่างกาย และจิตใจอันเกิดจากการมีประจำเดือน

1.5.2 ได้กระบวนการเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎี และการถอดสัญลักษณ์จากอารมณ์ ความรู้สึก ความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือน สู่ตีความผ่านจินตนาการของผู้วิจัยสู่การสร้างภาษาทางทัศนศิลป์

1.5.3 ได้องค์ความรู้ในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์จากกระบวนการศึกษา ค้นคว้า ทดลองในงานศิลปะแบบเหนือจริงโดยใช้ทฤษฎีสัญศาสตร์เป็นกรอบความคิด

1.5.4 ได้กระบวนการสร้างสรรค์เรื่องประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์ : ประติมากรรม และศิลปะการจัดวาง

## 1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยสร้างสรรค์นี้มาจากแรงบันดาลใจจากประสบการณ์ของผู้วิจัย ที่ต้องเผชิญกับสภาวะความเจ็บปวดจากลักษณะอาการอันไม่พึงประสงค์ในช่วงการมีประจำเดือน ได้ศึกษาข้อมูลทางการแพทย์และพิจารณาร่างกายของตนเองโดยใช้การจดบันทึกลักษณะอาการก่อนและระหว่างมีประจำเดือน เพื่อเป็นกรอบกำหนดเนื้อหาในการสร้างสรรค์ ใช้แนวคิด วิธีการ รูปแบบ และวัสดุของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) ในการแสดงออกถึง อารมณ์ ความรู้สึกแห่งความเป็นผู้หญิง ร่วมกับการใช้ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ในการทำความเข้าใจเรื่องราวจากประสบการณ์และความรู้สึกที่แท้จริงจากจิตสำนึกของตนเอง ผสานกับการใช้ทฤษฎีสัญศาสตร์ (Semiology) ในการวิเคราะห์สัญลักษณ์ (Sign) การแทนค่าของร่างกาย ภาษาท่าทาง สู่การสร้างสรรคผลงานประติมากรรมที่เชื่อมโยงไปถึงสภาวะความเจ็บปวดที่เกิดจากการมีประจำเดือน

## บทที่ 2

### การทดลองสร้างสรรค์ผลงาน

ในการทดลองสร้างสรรค์ผลงานนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าแนวคิดที่สามารถสะท้อนและถ่ายทอดเรื่องราวที่ต้องเผชิญกับความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนในงานสร้างสรรค์ เพื่อหาแนวทางการทำงานที่สอดคล้องกับเนื้อหาในการสร้างสรรค์งาน ผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะอาการจากการมีประจำเดือนของตนเองเพื่อทดลองสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีเนื้อหาดังนี้

#### 2.1 ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน

##### 2.1.1 อาการปวดประจำเดือน (Dysmenorrhea)

##### 2.1.2 ภาวะประจำเดือนผิดปกติ (Menstrual Disorder)

#### 2.2 การสร้างสรรค์ผลงาน

##### 2.2.1 แนวคิดที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

##### 2.2.2 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

##### 2.2.3 รูปแบบและเทคนิคในการสร้างสรรค์

##### 2.2.4 การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

#### 2.1 ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน

จากลักษณะอาการของผู้วิจัยในการมีประจำเดือน ที่มักปวดท้องและมีเลือดประจำเดือนออกมากจนต้องเปลี่ยนผ้าอนามัยวันละหลายแผ่น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสงสัยต่อร่างกายของตนเองและค้นคว้าหาข้อมูลทางการแพทย์ที่สามารถช่วยในการอธิบายถึงลักษณะอาการที่เกิดขึ้น ดังนี้

##### 2.1.1 อาการปวดประจำเดือน (Dysmenorrhea)

อาการปวดประจำเดือน (Dysmenorrhea) เป็นอาการปวดท้องน้อยในระหว่างเริ่มมีประจำเดือน 8-48 ชั่วโมง เนื่องจากร่างกายมีการหลั่งสารพรอสตาแกลนดิน (Prostaglandin) ออกมา ทำให้เกิดการหดตัวของกล้ามเนื้อมดลูก หลอดเลือดแดงที่ไปเลี้ยงมดลูกมีอาการหดเกร็งร่วมกับมีอาการปวดเมื่อยหลัง อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ถ่ายอุจจาระเหลว ปวดศีรษะ ง่วงนอน อ่อนเพลีย คล้ายจะเป็นลม (สุนันทา ยังวนิชเศรษฐ, 2548, หน้า 211) จนทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพและการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ความรุนแรงของอาการดังกล่าวสามารถเริ่มต้นจากระดับอ่อน ๆ ไปจนถึงระดับที่ไม่สามารถต้านทานได้ ซึ่ง อาการปวดท้องน้อยนี้ มีจำนวนผู้หญิงมากกว่าครึ่งหนึ่งของคนที่เป็นประจำเดือนมีอาการปวดเกร็งอยู่ประมาณ 1-2 วันของแต่ละเดือน และอีก 15% ของผู้หญิงเหล่านั้นจะมีอาการปวดประจำเดือนที่รุนแรง

ผู้วิจัยมีอาการปวดท้องทุกครั้งในช่วงก่อนมีประจำเดือนประมาณ 1 วัน และอาการปวดท้องจะเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อประจำเดือนมาโดยเฉพาะ 1 – 3 วันแรกของรอบเดือน โดยอาการปวดท้องนี้จะสัมพันธ์กับการไหลออกของเลือดประจำเดือนเสมอ เมื่อมดลูกบีบตัว เลือดประจำเดือนจะไหลออกมามากขึ้นจนรู้สึกได้และจะเกิดร่วมกับอาการปวดท้องที่มากขึ้นเช่นกัน

### 2.1.2 ภาวะประจำเดือนผิดปกติ (Menstrual disorder)

ผู้วิจัยมีเลือดประจำเดือนออกมากในทุกเดือน ส่งผลให้ 1-3 วันแรกของรอบเดือน ต้องเปลี่ยนผ้าอนามัยบ่อย โดยใน 1 วันต้องเปลี่ยนผ้าอนามัยทุก ๆ 1 ชม. นอกจากการที่เลือดประจำเดือนออกมามากแล้ว ยังมีลิ่มเลือดขนาดใหญ่ปะปนออกมาด้วย

จากการศึกษาพบว่ากรณีเลือดประจำเดือนในปริมาณมากสามารถก่อให้เกิด “ภาวะประจำเดือนผิดปกติ (Menstrual disorder)” หรือ “ประจำเดือนไม่ปกติ (Abnormal menstruation)” อาการเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับระดับฮอร์โมนเพศหญิงที่ไม่สมดุลในแต่ละรอบเดือน โดยมีวิธีสังเกตได้จากลักษณะของเลือดประจำเดือนและลักษณะอาการในขณะมีประจำเดือน โดยแบ่งได้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้ (บุญแสง วุฒิพันธุ์, 2562)

1. **สี** หากประจำเดือนสีจางมากหรือสีคล้ำน้ำเหลือง ควรรีบพบแพทย์เพื่อทำการวินิจฉัย
2. **ปริมาณ** หากมีประจำเดือนนานกว่า 8 วัน หรือต้องเปลี่ยนผ้าอนามัยทุกชั่วโมงตลอดรอบเดือน อาจมีความผิดปกติกับร่างกาย เช่น การติดเชื้อ ภาวะเลือดจางหรือเนื้องอกมดลูก เป็นต้น
3. **ลิ่มเลือด** ตามปกติเลือดประจำเดือนจะมีลิ่มเลือดขนาดเล็กและเนื้อเยื่อโพรงมดลูกหลุดออกมาปะปนอยู่ แต่หากมีลิ่มเลือดก้อนใหญ่ขนาดเกิน 1 นิ้วสีแดงสดหรือแดงคล้ำปะปนออกมาด้วยถือว่าผิดปกติ
4. **อาการปวดท้อง** หากพบอาการปวดท้องอย่างรุนแรงบ่อย ๆ และรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกครั้งที่มีการมีประจำเดือน อาจเกิดจากเยื่อโพรงมดลูกเจริญผิดที่ หรือมีเนื้องอกในมดลูก
5. **รอบประจำเดือน** กรณีที่ประจำเดือนขาดหายบ่อยครั้งหรือมาถี่กว่าปกติเดือนละ 2-3 ครั้ง อาจบ่งชี้ว่าระดับฮอร์โมนในร่างกายไม่สมดุล หรือเกิดโรคในอวัยวะสืบพันธุ์

ภาวะประจำเดือนมามากที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ อยู่ในกลุ่มของภาวะการมีเลือดประจำเดือนมาก (Hypermenorrhea) หรือเลือดประจำเดือนออกมาก (Heavy Menstrual Bleeding, HMB) คือ ภาวะที่มีเลือดประจำเดือนไหลออกมามากเกินไป มีประจำเดือนนานกว่า 7 วัน และมีลิ่มเลือดขนาดใหญ่ไหลออกมากับเลือดประจำเดือน สาเหตุเกิดจากปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับมดลูกหรือเป็นโรคอื่น ๆ เช่น เนื้องอกมดลูก มะเร็งมดลูก ในบางคนอาจมีการเสียเลือดจนก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ

ร่างกาย มีอาการอ่อนเพลีย หรือเกิดภาวะโลหิตจาง เป็นต้น (Pobpad, 2559) ผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูลจาก ลักษณะอาการของตนเองในระหว่างมีประจำเดือนร่วมกับข้อมูลทางการแพทย์เป็นกรอบในการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

## 2.2 การสร้างสรรค์ผลงาน

### 2.2.1 แนวคิดที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

จากความเจ็บปวดทรมานในการมีประจำเดือน ซึ่งมักมีอาการปวดท้องรุนแรงและมีเลือด ประจำเดือนปริมาณมากในทุกเดือน ทำให้ผู้วิจัยเริ่มเฝ้าสังเกตลักษณะของเลือดประจำเดือนของ ตนเองและสังเกตเห็นเลือดประจำเดือนที่ท่วมล้นจากพื้นผิวของผ้าอนามัย เนื่องจากผ้าอนามัยไม่ สามารถดูดซับเลือดได้มากเพียงพอ จนเกิดลักษณะเป็นแอ่งคล้ายสระน้ำเล็ก ๆ ผู้วิจัยจึงจินตนาการถึง ลักษณะและรูปทรงของสระว่ายน้ำที่เคยพบเจอ ด้วยปริมาณของเลือดที่ล้นอยู่มากจนรู้สึกราวกับจะ สามารถลงไปว่ายน้ำเล่นได้ จึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยการนำเอารูปแบบ ของสระว่ายน้ำ ที่ประกอบไปด้วยบันไดสระว่ายน้ำและสระน้ำที่ถูกแทนที่ด้วยเลือด มาใช้ในการ เปรียบเปรยถึงปริมาณและลักษณะการเอ่อล้นจนเกิดเป็นสระน้ำของเลือดประจำเดือน

เป็นการสะท้อนภาพเหตุการณ์ที่มาจากประสบการณ์และความทรงจำสู่การสร้างสรรค์ ผลงาน เพื่อสื่อถึงภาวะการมีประจำเดือนมากจนผิดปกติในรูปแบบของงานประติมากรรมสร้างสรรค์ โดยรวบรวมข้อมูล สังเคราะห์ วิเคราะห์ จากประสบการณ์และความรู้สึกในความเป็นผู้หญิงของ ตนเองที่ต้องเผชิญกับภาวะการมีประจำเดือนที่ผิดปกติ ผสานกับข้อมูลทางการแพทย์ที่นำมาใช้เป็น กรอบงานวิจัยที่กำหนดเนื้อหาในการสร้างสรรค์งาน เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะอาการของการมี ประจำเดือนที่ผิดปกติอันเป็นจุดเริ่มต้นของแรงบันดาลใจสู่การทดลองสร้างสรรค์ครั้งนี้

### 2.2.2 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

เมื่อผู้วิจัยได้แนวคิดในการกำหนดเนื้อหา เรื่องราวที่ใช้ในการนำเสนอ และรูปแบบการ สร้างสรรค์แล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนภาวะความผิดปกติจากการมี ประจำเดือน โดยนำเสนอสัญลักษณ์ที่ถอดแบบมาจากลิ่มเลือดประจำเดือน เพราะความเจ็บปวดจาก ประจำเดือนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับลักษณะของเลือดประจำเดือน ใช้สีและรูปทรงตามสภาพจริง ของเลือดประจำเดือนเพื่อเน้นสัจภาวะ (Realism) ของงานประติมากรรมนี้ให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

จากชุดข้อมูล รูปแบบและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน มีขั้นตอนการพัฒนาแบบ ร่าง และทดลองเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางการสร้างสัญลักษณ์ในงานสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาไปสู่แบบร่าง  
ที่มา ผู้วิจัย

	<p>1. ผู้วิจัยบันทึกภาพของเลือดประจำเดือนแบบมุมมองด้านบน เพื่อให้ได้รายละเอียดของรูปทรงครบถ้วนในทุกมุม</p>
	<p>2. ตัดทอนรูปทรงของเลือดประจำเดือนออกจากผ้าอนามัย เพื่อศึกษารูปทรงตามธรรมชาติของเลือดประจำเดือน และนำรูปทรงของเลือดประจำเดือนจากภาพที่ได้ไปสู่ภาพร่าง</p>
	<p>3. ทหารูปแบบของอ็ววัตถุหนึ่งที่มาจกชุดความคิดข้างต้น ด้วยการตัดทอนให้เหลือเพียงรูปสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อถึงสระว่ายน้ำ</p>
	<p>4. เมื่อได้สัญลักษณ์ทั้งสองสิ่ง จึงนำมาพัฒนาเป็นแบบร่างสามมิติในคอมพิวเตอร์ เพื่อจัดองค์ประกอบตามหลักทัศนธาตุและแนวคิดในการสร้างสรรค์</p>
	<p>5. เมื่อได้แบบร่างที่เสร็จสมบูรณ์จากกระบวนการความคิดแล้ว จึงเข้าสู่ขั้นตอนการสร้างแบบร่างสามมิติของจริงในขนาดจำลอง เพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างงานประติมากรรมจริง</p>

จากตาราง ผู้วิจัยได้นำแบบร่างที่ได้จากการร่างภาพในคอมพิวเตอร์ มาขึ้นรูปเป็นแบบจำลอง เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์งานประติมากรรมต่อไป

1. เมื่อได้สัญลักษณ์ที่มาจากชุดข้อมูล ผู้วิจัยได้ถ่ายภาพเลือดประจำเดือนของจริง เพื่อศึกษา สีสัน ลักษณะ รูปทรงตามธรรมชาติและรายละเอียดของเลือดประจำเดือน
2. นำสัญลักษณ์ที่ได้มาทดลองสร้างสรรค์ในคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาแบบร่างตามรูปแบบองค์ประกอบ ทิศนาธาตุ และแนวความคิดจากชุดข้อมูลที่วางไว้ โดยใช้สัญลักษณ์แทนการอุปมาอุปไมย
3. เมื่อได้แบบร่างจากกระบวนการคิดแล้ว จึงเข้าสู่ขั้นตอนการสร้างแบบร่างอีกครั้งด้วยการถอดแบบและสร้างงานประติมากรรมจำลอง เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์งานประติมากรรมจริง โดยเลือกใช้วิธีการที่ใกล้เคียงกับการสร้างงานจริงมากที่สุด เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนของวัตถุต่าง ๆ



ภาพที่ 6 แสดงการสร้างภาพร่างและถอดแบบรูปทรงจากวัตถุที่ใช้ในชีวิตประจำวัน  
ที่มา ผู้วิจัย

เพื่อให้เกิดผลทางสุนทรียะในงาน ผู้วิจัยเลือกใช้บันไดสระน้ำมาเป็นวัตถุศิลปะ (Objects of art or Found Objects) เป็นรูปแบบของการใช้วัสดุ สิ่งของ ในการถ่ายทอดเรื่องราวเพื่อเปรียบเทียบขยายความและขับเน้นถึงปริมาณของเลือดประจำเดือน สะท้อนการเสียเลือดด้วยเลือดที่ไหลออกมา มากจนดูราวกับสระน้ำ นำไปสู่ภาพลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความหมายใหม่ตามเจตจำนงของผู้วิจัย

## ขั้นตอนการสร้างสรรคิในเทคนิคเรซิน



ภาพที่ 7 การสร้างงานประติมากรรมในเทคนิคเรซิน (Resin) ขนาด 200 x 88 cm.

ทีมา ผู้วิจัย

1. กำหนดขนาดและสัดส่วนของงานประติมากรรม เพื่อขึ้นรูปด้วยโฟม เคลือบผิวโฟมด้วยปูนปลาสเตอร์
2. นำปูนปลาสเตอร์ที่ได้มาเป็นบล็อกสำหรับหยอดเรซิน
3. ผสมสีเรซินแยกไว้ตามสีที่ต้องการ ผสมกับผงเบาเพื่อการแยกชั้นของสี และหยอดเรซินลงไปในแม่พิมพ์โดยใช้สีไล่เคลือบแม่พิมพ์ให้ทั่วงานก่อน จากนั้นจึงเริ่มหยอดสีอื่นๆในตำแหน่งที่ต้องการทีละสี
4. เพื่อเรซินแห้งแต่แข็งตัว จึงทำการถอดแม่พิมพ์ออก ขัดพื้นผิวให้ใสและมันวาวมากขึ้น
5. นำมาประกอบกับบันไดเหล็กที่เตรียมไว้

### 2.2.3 การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์



ภาพที่ 8 ผลงานชุด “ Bloody Mary Pool ” ขนาด ขนาด 200 x 88 cm  
ที่มา ผู้วิจัย



จากการทดลองสร้างสรรค์ผลงานชุด “Bloody Mary Pool” ที่มาจากชุดข้อมูลตามลักษณะอาการ การมีประจำเดือนของผู้วิจัย นำมาสู่การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

**ด้านรูปแบบ** ผู้วิจัยเลือกใช้การแสดงออกอย่างตรงไปตรงมาในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ โดยสร้างสรรค์ผลงานตามลักษณะทางกายภาพของเลือดประจำเดือนจริงของผู้วิจัย ทั้งในเรื่องสี รูปทรง พื้นผิว ในสัดส่วนขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นการขยายสัดส่วนให้ดูเกินจริงเพื่อสร้างการรับรู้ของผู้ชม (Hyperbole) ชับเน้นอารมณ์ความรู้สึกของการมีภาวะการมีประจำเดือนที่มากเกินไปจนผิดปกติ

**ด้านเทคนิค** ใช้เทคนิคเรขาคณิตซึ่งเป็นเทคนิคในการสร้างสรรค์งานประติมากรรม เพื่อให้ได้รูปลักษณะตามธรรมชาติของเลือดประจำเดือนที่มีความเป็นของเหลวที่มีสีใส สลับกับสีชุน ด้วยความโปร่งใสของเรซินทำให้สามารถเห็นทะลุลงไปในแต่ละชั้นสี แสดงการซ้อนทับกันของสีที่มีความทึบและสีที่มีความใสตามที่ผู้วิจัยกำหนด ทำให้ดูเหมือนเลือดประจำเดือนจริง ดังนั้นการสร้างงานประติมากรรมด้วยเทคนิคเรซิน จึงเป็นเทคนิคที่ตอบสนองความต้องการในการสร้างฟอร์มที่ดูเป็นของเหลว สีสด สามารถสร้างพื้นผิวลวดตาด้วยการซ้อนทับกันของแต่ละชั้นพื้นผิว ทำให้มีความใกล้เคียงกับลักษณะของเลือดประจำเดือนจริง

**ด้านเนื้อหา** จากแนวความคิดในการใช้ประสบการณ์ของตนเอง ร่วมกับข้อมูลทางการแพทย์ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทดลองสร้างสรรค์ พบว่าเนื้อหาในผลงานสะท้อนภาพความเป็นเลือดประจำเดือนในลักษณะทางกายภาพอย่างเดียว ซึ่งไม่สามารถตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้ เพราะด้วยแนวคิดของผู้วิจัยที่ต้องการจะสื่อสารถึงอารมณ์ ความรู้สึกเจ็บปวดทรมานจากการมีประจำเดือนที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ งานประติมากรรมชุดนี้จึงยังไม่สามารถสะท้อนความรู้สึกดังกล่าวได้ แต่เป็นเสมือนการทดลองที่ได้จากชุดข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัยในการแสดงออกถึงความเป็นจริงของเลือดประจำเดือนเท่านั้น จากการพิจารณาการทดลองสร้างสรรค์ในครั้งนี้ทำให้เห็นถึงปัญหาในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติม รวมถึงหารูปแบบทางศิลปกรรมที่สามารถตอบโจทย์การรับรู้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

**ด้านผลงานสร้างสรรค์** ผลงานประติมากรรมสร้างสรรค์นี้ ปรากฏภาพลักษณะของผลงานในเชิงภาพประกอบทางการแพทย์ที่แสดงลักษณะของเลือดประจำเดือนในปริมาณมาก ซึ่งไม่สามารถส่งผลต่อการรับรู้ถึงประสบการณ์จากการมีประจำเดือนในภาวะที่สะท้อนความเจ็บปวดทางกายหรือทางใจได้

จากการพิจารณาผลงานทดลองสร้างสรรค์ในครั้งนี้ หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทบทวนประเด็นทางความคิดที่ต้องการนำเสนอในผลงานวิทยานิพนธ์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย พบว่าผลงานทดลองสร้างสรรค์ในชุดแรกนี้ ถ่ายทอดออกมาเพียงแง่มุมเดียวของการมีประจำเดือนเท่านั้น ขาดการอ้างอิงข้อมูลที่ทำให้สังเคราะห์ข้อมูลได้ไม่ครบถ้วนในทุกประเด็น ดังนั้นเพื่อให้ทิศทางของการทำวิทยานิพนธ์มีความชัดเจนและตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการมีประจำเดือนทั้งในแง่ของอารมณ์ พฤติกรรม เพื่อให้ครอบคลุมและเป็นแนวทางในการนำเสนอให้เห็นถึงการมีประจำเดือนที่เต็มไปด้วยความเจ็บปวดทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจ สะท้อนลักษณะอาการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของตนเอง ผ่านผลงานศิลปกรรม



### บทที่ 3

## เนื้อหาและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด เนื้อหาจากการตั้งคำถามในงานวิจัยและพยายามทำความเข้าใจสภาพร่างกายที่ได้รับผลกระทบจากการมีประจำเดือนของตนเอง โดยรวบรวมข้อมูลทางการแพทย์ร่วมกับการจดบันทึกลักษณะอาการที่สร้างความเจ็บปวดทางร่างกายและจิตใจที่ส่งผลต่อจินตภาพ สะท้อนทางอารมณ์ ความรู้สึกออกมาในรูปแบบทางกายภาพของผู้หญิงและวัตถุทางศิลปะ จากกรอบการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีสัญญาวิทยาเพื่อสร้างภาษาทางทัศนศิลป์ และศึกษารูปแบบจากศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) รวมถึงผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลและทฤษฎีที่ส่งผลต่อความคิดนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานวิจัยนี้ โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเภทจากการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

#### 3.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน

##### 3.1.1 ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน

###### 3.1.1.1 กลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน (Premenstrual Syndrome)

###### 3.1.1.2 โรคทางจิตเวชที่มีความสัมพันธ์กับฮอร์โมนเพศ

##### 3.1.2 ข้อมูลจากการสำรวจลักษณะการมีประจำเดือนของผู้วิจัย

##### 3.1.3 ความเชื่อและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน

###### 3.1.3.1 ความเชื่อและวัฒนธรรมในต่างประเทศ

###### 3.1.3.2 ความเชื่อและวัฒนธรรมในประเทศไทย

###### 3.1.3.3 ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับผ้าอนามัย

##### 3.1.4 แนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

###### 3.1.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับอารมณ์ (Expression)

###### 3.1.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเจ็บปวด (Painful)

#### 3.2 ผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง

##### 3.2.1 ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน

###### 3.2.2 การใช้วัสดุ (Material)

###### 3.2.3 การใช้รูปทรง (Figurative)

###### 3.2.4 ศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art)

#### 3.3 ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

##### 3.3.1 ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology)

##### 3.3.2 ทฤษฎีสัญญาวิทยา (Semiology)

###### 3.3.2.1 การแสดงออกทางภาษากาย (Body Language)

### 3.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน

#### 3.1.1 ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน

3.1.1.1 กลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน (Premenstrual Syndrome) หรือ PMS เป็นอาการที่เกิดขึ้นก่อนมีประจำเดือน 1-2 สัปดาห์ ซึ่งเป็นช่วงหลังตกไข่ สตรีวัยเจริญพันธุ์ร้อยละ 95 จะมีอาการเกิดขึ้นก่อนมีประจำเดือน 1 อาการหรือมากกว่านั้น แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มอาการทางอารมณ์ และกลุ่มอาการทางร่างกาย ในแต่ละเดือน อาการเหล่านี้จะเริ่มต้นหลังจากไข่ตก จะทวีความรุนแรงมากขึ้น และมักจะค่อยๆหายไปหลังจากมีประจำเดือนไปแล้ว 3-4 วัน (รัตนา สินธุภัก และคณะ, 2544, หน้า 43)

อาการที่พบบ่อยได้แก่ อาการทางกาย เช่น ปวดท้อง ปวดเมื่อยหลัง ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย น้ำหนักขึ้น ตัวบวม เจ็บตึงที่เต้านม ท้องอืด ถ่ายเหลว มีสิวขึ้นมากกว่าปกติ และมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม อารมณ์ เช่น หงุดหงิด อ่อนไหวง่าย เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ที่มีอาการ PMS ยังมีภาวะปวดประจำเดือน ซึ่งเป็นอาการปวดท้องน้องอย่างรุนแรงอีกด้วย

สตรีบางกลุ่มมีอาการทางอารมณ์ เช่น ซึมเศร้า วิตกกังวล กลุ้มใจ คิดทำร้ายตัวเอง ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ขาดสมาธิ อยากกินอาหารมากขึ้นหรือน้อยลง นอนไม่หลับ หรือมีอาการทางร่างกาย เช่นปวดกล้ามเนื้อ มีการคั่งของน้ำในร่างกายมากขึ้น ทำให้หน้าอกขยายขึ้น เจ็บเต้านม ท้องโตขึ้น หากอาการเหล่านี้มีความรุนแรงและกระทบต่อชีวิตประจำวัน จำเป็นที่จะต้องพบแพทย์เพื่อรับการรักษา อาการในกลุ่มนี้เรียกว่า (Premenstrual Disorder) หรือ PMDD ซึ่งจะมีความรุนแรงทางด้านอารมณ์มากกว่า PMS

รัตนา สินธุภัก และคณะ (2544, หน้า 2) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า สาเหตุของอาการเหล่านี้ ยังไม่ทราบแน่นอน ไม่มีสมมติฐานใดที่อธิบายได้หมด แต่สาเหตุสำคัญเกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงของระดับฮอร์โมน และความไม่สมดุลของฮอร์โมนต่างๆ ในรอบประจำเดือน โดยเฉพาะ เอสโตรเจน และโปรเจสเตอโรน ซึ่งจะเพิ่มสูงในระหว่างตกไข่ ปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นสาเหตุ ได้แก่ ความเครียด ความผิดปกติของสารเคมีในสมอง เช่น ซีโรโทนิน (Serotonin) ซึ่งทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ และจิตใจ เมลาโทนิน (Melatonin) ซึ่งควบคุมการนอนหลับ และอุณหภูมิของร่างกาย นอกจากนี้ยังพบว่า การได้รับสารอาหารบางอย่างที่ไม่เพียงพอ การไม่ออกกำลังกาย การดื่มแอลกอฮอล์ หรือเครื่องดื่มที่มี คาเฟอีน ก็อาจเป็นสาเหตุของ PMS ได้เช่นกัน

3.1.1.2 โรคทางจิตเวชที่มีความสัมพันธ์กับฮอร์โมนเพศ จากความรู้ในปัจจุบันพบว่าอารมณ์และพฤติกรรมของมนุษย์มีอิทธิพลมาจากสารสื่อประสาทหลายชนิด และมีการศึกษาว่าความชุกของโรคทางจิตเวชบางชนิด เช่นโรคทางอารมณ์ พบในผู้ป่วยหญิงมากกว่าผู้ป่วยชาย จึงทำให้ตั้งสมมติฐานได้ว่า นอกจากสารสื่อประสาทแล้ว ฮอร์โมนเพศหญิงต่าง ๆ เช่น ฮอร์โมนเอสโตรเจน (Estrogen) และ ฮอร์โมนโปรเจสเตอโรน (Progesterone) มีผลกับอารมณ์และจิตใจ มีความเกี่ยวข้องกับอาการและการแสดงออกของโรคทางอารมณ์ พฤติกรรมด้วย จึงทำให้ในสตรีมีโรคทางจิตเวชที่จำเพาะ เช่น ภาวะอารมณ์แปรปรวนก่อนมีประจำเดือน (Premenstrual Syndrome หรือ PMS) และ โรคอารมณ์แปรปรวนก่อนมีรอบเดือน (Premenstrual Dysphoric Disorder หรือ PMDD) พบว่า 75% ของผู้หญิงที่มีรอบเดือนอย่างสม่ำเสมอจะเคยมีอาการอารมณ์แปรปรวนก่อนมีรอบเดือน ส่วนโรคอารมณ์แปรปรวนก่อนมีรอบเดือนที่มีอาการที่รุนแรง พบได้ 3 - 8 % ซึ่งเป็นโรคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน และเป็นสาเหตุการหยุดงานบ่อยในสตรี โดยมีรายงานที่พบโรคซึมเศร้าได้ถึง 30 - 70% ในสตรีที่เป็นโรคอารมณ์แปรปรวนก่อนมีประจำเดือนและมักจะมีอารมณ์ที่แย่งในช่วงก่อนมีรอบเดือน (ชุตินา หรุ่มเรืองวงศ์, 2549, หน้า 403-412)

Depression หรือ ภาวะซึมเศร้า เป็นภาวะทางจิตเวชที่พบมากที่สุด จากการสำรวจขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) พบว่าภาวะซึมเศร้าเป็นสาเหตุอันดับ 11 ของความพิการและการเสียชีวิต พบว่าในสตรีวัยเจริญพันธุ์ พบภาวะซึมเศร้ามากที่สุดคือช่วง 25 - 44 ปี สาเหตุหลักเกิดจากฮอร์โมนเพศเปลี่ยนแปลงไป หรือบางคนมีระบบสารรับรู้ในเรื่องของอารมณ์ตอบสนองผิดปกติต่อฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลง ผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าอาจแสดงอาการได้หลายแบบ ทั้งทางด้านอารมณ์และทางกาย (อลิน เพชโรภาส, 2559) การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เช่น อารมณ์เศร้า เครียดง่าย วิตกกังวล รู้สึกไม่มีความสุข อยู่ไม่เป็นสุข เป็นต้น

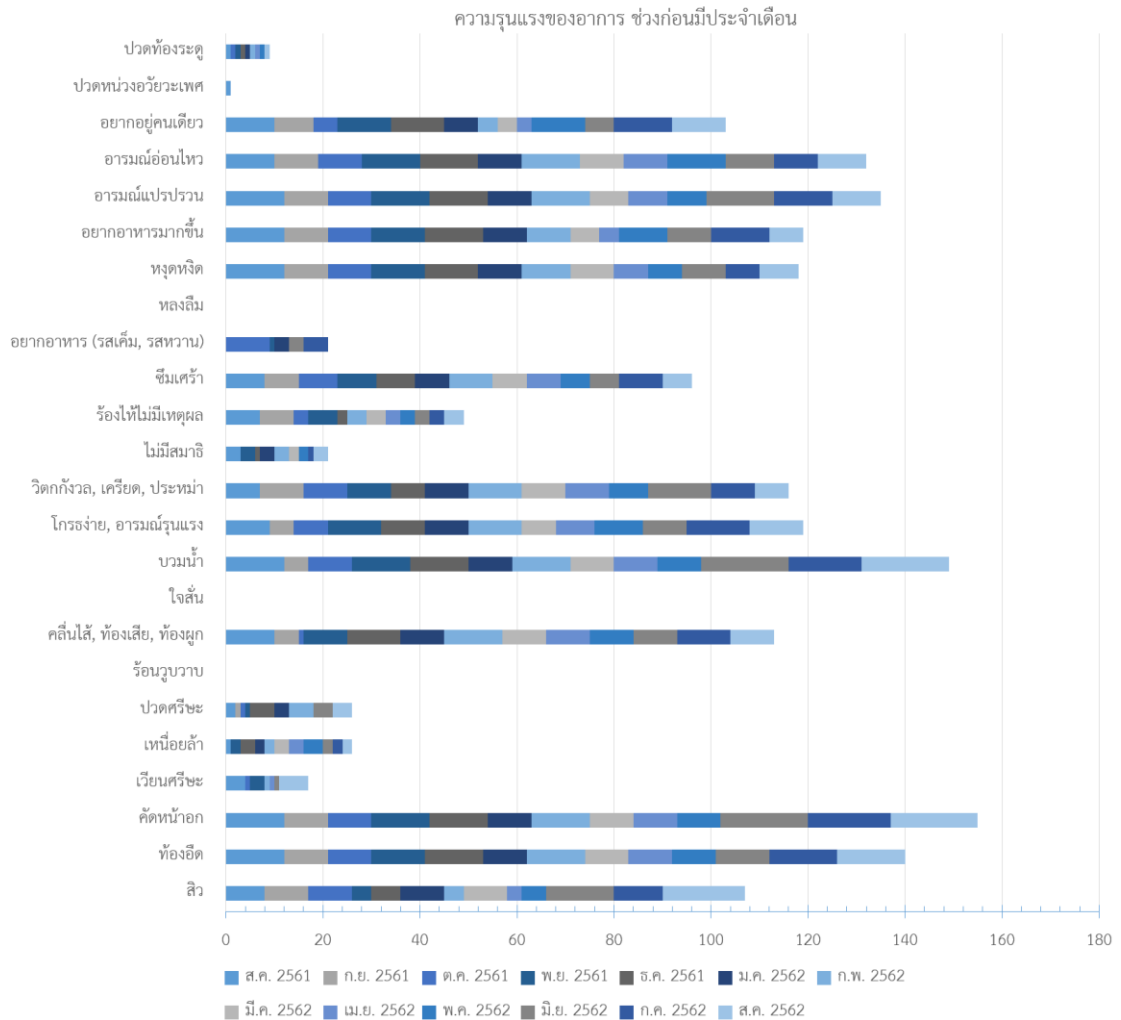
การเปลี่ยนแปลงทางกาย เช่น ไม่มีแรง ไม่มีพลังงาน นอนไม่หลับหรือหลับมากเกินไป ความอยากอาหารเปลี่ยนไป น้ำหนักลดหรือเพิ่มจนผิดปกติ แต่ผู้ป่วยบางส่วนอาจจะแสดงออกทางกายแบบอื่นๆ เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้องหรือปวดท้องน้อย ปวดหลัง เป็นต้น

### 3.1.2 ข้อมูลจากการสำรวจลักษณะการมีประจำเดือนของผู้วิจัย

ผู้วิจัยทำการสำรวจและจัดบันทึกลักษณะอาการจากการมีประจำเดือนของตนเอง โดยใช้ Calendar of Premenstrual Experiences (COPE) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้วินิจฉัยโรคทั้ง PMS และ PMDD ที่เสนอโดย University California at San Diego (UCSD) เป็นปฏิทินที่ใช้บันทึกอาการตามรอบประจำเดือน ระบุช่วงของประจำเดือนในแต่ละรอบเดือนและรวบรวมอาการที่พบบ่อย แบ่งเป็น 4 ระดับความรุนแรง จาก 0 - 3 โดยใช้การบันทึกในแต่ละวันแบบไปข้างหน้า (ปกกรณ์ จักชูวัชร, 2558)



## ลักษณะอาการ ช่วงก่อนมีประจำเดือน

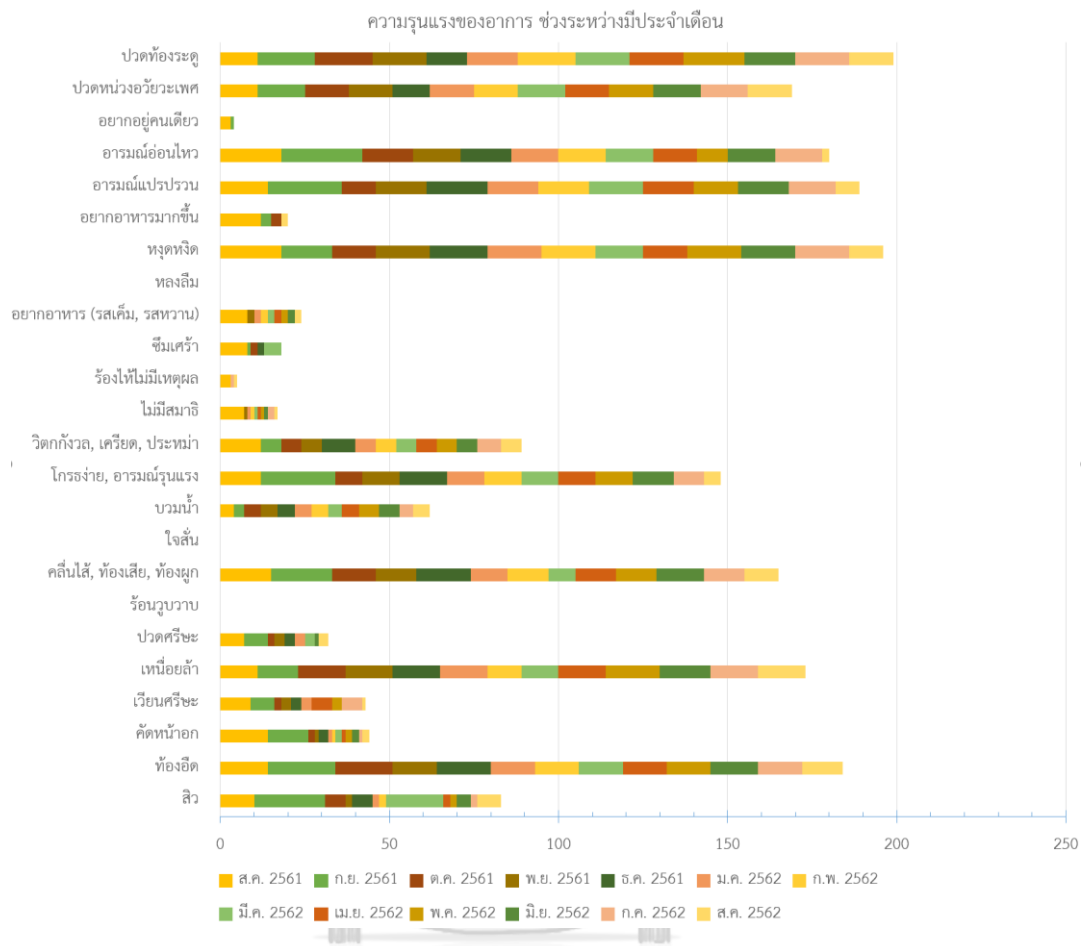


ภาพที่ 10 แผนภูมิแสดงลักษณะอาการในช่วงก่อนมีประจำเดือน  
ที่มา ผู้วิจัย

จากแผนภูมิ ในช่วงระยะเวลา 12 เดือน ผู้วิจัยมีลักษณะอาการที่พบบ่อยในช่วงก่อนมีประจำเดือนตามลำดับ ดังนี้

1. คัดหน้าอก
2. บวมหน้า
3. ท้องอืด
4. อารมณ์แปรปรวน
5. อารมณ์อ่อนไหว

## ลักษณะอาการ ช่วงระหว่างมีประจำเดือน



ภาพที่ 11 แผนภูมิแสดงลักษณะอาการในช่วงระหว่างมีประจำเดือน

ที่มา ผู้วิจัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากแผนภูมิ ในช่วงระยะเวลา 12 เดือน ผู้วิจัยมีลักษณะอาการที่พบบ่อยในช่วงระหว่างมีประจำเดือนตามลำดับ ดังนี้

1. ปวดท้องระดู
2. หงุดหงิด
3. ท้องอืด
4. อารมณ์แปรปรวน
5. อารมณ์อ่อนไหว

ลักษณะอาการที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัยทั้งในช่วงก่อนมีประจำเดือนและช่วงระหว่างมีประจำเดือน มีอาการเกิดขึ้นทางร่างกายและทางจิตใจ ผู้วิจัยจึงนำอาการที่พบบ่อยที่สุดของทั้ง 2 ช่วง มาจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มอาการทางร่างกาย - ปวดท้องระดู คัดหน้าอก บวมหน้า ท้องอืด

กลุ่มอาการทางจิตใจ - หงุดหงิด อารมณ์แปรปรวน อารมณ์อ่อนไหว



จากประสบการณ์ การมีประจำเดือนของผู้วิจัย การคัดหน้าอกคือ อาการตึง เจ็บบริเวณหน้าอกตลอดอยู่เวลา และอาการบวมหน้า เป็นอาการบวมบริเวณแขน ขา และตัว โดยจะบวมขึ้นในช่วงก่อนมีประจำเดือน อาการปวดท้องระดูเป็นอาการปวดอย่างรุนแรงบริเวณท้องน้อย ปวดตามร่างกาย และปวดหน้าบริเวณอวัยวะเพศร่วมด้วย อารมณ์แปรปรวนและอ่อนไหวง่ายที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัยคือ จะหัวเราะได้ง่าย เศร้าเสียใจโดยไม่มีเหตุผล ไม่ต้องการพบปะผู้คน แต่อาการเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นในช่วงก่อนมีประจำเดือนประมาณ 1 สัปดาห์ และมักจะหายไปเองหลังจากมีประจำเดือนไปแล้ว 2 - 3 วัน ลักษณะอาการที่ผู้วิจัยเป็น จัดอยู่ในกลุ่มอาการของ PMS ซึ่งไม่รุนแรงและมีความแตกต่างจาก PMDD ในทุกด้านเพราะอาการของ PMDD จะมีอาการทางอารมณ์ที่รุนแรงกว่า คือ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ นอนไม่หลับ ขาดสมาธิ คิดโทษตัวเอง อยากทำร้ายผู้อื่นหรือมีความเสี่ยงของการฆ่าตัวตาย ลักษณะอาการคล้ายกับคนที่มีอาการทางจิต มักจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน สังคม และความสัมพันธ์ต่อบุคคลรอบข้าง (ผาณิต เปรมปิยะวัฒน์, 2547)

### 3.1.3 ความเชื่อและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน

3.1.3.1 ความเชื่อและวัฒนธรรมในต่างประเทศ ประเพณีและความเชื่อเรื่องสุขอนามัยเกี่ยวกับการมีรอบเดือนของสตรีในเอเชียใต้ ที่มองว่าเป็นสิ่งสกปรก ทำให้ผู้หญิงต้องเผชิญความยากลำบากในชีวิต บางประเทศประจำเดือนยังถูกมองว่าเป็นสิ่งสกปรก โดยมีความเชื่อว่าผู้หญิงมีประจำเดือนไม่บริสุทธิ์ ไม่ให้เข้าร่วมในงานทางสังคม หรือพิธีกรรมทางศาสนา ในสภาพสังคมดั้งเดิมที่เคร่งในเรื่องความเชื่อในการมีประจำเดือนจนผู้หญิงต้องถูกกีดกันและถูกแยกออกจากครอบครัว เช่น ในเมืองคูลู มะนาลี ในแถบเทือกเขาหิมาลัย ผู้หญิงที่มีรอบเดือนจะถูกห้ามไม่ให้นอนในบ้าน บางคนถึงกับถูกส่งไปนอนในคอกวัว หรือกระท่อมนอกหมู่บ้าน เพราะชาวบ้านเชื่อว่าหากปล่อยให้ผู้หญิงที่มีรอบเดือนเข้าบ้าน หรือเข้าวัด จะทำให้พระเจ้าโกรธเคือง (BBC News ไทย, 2561)

ประเทศอินเดียที่มักจะมีป้ายติดบริเวณทางเข้าโบสถ์ว่า ห้ามผู้หญิงมีประจำเดือนเข้า เพราะประจำเดือนเป็น 1 ใน 12 มลทินจากร่างกายสตรีและในหนังสือคัมภีร์ธรรมศาสตร์ระบุว่า ขณะที่ผู้หญิงมีประจำเดือนนั้นเป็นช่วงที่มีมลทิน และไม่ควรถูกเข้าไปพูดคุยด้วย (พระเมตตา นันโร, 2548, หน้า 58) รวมถึงศาสนาอิสลามที่ห้ามผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์ในขณะที่มีประจำเดือน ห้ามอดอาหารและสวดมนต์ในช่วงรอมฎอน เพราะถือว่าประจำเดือนเป็นคำสาปและสกปรก ด้วยทัศนคติเชิงลบที่มีต่อประจำเดือน ส่งผลให้ผู้หญิง 4,605 คน ในรัฐมหาราษฏระทางภาคตะวันตกของอินเดีย เข้ารับการผ่าตัดเอามดลูกออก เพื่อให้ได้รับการว่าจ้างงาน โดย 80% ของผู้หญิงเหล่านี้จะเข้าไปขายแรงงานเป็นคนตัดอ้อย เนื่องจากการประกอบอาชีพที่ต้องใช้แรงงานหนัก การมีประจำเดือนจึงกลายเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน เพราะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทำให้ต้องเสียค่าปรับให้กับนายจ้างและขาดรายได้ รวมถึงการขาดแคลนห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะในพื้นที่ทำงาน เกิดความ

ยากลำบากกับแรงงานผู้หญิงที่มีประจำเดือน การมีประจำเดือนยังส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานของผู้หญิงในอีกหลายประเทศ โดยในอินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ได้มองเห็นถึงความสำคัญถึงปัญหานี้ และมีนโยบายให้ผู้หญิงสามารถลาหยุด 1 วันในช่วงที่มีประจำเดือน รวมถึงรัฐพิหารในประเทศอินเดีย มีการเสนอร่างกฎหมาย “สวัสดิการผู้มีประจำเดือน” เพื่อให้ลูกจ้างผู้หญิงสามารถลางานได้เดือนละ 2 วัน ในช่วงที่มีประจำเดือน (กิตา ปานติย์, 2562)

ในประเทศอื่นๆ เช่น จีนแผ่นดินใหญ่และแอฟริกาที่มองว่าประจำเดือนเป็นสิ่งสกปรกและอันตราย เมื่อมีประจำเดือนผู้หญิงจะถูกแยกออกจากครอบครัวและสังคมไปอยู่ในกระท่อมที่สร้างขึ้นมาโดยเฉพาะ อีกทั้งในระหว่างมีประจำเดือนยังถูกห้ามไม่ให้แตะต้องเครื่องมือการผลิตโดยเฉพาะเครื่องมือในการล่าสัตว์ หอก ธนู แท้ อวน เพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้หมดความศักดิ์สิทธิ์และยังมีกฎต่าง ๆ มากมายสำหรับผู้หญิง เช่น การห้ามผู้หญิงแตะต้องศรีษะ ผมหงอกหรือเครื่องใช้สำหรับผู้ชาย ห้ามยืนทอดเงาทับผู้ชาย ผู้หญิงไม่ควรยืน นอนหรือนั่งสูงกว่าผู้ชาย ห้ามพูดกับผู้ชายเวลามีประจำเดือน และห้ามเข้าร่วมพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น (ยศ สันตสมบัติ, 2556)

3.1.3.2 ความเชื่อและวัฒนธรรมในประเทศไทย ในประเทศไทยมีความเชื่อมาแต่โบราณเกี่ยวกับไสยศาสตร์ที่เน้นอาคมถือบางอย่างของผู้หญิงเป็นสิ่งด้อยค่า ผู้ชายจะต้องไม่ลอดราวตากผ้าของผู้หญิง เพราะจะทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของอาวุธ คาถา อาคม เสื่อมไป (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2548, หน้า 135)

ตามความเชื่อในทัศนะของพระพุทธศาสนา ประจำเดือนถูกระบุอยู่ในพระไตรปิฎกเกี่ยวกับความทุกข์ของผู้หญิงว่า สตรีนั้นมีความทุกข์ 5 อย่างด้วยกัน และหนึ่งในนั้นคือทุกข์ที่มีประจำเดือน (มหามงกุฎราชวิทยาลัย, 2534, หน้า 120-121)

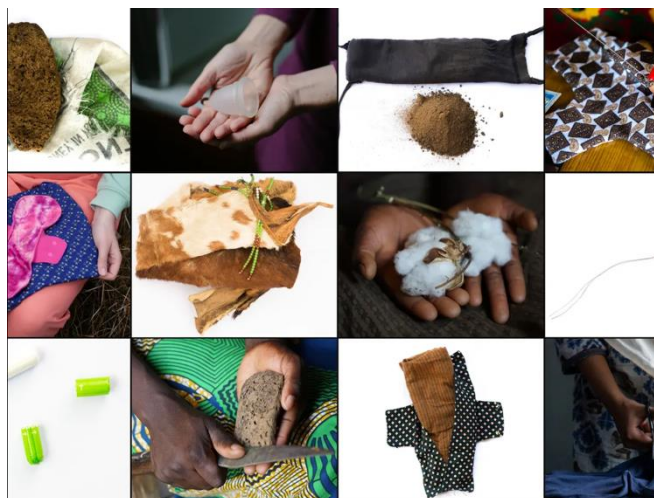
จากที่กล่าวมาข้างต้นแล้วสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงให้เห็นถึงสถานะของเพศหญิงที่เกิดจากความต่างทางเพศสรีระนำมาสู่บททดสอบและอุปสรรคต่างๆที่จะต้องประสบกับความเจ็บปวด การเกิดความทุกข์ทรมานทางด้านจิตใจและร่างกายที่เพศหญิงจะต้องได้รับในระหว่างมีประจำเดือนระหว่างตั้งครรภ์และระหว่างคลอดบุตรทั้งหมดนี้ล้วนเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ชี้ให้เห็นข้อเสียเปรียบและเหตุการณ์ที่แตกต่างกันระหว่างหญิงและชาย (พิพัฒน์ บุญยง, 2557)

จากคำกล่าวที่ว่าผู้หญิงโกรธง่าย เต็มไปด้วยอารมณ์ โง่เขลา ด้วยเหตุนี้ผู้หญิงจึงไม่พึงเข้าร่วมในการประชุม ไม่ควรทำการค้า และไม่ควรรประกอบอาชีพใด ๆ ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีความเข้าใจว่าผู้หญิงบางจำพวกเป็นคนที่ใช้อารมณ์ โกรธง่าย จึงควรอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของผู้ชายเพราะเมื่อไหร่ที่ผู้หญิงทำการตัดสินใจเพียงลำพัง อาจเกิดการผิดพลาดจากการใช้อารมณ์เป็นหลัก ในสังคมพระพุทธศาสนาจึงมีกฎข้อห้ามสำหรับผู้หญิงอยู่มากมายเช่นห้ามผู้หญิง

เข้าเขตพระธาตุเจดีย์ ห้ามผู้หญิงถวายของด้วยมือเปล่าห้ามผู้หญิงนั่งใกล้พระสงฆ์ เป็นต้น ข้อห้ามทางพุทธศาสนาเหล่านี้เป็นตัวชี้กำหนดเพศสถานะสตรีในสังคมพุทธที่ไม่เท่าเทียมกันกับเพศชายแม้ว่าการบรรลุนิพพานมิได้แตกแยกเพศหญิงและชายสามารถบรรลุได้ในทางพุทธศาสนาแต่ก็เป็น เพียงหลักการที่สืบทอดกันมาเท่านั้น (ธิดา สาระยา, 2545, หน้า 280-281)

3.1.3.3 ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับผ้าอนามัย วัฒนธรรมการใช้วัสดุที่เป็นเส้นใยเช่น เชือก ไหมพรม หนังสือสัตว์ สาลี ผ้าฝ้าย วัสดุเหล่านี้นอกจากเป็นสิ่งที่ผู้หญิงใช้สร้างงานหัตถกรรมแล้ว ยังเชื่อมโยงไปถึงการเป็นวัสดุที่ใช้ในการทำสิ่งที่ใช้ซึมซับเลือดประจำเดือนในยุคแรกเริ่ม ซึ่งผู้หญิงมักจะใช้ของใกล้ตัวที่มาจากธรรมชาติในการซึมซับเลือดประจำเดือน โดยนำมาโยงลดบริเวณหว่างขา ร้อยด้วยเชือก ผูก และมัดไว้ที่เอว ในอดีตมีวัสดุที่นำมาใช้ทำผ้าอนามัยแตกต่างกันในหลากหลายประเทศ เช่น ผู้หญิงพื้นเมืองอเมริกันใช้หนังควาย หุ้มด้วยหญ้าอมส ประเทศกรีก โรมันใช้ผ้าสาลี (Lint) พันกับแกนไม้ ประเทศอียิปต์ใช้เยื่อกระดาษปาปิรุส ประเทศญี่ปุ่นใช้ ป่าน ใยไหม กระดาษสา ผ้าซีริว ผ้าฝ้าย ส่วนในประเทศไทยผู้หญิงนิยมใช้วัสดุจาก ไหมพรมถัก กาบมะพร้าว ใยป่าน ขนสัตว์ หญ้าแห้ง ผ้าขี้ริ้ว ผ้าฝ้าย มาซึมซับเลือดประจำเดือน

จนมาถึงช่วงศตวรรษที่ 18-19 มีการนำสาลีมาใช้ ซึ่งสาลีในยุคนั้นมีความหายาก เพราะผสมกับเศษกระดาษ และเป็นชนิดเดียวกันกับที่ใช้ซับเลือดทหารในสงคราม และได้พัฒนามาใช้ซับเลือดประจำเดือนในภายหลัง ด้วยการใส่สาลีห่อหุ้มด้วย ถือเป็นแนวคิดในการกำเนิด “ผ้าอนามัย” ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 1880 โดย Benjamin Franklin เช่นเดียวกันในประเทศญี่ปุ่น ช่วงยุคเปลี่ยนผ่านระหว่างยุคเมจิ (Meiji) และ โชวะ (Showa) ที่สาลีถูกใช้แทนกระดาษและผ้าซีริว จากพัฒนาการของ สาลีที่ขยออดไปสู่ผลิตภัณฑ์ด้านสุขอนามัยต่าง ๆ มากมาย ทำให้ผลิตภัณฑ์ด้านสุขอนามัยของผู้หญิงถูก พัฒนามากในยุคสงครามทั้งในญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา (Tomoko Maeno, 1998) จนต่อมาได้มีการ จัดจำหน่ายอย่างเป็นทางการ และได้ถือกำเนิดแบรนด์ผ้าอนามัยแบบแผ่นรายแรกขึ้นในประเทศ อังกฤษภายใต้ชื่อ Lister's Towel ในปี 1896 ผลิตโดยบริษัท จอห์นสัน แอนด์ จอห์นสัน และจน มาถึงแบรนด์ Kotex ในปี 1919 ผลิตโดยบริษัท ซิงโกเด็กได้ผลิตผ้าอนามัยจากผ้าฝ้าย โดยได้ไอเดีย จากผ้าซับเลือดทหารในสงครามที่ฝรั่งเศส จากการใช้วัสดุที่เป็นเส้นใยหรือสาลีถูกพัฒนามาจนถึงปี 1980 ที่ประเทศญี่ปุ่นค้นพบสารที่สามารถดูดซึมน้ำได้ดี จึงเลิกใช้แผ่นอนามัยที่ทำจากสาลี และได้ แผ่นซับเลือดประจำเดือนที่บางลง พัฒนามาเป็นผ้าใยเทียม จนเป็นพลาสติกโพลีเอทิลีน (Polyethylene) หรือพลาสติกโพลีโพรพิลีน (Polypropylene) ที่มีน้ำหนักเบาจนมาถึงยุคปัจจุบัน (Cosmenet, 2557)



ภาพที่ 12 วัสดุที่ใช้ทำผ้าอนามัยในอดีต  
ที่มา theguardian.com (2019, online)

### 3.1.4 แนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

#### 3.1.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับอารมณ์ (Expression)

(เดโช สนวนานนท์, 2512, หน้า 91) ได้ให้ความหมายของอารมณ์ว่า เป็นสภาพความรู้สึกที่ซับซ้อนที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับกิจกรรมทางกล้ามเนื้อ และต่อม

(เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ, 2518, หน้า 106) ได้ให้ความหมายของอารมณ์ว่าเป็นความรู้สึกที่รุนแรง (Strong Feeling) ทำให้จิตใจปั่นป่วน การแสดงพฤติกรรมไม่เป็นไปตามปกติ

(Ruch, 1987 อ้างถึงใน สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม, 2524, หน้า 77) กล่าวว่า อารมณ์มีลักษณะ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. อารมณ์ คือ ประสบการณ์ที่อยู่ในจิตใต้สำนึก เช่น ความรู้สึกมีความสุข ความรู้สึกโกรธ ตลอดจนความรู้สึกตื่นเต้น หรือความรู้สึกกลัวก็ตาม เหล่านี้ล้วนเป็นประสบการณ์ที่เราสำนึกเสมอในการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบกับสิ่งเร้า
2. อารมณ์มีลักษณะเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งในการที่จะผลักดันบุคคลให้เข้าใกล้หรือออกห่างจากสภาพแวดล้อมนั้น ๆ
3. อารมณ์ คือ การแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้า ซึ่งถ้าเกิดมีอารมณ์ขึ้นแล้ว ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ภายในร่างกายด้วย

### ทฤษฎีอารมณ์ (Theories of Emotion)

นักจิตวิทยาและนักสรีระวิทยาได้พยายามตั้งทฤษฎีขึ้นมาเพื่ออธิบายให้เห็นว่าอารมณ์คืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร มีความสัมพันธ์กับอะไร เกี่ยวข้องกับอวัยวะต่างๆอย่างไร แต่ละทฤษฎีมีแนวคิดแตกต่างกัน ดังที่ (กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2530, หน้า 105-170) ได้รวบรวมทฤษฎีที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

### ทฤษฎีอารมณ์ของเจมส์เลง (James-Lange Theory of Emotion)

เป็นทฤษฎีแรกที่กำลังกล่าวถึงเรื่องอารมณ์ว่าเกี่ยวกับการทำงานของระบบประสาท และอวัยวะของร่างกาย

วิลเลียม เจมส์ นักจิตวิทยาชาวอเมริกันกล่าวไว้เมื่อ ค.ศ. 1884 และ Carl G. Lange นักสรีระวิทยาชาวเดนมาร์กได้กล่าวไว้เมื่อ ค.ศ. 1885 ทั้งสองท่านนี้มีแนวความคิดพ้องกันโดยที่ไม่รู้จักกัน ทั้งสองท่านได้สร้างทฤษฎีโดยให้คำอธิบายตรงกัน แนวความคิด สาระตรงกัน นักจิตวิทยาจึงให้เกียรติใช้นามสกุลของทั้งสองท่านร่วมกันเป็นชื่อทฤษฎี

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้มีว่า เมื่อมีสิ่งใดมาเร้าอินทรีย์ จะมีอารมณ์ เกิดขึ้นภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายแล้ว นั่นหมายถึงว่าอารมณ์เป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการสนองต่อสิ่งเร้าของอินทรีย์ (Feedback of Bodily Response) โดยสิ่งเร้ากระตุ้นอินทรีย์ที่อวัยวะรับสัมผัส (Receptors) แล้วกระแสประสาทส่งผ่าน Thalamus ต่อไปยังอวัยวะแสดงออก (Effectors) ทำให้อวัยวะแสดงออก มีปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกาย กระแสประสาทรายงานการเปลี่ยนแปลงนี้ผ่าน Thalamus ไปยัง Cortex ในสมองทำให้เกิดอารมณ์ขึ้น

### ทฤษฎีอารมณ์ของดาร์วิน (Darwin's Theory)

ชาร์ล ดาร์วิน เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลของวิวัฒนาการ สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษเป็นเวลายาวนาน เขาได้ศึกษาทดลองจากคนและสัตว์ แล้วสรุปหลักการไว้ 3 ข้อ (กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2530)

1. กฎนิสัยสัมพันธ์ ถ้าสัตว์แยกเขี้ยวในขณะที่ต่อสู้กัน การแยกเขี้ยวเข้าหากันเป็นการแสดงออกของอารมณ์โกรธ หรือไม่พอใจ ถ้าคนทำอาการถ่ม ญุย ริมฝีปากยื่น นั่นแสดงถึงว่ามีอารมณ์ขยะแขยง ชิงชัง

2. กฎความตรงกันข้าม ถ้าสัตว์ทำตัวงอ แสดงว่าเตรียมต่อสู้ ตรงกันข้าม แสดงอิริยาบถนอนหงายเหยียดขา แสดงว่าไม่ตรี คนตั้งท่า เงื่องง แสดงว่าจะสู้ แต่ถ้ายื่นมือสัมผัสโอบกอดแสดงถึงความยินดี เป็นมิตร

3. กฎแห่งระบบประสาท อาการของร่างกาย เช่น อาการบิดเบี้ยว ตัวโก่งงอ เป็นปฏิกิริยาโดยตรงของประสาท เครียด รู้สึกเจ็บปวด เป็นต้น ทฤษฎีนี้ยังมีความสำคัญอยู่สำหรับการตีความหมายของอารมณ์

#### อิทธิพลของอารมณ์

ปรินซ์ (Prinz, 2012, หน้า 202-203 อ้างถึงใน จุฑามาศ แหนจอน, 2558, หน้า 15) สรุปว่าอารมณ์ที่ส่งผลต่อบุคคลใน 3 รูปแบบ คือ

1. อารมณ์ส่งผลต่อการตื่นตัวของร่างกาย (Physical arousal) เป็นผลมาจากการกระตุ้นระบบประสาทซิมพาเธติก (Sympathetic nervous system) เพื่อให้ร่างกายเตรียมพร้อมต่อการสู้หรือหนี และระบบประสาทพาราซิมพาเธติก (Parasympathetic nervous system) เพื่อให้ร่างกายกลับสู่ภาวะปกติ

2. อารมณ์ส่งผลต่อพฤติกรรม อารมณ์ทางลบ เช่น ความกลัว ความเศร้า ความโกรธ ความรังเกียจ ความรู้สึกผิด และความอาย ฯลฯ ส่งผลต่อพฤติกรรมยับยั้ง ซึ่งเป็นการถอน หลีกหนี เก็บกด หรือขัดขวางพฤติกรรมที่กำลังเกิดขึ้น อารมณ์ทางลบเกิดขึ้นจากความผิดปกติของสื่อประสาทซีโรโทนิน (Serotonin) และนอร์อะดรีนาลีน (Noradrenalin)

3. อิทธิพลของอารมณ์ต่อกระบวนการรู้คิดมี 2 ประการ ได้แก่

3.1 การรู้คิดส่งผลต่ออารมณ์ของบุคคล เช่น การประเมินตนเองในแง่ลบหรือต่ำกว่าความเป็นจริงทำให้เกิดอารมณ์ทางลบ เช่น เสียใจ ซึมเศร้า จนกระทั่งคิดฆ่าตัวตายในที่สุด

3.2 อารมณ์ส่งผลต่อการรู้คิดหรือการประมวลผลข่าวสารของบุคคล (Information Processing) การนำเข้าสู่ข้อมูล ความจำระยะสั้น และความจำระยะยาว เช่นบุคคลที่มีอารมณ์ทางลบมักไม่มีสมาธิในการนำเข้าสู่ข้อมูล จึงเรียนไม่เข้าใจและไม่สามารถนำข้อมูลระยะยาวออกมาใช้ได้ เป็นต้น

#### 3.1.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเจ็บปวด (Painful)

ความเจ็บปวดเป็นความรู้สึกส่วนบุคคลที่มีความสลับซับซ้อนสามารถอธิบายลักษณะแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคลยากที่จะให้ความหมายที่สมบูรณ์ได้จึงมีผู้ให้ความหมายของความเจ็บปวดไว้หลายรูปแบบดังนี้ (มยุลี สำราญญาติ, 2536)

จเร ผลประเสริฐ (2528, หน้า 41 อ้างถึงใน มยุลี สำราญญาติ, 2536, หน้า 9) ให้ความหมายของความเจ็บปวดไว้ว่า ความเจ็บปวดคือ ความรู้สึกไม่สบายและทำให้เกิดความทุกข์ทรมานในสิ่งมีชีวิต เป็นสัญญาณเตือนมนุษย์ได้ว่ามีอันตรายเกิดขึ้นกับตน

Boss (1992, หน้า 1497 อ้างถึงใน มยุลี สำราญญาติ, 2536, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของความเจ็บปวดไว้ว่าเป็นประสบการณ์การรับรู้ของแต่ละบุคคลที่สลับ ซับซ้อนในด้านชีววิทยาด้านจิตสังคมนัยที่จะให้ความหมายได้ชัดเจนลงไปหรืออีกนัยหนึ่งเป็นปฏิกิริยาตอบสนองของร่างกายที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ

Ignatavicious และ Bayne (1991, หน้า 107 อ้างถึงใน มยุลี สำราญญาติ, 2536, หน้า 9) ได้กล่าวถึงสมาคมนานาชาติที่ศึกษาเกี่ยวกับความเจ็บปวด (International association for the study of pain) ซึ่งให้ความหมายความเจ็บปวดว่า เป็นความไม่สุขสบายด้านความรู้สึกและอารมณ์เกิดร่วมกับภาวะที่เนื้อเยื่อถูกทำลายหรือเสมือนหนึ่งว่าเนื้อเยื่อจะถูกทำลาย

สรุปได้ว่า ความเจ็บปวดคือความรู้สึกทุกข์ทรมาน เป็นความรู้สึกจากประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับการรับรู้ของแต่ละบุคคล มีความเกี่ยวเนื่องกันทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ดังเช่นสภาวะความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัย ความเจ็บปวดทางกายที่เกิดจากอวัยวะภายในร่างกายเกิดการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการมีประจำเดือน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกทุกข์ทรมานร่วมกับสภาวะอารมณ์ไม่คงที่อันเกิดจากฮอร์โมนเพศในในร่างกายเปลี่ยนแปลงไป เป็นความเจ็บปวดที่เกิดจากการรับรู้จากปฏิกิริยาภายในของร่างกายที่การตอบสนองและสะท้อนออกมาภายนอก

### 3.2 ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัยสร้างสรรค์ผลงาน ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์ : ประติมากรรม และศิลปะการจัดวางเพื่อรวบรวม สังเคราะห์ วิเคราะห์ แนวคิด รูปแบบ และเทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้เข้าใจความหมายที่สะท้อนผ่านวัสดุ การใช้รูปทรงแทนร่างกาย และอารมณ์ที่ส่งผลต่อรูปแบบของผลงานศิลปะ

#### 3.2.1 ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน

ประจำเดือนในด้านของผลงานศิลปะ มีศิลปินมากมายที่พูดถึงประจำเดือนในแง่มุมต่างๆ เพื่อเป็นกระบอกเสียงให้กับตนเองและผู้หญิงด้วยกัน การมองเลือดประจำเดือนในแง่มุมที่หลากหลายมากกว่าการเป็นเพียงสิ่งต้องห้ามในบทสนทนา หรือเป็นเพียงเรื่องที่ต้องปิดบัง ไม่เพียงแต่ศิลปินหญิงเท่านั้นที่สร้างสรรค์ผลงานโดยนำเสนอเรื่องราวของประจำเดือน ยังมีศิลปินชายที่ตั้งคำถามถึงเรื่องประจำเดือนผ่านผลงานศิลปะด้วยเช่นกัน

## Anish Kapoor (1954)



ภาพที่ 13 Anish Kapoor, Brink (2019)

ที่มา <https://elephant.art/why-are-depictions-of-periods-still-taboo/anish-kapoor-brink-2019-anish-kapoor-all-rights-reserved-2019/>

Anish Kapoor (1954) ศิลปินชาวอังกฤษ-อินเดีย ผลงานของศิลปินเป็นเสมือนการบุกรุกเข้าไปในเขตแดนของผู้หญิงที่ซึ่งค่อนข้างบอบบาง ด้วยคำถามว่า “ผู้ชายสามารถรับมือกับประเด็นเรื่องนี้ของผู้หญิงได้หรือไม่” ในผลงาน Painting Brink (2019) ศิลปินมองว่าเลือดเป็นสสารแห่งพิธีกรรมที่บริสุทธิ์ แต่ในขณะเดียวกันเลือดก็เป็นตัวแทนของสิ่งที่น่ารังเกียจ ความตาย และความไม่บริสุทธิ์เช่นกัน ศิลปินมองว่าการที่เลือดสามารถให้ความหมายได้สองแง่ระหว่างความเป็นจุดกำเนิดและความเป็นสิ่งสกปรกนั้นเป็นสิ่งที่น่าประหลาด โดยเฉพาะเลือดประจำเดือน มนุษย์เราต่างก็มีเลือดออกด้วยกันทั้งสิ้น แต่มีเพียงผู้หญิงเท่านั้นที่มีเลือดออกในลักษณะนี้ได้ และผู้หญิงเท่านั้นที่รู้ว่ารู้สึกอย่างไร ภาพผลงานของศิลปินแสดงการพุ่งทะลักของสีแดงสด สีชมพู และสีดำ ออกมาจากรูปทรงที่มีส่วนโค้งเว้าลักษณะคล้ายกับปากช่องคลอดของผู้หญิง ภาพจิตรกรรมที่ดูรุนแรงนี้ สะท้อนให้เห็นถึงเลือดที่เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของการเกิดและการตายในขณะเดียวกัน ผลงานชุดนี้ของศิลปินจึงเป็นการตั้งคำถามต่อเลือดประจำเดือนผ่านมุมมองของความเป็นผู้ชาย



Timi Páll (1990)



ภาพที่ 14 Timi Páll, The Diary of My Period

ที่มา <https://teenagepregnancybaby.blogspot.com/2018/05/what-is-period-blood-made-of.html>

Timi Páll ศิลปินชาวโรมาเนีย นำเลือดประจำเดือนของตัวเองที่สะสมไว้เป็นเวลา 9 เดือน มาสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้นิ้วมือ และผ้าอนามัยแบบสอดในการวาดภาพ ทั้งการหยดเลือด การกระเซ็นของเลือด และการละเลงเลือดลงบนผืนผ้าใบ 9 เฟรมซึ่งต่อกันเป็นภาพทารกในครรภ์ โดยให้ชื่อภาพว่า ช่วงเวลาแห่งความทรงจำ เพื่อสื่อถึงการตกไข่ที่ไม่ได้รับการปฏิสนธิก็จะกลายเป็นเลือดประจำเดือนที่ไหลออกมา เป็นการให้ความสำคัญต่อเลือดประจำเดือนในฐานะที่เป็นสิ่งมีชีวิต เป็นตัวแทนการสร้างชีวิตของทารก สะท้อนถึงความสวยงามของความเจ็บปวดและให้คุณค่ากับเลือดประจำเดือน

## Christen Clifford (1971)



ภาพที่ 15 I want you blood, 2013

ที่มา <https://www.dazeddigital.com/artsandculture/article/27205/1/a-history-of-the-relationship-between-blood-and-art>

Christen Clifford ศิลปินชาวอเมริกา สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะศิลปะแสดงสด (Performance Art) ศิลปินนำเลือดประจำเดือนจากผู้หญิงหลายคนที่สะสมไว้เป็นเวลา 1 ปี มาใช้ในการ performance โดยใช้อาสาสมัครผู้ชายนอนเปลือยกายบนพื้น และเทเลือดประจำเดือนลงบนร่างกายของอาสาสมัครเหล่านั้น และใช้ร่างกายของพวกเขาเข้าละเลงเลือดลงบนผืนผ้าใบแทนพู่กัน เป็นการใช้ศิลปะในการตอบโต้ศิลปินชาวฝรั่งเศส อีฟว์ คไคลน์ (Yves Klein) ที่ใช้สีน้ำเงินราคาแพงลงบนตัวของหญิงสาวและใช้ร่างกายของหญิงสาวเหล่านั้นละเลงบนผืนผ้าใบแทนพู่กัน และแสดงถึงการเฉลิมฉลองเลือดแห่งความเป็นวัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิง รวมถึงการลบล้างอคติในการมองเลือดประจำเดือนว่าเป็นของต่ำ เป็นสิ่งสกปรกอีกด้วย (ภานุ บุญทิพัฒน์ธนพงศ์, 2561)

จากผลงานศิลปะที่ผู้วิจัยได้หยิบยกมาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือนในแง่มุมอันหลากหลาย ผ่านการสร้างสรรค์จากศิลปินหญิงและศิลปินชาย แม้ว่าศิลปินชายจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานในเรื่องประจำเดือนได้ แต่มักจะเป็นการนำเสนอเรื่องราวในลักษณะของการเป็นสัญลักษณ์ การ

ตั้งคำถาม และการหาความหมาย ประจำเดือนยังคงเป็นเรื่องที่ต้องหาคำตอบในมุมมองของศิลปินชาย ในขณะที่เดียวกัน ศิลปินหญิงได้สร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือนโดยการเล่าเรื่องผ่านความทรงจำและประสบการณ์ส่วนตัว ถ่ายทอดผ่านมุมมองแบบผู้หญิง การเผชิญกับข้อห้าม ความเชื่อ ความไม่สะดวกสบาย และต้องปกปิด ซ่อนเร้นตามบรรทัดฐานของสังคม จากแง่มุมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ามีเพียงผู้หญิงเท่านั้นที่สามารถตอบคำถามและอธิบายเรื่องราวของประจำเดือนได้อย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็ในแง่ของลักษณะอาการทั้งทางกายและทางใจ อันเป็นผลพวงจากการมีประจำเดือนที่พวกเธอต้องเผชิญในช่วงชีวิตหนึ่งซึ่งยาวนานพอที่จะทำความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง ผ่านภาษาทางทัศนศิลป์ ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ศิลปะจัดวาง (Installation) หรือศิลปะการแสดง (Performance) โดยนิยมใช้วัตถุศิลปะที่มาจากเลือดประจำเดือนของศิลปินเอง

### 3.2.2 การใช้วัสดุ (Materials)

วัสดุต่างๆที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนั้น ล้วนมีความสัมพันธ์สืบเนื่องกับแนวความคิด ร่วมกับการสร้างรูปทรงหรือในทางกลับกันรูปทรงต่างๆ ก็ส่งผลให้เกิดเป็นแนวความคิด แรงบันดาลใจ ซึ่งจะส่งผลต่อสิ่งเหล่านั้นมาอย่างส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องเช่น กระบวนการกลวิธี และทัศนธาตุต่างๆ ที่หมายรวมถึงลักษณะของพื้นผิว อันเป็นทัศนธาตุอย่างหนึ่งด้วย จากคุณลักษณะของพื้นผิวนี่ จึงเปรียบได้กับวัสดุ ชนิดต่างๆที่ประติมากรได้นำมาสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งลักษณะของพื้นผิววัสดุทุกชนิดมีทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมนุษย์เป็นคนสร้างขึ้น นับเป็นทัศนธาตุสำคัญทั้งด้านการมองเห็น (Visual Texture)และการสัมผัส (Tactile Texture) ไปสู่กระบวนการรับรู้และก่อให้เกิดความรู้สึกทางสุนทรียภาพ (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2555) ตอบสนองต่อแนวความคิด และวัตถุประสงค์ของประติมากรอันนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน ดังจะเห็นได้จากความแตกต่างของแนวความคิดและกระบวนการในการสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการนำวัสดุชนิดต่างๆ มาใช้ในการสร้างสรรค์งาน

## Shiota Chiharu (1972)



ภาพที่ 16 Uncertain Journey, 2016/2019, Metal frame, red wool, Dimensions variable  
ที่มา <https://www.cobosocial.com/dossiers/chiharu-shiota-presence-in-absence>

Shiota Chiharu (1972) ศิลปินหญิงชาวญี่ปุ่นผู้ทำงานศิลปะจัดวาง (Installation Art) และศิลปะแสดงสด (Performance Art) เธอมีงานแสดงกว่า 300 ครั้งทั่วโลก และเป็นชาวญี่ปุ่นผู้เดียวที่ได้เข้าร่วมแสดงในงาน Venice Biennale ครั้งที่ 56 ปี 2015

ผลงานเป็นการสำรวจเรื่องความสัมพันธ์และความตาย จากอาการป่วยด้วยโรคร้ายของตัวเอง เกิดเป็นแรงผลักดันในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นเสมือนการพูดคุยและการทบทวนกับตัวเอง ถึงโลกที่อยู่หลังความตาย ในคำถามที่มักจะได้ยินบ่อยๆว่า ตายแล้วไปไหน เธอกล่าวว่า “แรงบันดาลใจในการทำงานของฉันเกิดจากการที่คุณยายของฉันเสียชีวิต ฉันคิดถึงคุณยายมาก เลยตั้งคำถามว่าวิญญาณของคุณยายตายแล้วไปไหน มีทางไหนอีกไหมที่ฉันจะได้เห็นวิญญาณของคุณยายอีก ฉันเริ่มทำการโยนด้ายจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง เพื่อทำสิ่งที่มองไม่เห็นในอากาศให้เป็นรูปร่างขึ้นมา หวังว่าจะมีโอกาสได้เห็นคุณยายอีกครั้ง” และศิลปินยังพูดถึงความหมายในการใช้วัสดุในงานที่เป็นด้ายสีแดงว่า “สีแดงนั้นเหมือนสีของเลือดที่ทำให้ทุกอย่างมีชีวิต และถ้ามองอีกนัยหนึ่ง ด้ายแดงเหล่านี้ก็เหมือนด้ายในตำนานด้ายแดงของคนญี่ปุ่น ที่คู่แท้ทุกคนจะมีด้ายแดงล่องหนคล้องนิ้วก้อยของทั้งสองคนเอาไว้ มีหน้าที่ดึงให้ทั้งคู่มาเจอกันในวันที่เหมาะสม” (อภิโชค จันทรเสน, 2561)



ภาพที่ 17 Where Are We Going?, 2017/2019, White wool, wire, rope, Dimensions variable Installation view

ที่มา <https://www.cobosocial.com/dossiers/chiharu-shiota-presence-in-absence/>

**Shinique Smith (1971)**



ภาพที่ 18 Soul Elsewhere, 2013

ที่มา <https://www.shinique-smith.com/sculpture>



ภาพที่ 19 Forgiving Strands, 2016-2018 - Installation view Revolution in the Making:  
Abstract Women Sculptors 1947-2016 at Hauser + Wirth, LA  
ที่มา <https://www.shiniquesmith.com/sculpture>

Shinique Smith ศิลปินชาวอเมริกัน ผู้สร้างงานประติมากรรมที่ทำจากวัสดุต่างๆในชีวิตประจำวัน ผสมผสานระหว่างข้อความ สีเส้นที่สดใส และวัตถุศิลปะ (Found objects) เช่น สัตว์สต๊าฟ และเสื้อผ้า ศิลปินเริ่มนำเสื้อผ้ามือสองมาใช้ในงาน หลังจากที่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ New York Times ในหัวข้อเกี่ยวกับเสื้อผ้ามือสองที่ถูกขนส่งไปแอฟริกา กลายเป็นจุดเริ่มต้นของอารมณ์ความรู้สึกจากการออกเดินทางผ่านการทำงานในแต่ละชิ้น สู่แนวความคิดในการเชื่อมโยงกันระหว่างสี วัสดุ ผู้ชม และตัวศิลปินเอง

การสะสมของ เป็นเสมือนการเก็บเศษเล็กเศษน้อยของชีวิต รวมถึงการทำงานของศิลปินที่สร้างส่วนผสมมากมายระหว่างวัสดุและแนวคิด ในผลงานแต่ละชิ้นจึงมีเรื่องราวในตัวเองผ่านวัสดุที่ใช้ และแนวทางในการสร้างงานซึ่งเป็นรูปแบบของการเดินทาง ที่มีลักษณะการขนย้ายสิ่งของด้วยการใช้เชือกมัดสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ศิลปินเลือกใช้วัสดุที่เชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้พบเห็นมา เช่น วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในบ้าน พื้นที่ที่เราอาศัยอยู่รวมถึงวิธีการที่เราใช้ในการตกแต่งสภาพแวดล้อมเหล่านั้น ผู้คนแต่งตัวอย่างไรและเดินทางไปทั่วโลกสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแรงบันดาลใจแก่ศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนความเชื่อมโยงผ่านกระบวนการรับรู้และแนวคิดซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ศิลปินใช้ในการทำงาน โดย

วัสดุที่ศิลปินเลือกใช้เช่น เสื้อผ้า ผ้า ของเล่น กระจาด กระจาด กระจาด เครื่องประดับ สติกเกอร์ และ โปสเตอร์ สะท้อนเรื่องราว ประสบการณ์จากทุกสถานที่ที่ศิลปินไป

### Senga Nengudi (1943)



ภาพที่ 20 R.S.V.P I, 1977

ที่มา <https://jieyuxiong.wordpress.com/2012/10/23/>

### จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เซงกา เนงกูดี (Senga Nengudi) ศิลปินชาวแอฟริกัน อเมริกัน ศิลปินเริ่มต้นการทำงานท่ามกลางกลุ่ม avant-garde black artists ที่เคลื่อนไหวอยู่ใน Los Angeles และ New York ในปี 1970 และ 1980 ศิลปินได้รับอิทธิพลอย่างมากจากกลุ่มเฟมินิสต์ ทั้งการเดินร่ำ ดนตรี ศาสนา พิธีกรรมของชาวแอฟริกันและญี่ปุ่น ล้วนมีผลต่อรูปทรงในผลงานของศิลปินซึ่งเป็นการรวมกันระหว่างธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์ สร้างสรรค์ผ่านรูปแบบศิลปะอ่อนนุ่มที่บางชิ้นสามารถนำมาสวมใส่ได้ จับต้องได้ ทั้งตัวของศิลปินเองและผู้ชม

ศิลปินสร้างแนวคิดจากร่างกายของตนเองที่เกิดความเปลี่ยนแปลงระหว่างการตั้งครรภ์ครั้งแรก จึงนำประสบการณ์ของความเป็นผู้หญิงนี้มาแบ่งปันผ่านผลงาน ผ่านผลงานประติมากรรมผ้า Nylon ตาข่ายที่มีรูปทรงคล้ายกระเปาะกลมแขวนตรึงไว้กับกำแพง ภายในบรรจุทรายเอาไว้ในลักษณะห้อยย้อยและยืดหยุ่น สิ่งเหล่านี้สามารถบรรยายลักษณะร่างกายของเธอได้ดี การเลือกใช้ผ้า Nylon ตาข่ายในงานเพราะลักษณะของผ้ามีความคล้ายคลึงกับความ

ยืดหยุ่นของร่างกายมนุษย์ ที่มีความอ่อนนุ่ม แน่นหนา และค่อย ๆ เริ่มหย่อนยานไปตามกาลเวลาเปรียบเหมือนร่างของของมนุษย์ที่ไม่สามารถต้านแรงโน้มถ่วงได้ เช่นเดียวกับจิตวิญญาณที่สามารถยืดหยุ่นได้และสุดท้ายก็กลับคืนสู่รูปทรงเดิม

จากการศึกษาพบว่า การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสื่อประสม (Mixed Media) ของศิลปินกรณีศึกษาเป็นรูปแบบหนึ่งของการผสมผสานวัสดุในชีวิตประจำวันและวัสดุจากสังคมวัฒนธรรมเข้าไปในการสร้างสรรค์ผลงาน นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ (Originality) ในผลงานของศิลปิน

ศิลปินใช้วัสดุหลากหลายรูปแบบซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังความเป็นเพศหญิง เช่นการใช้ผ้าถุงน่อง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย หรือวัสดุประเภทอื่นที่ศิลปินชายไม่นิยมนำมาใช้ ศิลปินมุ่งที่จะแสวงหาการขยายความหมายของศิลปะด้วยการนำเอาวัสดุทางด้านงานฝีมือต่าง ๆ มาเย็บ ปัก ถัก ร้อยเข้ามาร่วมแสดงในผลงานของพวกเธอ เป็นการใช้งานฝีมือเข้ามาสู่ชนบจารีตทางศิลปะ วัสดุถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ (Sign) แทนค่าความหมายตามที่ศิลปินเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาของงาน เช่นการใช้ด้ายสีแดงในผลงาน Uncertain Journey, 2016/2019 ของ Shiota Chiharu เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีความเชื่อว่าคู่แท้จะมีด้ายสีแดงคล้องอยู่ที่นิ้วของกันและกัน เพื่อนำพาให้มาพบกัน ด้ายสีแดงจึงเปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์ของการเชื่อมโยงจิตวิญญาณ ซึ่งอีกนัยหนึ่งสีแดงเปรียบเสมือนเลือดหรือมีชีวิต ศิลปินจึงใช้วัสดุที่เป็นด้ายแดงนี้เพื่อสื่อความหมายถึงคนที่ตายไปแล้ว ใช้วัสดุนี้ในการนำทางเขากลับมาเพื่อพบกันอีกครั้ง

### 3.2.2 การใช้รูปทรง (Figurative)

การใช้รูปทรงแทนร่างกายของมนุษย์ ในขนาดและสัดส่วนที่สมจริงเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กันในร่างกายของมนุษย์และงานศิลปะ ผลงานประติมากรรมนิยมใช้ภาพแทนของมนุษย์เพื่อแทนตัวศิลปินเองหรือต้องการนำเสนอถึงสภาวะบางอย่างที่มีเพียงร่างกายเท่านั้นที่สามารถสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด



### Antony Gormley (1950)



ภาพที่ 21 “Night”, 1983

ที่มา <https://www.antonygormley.com/sculpture>

แอนโทนี กอร์มลีย์ ประติมากรชาวอังกฤษที่สนใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ การตระหนักรู้ถึงความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ในร่างกายและจิต ภายใต้เงื่อนไขของสิ่งเร้า บริบทของสังคม สิ่งแวดล้อม เวลา และสถานที่ มีวิธีการนำเสนอผลงานประติมากรรมรูปทรงร่างกาย ด้วยการการจัดแสดงในพื้นที่สาธารณะ เช่น ทะเล ถนน และ บนตึกในเมืองใหญ่ ปล่อยให้ผู้ชมได้ตีความตัวเอง ควบคู่ไปกับสภาวะแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนไป ณ ขณะหนึ่ง มากกว่าการตีกรอบทางความคิดของผลงานโดยศิลปินเอง โดยผลงานของเขาเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ร่างกายมนุษย์ (Human Body) กับที่ว่าง (Space) ผ่านมโนภาพร่างกายของเขาเองและคนอื่นๆ ผลงานของเขาถูกถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างๆ ภายใต้คอนเซปต์เดียวกันจากวัสดุที่หลากหลายเช่น บล็อกโลหะ เหล็กเส้น เป็นต้น



ภาพที่ 22 “Sleeping Place”, 1974

ที่มา <https://www.antonygormley.com/sculpture>

ในการสร้างสรรค์ผลงาน “sleeping place” 1974 ศิลปินให้ความสนใจกับการใช้พื้นที่ภายใน เพื่อสื่อความหมายถึงการดำรงอยู่ของเรือนร่างและจิต (ฉัตรมงคล อินสว่าง, 2562, หน้า 1854) ประติมากรรมรูปร่างมนุษย์ในท่านอนขดตัว ราวกับอยู่ในอาการทุกข์ทรมาน ที่คล้ายกับมีผ้าสีขาวยกคลุม ศิลปินเกิดแนวความคิดในการสร้างงานมาจากการพบเห็นผู้คนที่นอนหลับอยู่บนพื้นถนนในสถานีรถไฟ ที่ประเทศอินเดีย โดยมีผ้าห่มปกคลุมเรือนร่างเอาไว้ การห่มผ้าปกคลุมแสดงถึงความต้องการปกปิดเรือนร่างของตนเอาไว้ และยังเป็น การสร้างพื้นที่ส่วนบุคคลในพื้นที่สาธารณะ เป็นการสร้างพื้นที่ว่างในงานประติมากรรมและพื้นที่ว่างภายนอก เพื่อเข้าไปหลบพักจากสภาพแวดล้อมภายนอก ศิลปินถ่ายทอดประสบการณ์เหล่านี้ผ่านพื้นที่ว่างในงานประติมากรรมซึ่งเป็นรูปทรงเรือนร่างมนุษย์ แนวคิดเรื่องพื้นที่ว่างของทั้งสองนี้ กลายเป็นแนวคิดพื้นฐานในการสร้างงานประติมากรรมของศิลปินจนถึงปัจจุบัน

การแสดงออกทางร่างกายในลักษณะท่าทางของมนุษย์ในที่กำลังเป็นทุกข์ ทรมาน หรือหวาดกลัวกับสภาพแวดล้อมภายนอก ศิลปินใช้ร่างกายของตนเองเป็นเครื่องมือในการสร้างการตระหนักรู้ มีสมาธิจดจ่อกับการดำรงอยู่ของร่างกายท่ามกลางสิ่งเร้า เป็นการพยายามที่จะสร้างพื้นที่ใน

อีกด้านหนึ่งที่เราอาศัยอยู่ให้ปรากฏขึ้น และตัดทอนรายละเอียดบนใบหน้าซึ่งเป็นอวัยวะแห่งการรับรู้ ออก ใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือในการรับรู้ต่อสิ่งเร้าด้วยสถานะจิตที่ตื่นรู้ สภาวะการดำรงอยู่ของจิตและร่างกายในพื้นที่ว่างที่อยู่ภายใน โดยปราศจากการรับรู้ผ่านทาง ตา หู จมูก ปาก

การใช้ร่างกายเป็นพื้นที่แห่งการสังเกตถึงการมีอยู่ของมูลเหตุแห่งทุกข์ แนวคิดที่มีต่อร่างกาย ในฐานะที่เป็นเครื่องมือ มีรูปทรงของร่างกายมนุษย์เป็นพื้นที่แห่งการสังเกตถึงการมีอยู่ ซึ่งมีที่มาจาก การถอดแม่พิมพ์จากตัวศิลปินเอง ทำให้ศิลปินมีประสบการณ์สัมผัสรู้ขณะสร้างงานร่วมกับสภาวะตื่นรู้และการตีความของผู้ชม (ฉัตรมงคล อินสว่าง, 2562, หน้า 1868)

### Rosalie Monod de Froideville (1978)



ภาพที่ 23 HideAway Cozy Adult

ที่มา <https://www.ifitshipitshere.com/the-complete-collection-of-hideaways-by-rosalie-monod-de-froideville>



ภาพที่ 24 HideAway Cozy Baby, HideAway Cozy Dog

ที่มา <https://www.ifitshipitshere.com/the-complete-collection-of-hideaways-by-rosalie-monod-de-froideville>

ศิลปินหญิงชาวเนเธอร์แลนด์ ผู้สร้างสรรค์ผลงาน HideAway Series, 2006 ภายใต้แนวคิดที่ว่า พวกเราทุกคนล้วนปรารถนาจะให้โลกหยุดหมุนสักช่วงขณะหนึ่ง เมื่อไหร่ก็ตามที่อยากหลบหนีจากสภาวะแวดล้อมอันเลวร้ายหรือจากผู้คนในช่วงขณะหนึ่งก็แค่หลบซ่อนไป ศิลปินใช้ผ้าจูลในการทักทอ ติดซิปเพื่อให้คนสามารถสวมใส่ ปกคลุมร่างกายตนเองได้อย่างมิดชิด ภายใต้ชุดที่คล้ายกับบอดี้สูท ในลักษณะรูปทรงของคนที่นั่งกอดเข่า แสดงถึงความหวาดกลัว หดหู่ และต้องการพื้นที่ส่วนตัว นอกจากนี้ผลงานที่เป็นรูปทรงของร่างกายมนุษย์ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ยังมีรูปทรงของสัตว์เลื้อย ที่สะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าคนหรือสัตว์ก็ต้องการที่หลบภัยเพื่อซ่อนตัวจากโลกภายนอกทั้งนั้น ผลงานของเธอเปิดให้ทุกคนสามารถสั่งซื้อได้ผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ เพื่อเป็นที่หลบภัยสำหรับทุกคน ไม่ว่าใครก็ตามสามารถเข้าถึงผลงานของเธอได้ด้วยตัวเอง

ศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานโดยใช้รูปทรงเรีอนร่างของมนุษย์ที่อยู่ในลักษณะกำลังซ่อนตัว ขดตัว อ้าพรางร่างกาย เหลือไว้เพียงโครงสร้างที่เป็นรูปทรงรวมเท่านั้น เป็นการตัดทอนและขจัดฟอร์มเดิมที่มีอยู่เพื่อให้เกิดฟอร์มใหม่ขึ้น อาจใช้วัสดุเดียวกันหรือคนละวัสดุ ขึ้นอยู่กับการสร้างพื้นที่ภายใต้วัตถุนั้นๆ

#### Tung Ming-Chin (1980)



ภาพที่ 25. “The Birth of a New Hero” 2008, 35 x 30 x 45 cm

ที่มา <https://www.thisiscolossal.com/2019/05/wood-sculptures-by-tung-ming-chin>



ภาพที่ 26 “Inner Turmoil”, 2009, 85 x 85 x 30cm

ที่มา <https://www.thisiscolossal.com/2019/05/wood-sculptures-by-tung-ming-chin>

Tung Ming-Chin ประติมากรชาวไต้หวัน ผู้สร้างงานประติมากรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตใต้สำนึกและอารมณ์ ผ่านการสร้างสรรคผลงานด้วยไม้ผสมกับรูปทรงของมนุษย์

ในงาน "Inner Turmoil" แสดงใบหน้าและฝ่ามือที่อยู่ในลักษณะเหมือนติดกับอยู่ภายในไม้ก้อนใหญ่ซึ่งดูมีความนุ่มคล้ายกับพื้นผิวของผ้า ศิลปินได้จงจำผู้คนเอาไว้ในงานของเขา แต่พวกเขาก็ดูพยายามทุกวิถีทางเพื่อที่จะเป็นอิสระจากคุกที่อยู่ภายในจิตใต้สำนึกของตนเอง ศิลปินกำลังอธิบายให้เห็นว่าพวกเราติดอยู่ในกับดักของสิ่งนี้ได้อย่างไร ผลงานแต่ละชิ้นของเขาแสดงถึงการซ่อนสิ่งต่างๆ ที่ดูคล้ายรูปทรงของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นใบหน้า มือ หรือเท้า ไว้ภายใน สร้างสรรคผลงานประติมากรรมด้วยไม้ที่ดูแนบสนิทไปกับฟอร์มร่างกายราวกับเป็นผ้า เป็นการเปลี่ยนสถานะของไม้ ขจัดฟอร์มเดิมที่มีอยู่เพื่อให้เกิดฟอร์มใหม่ขึ้นจากการใช้วัสดุ

## Berlinde De Bruyckere (1964)



(a)



(b)

ภาพที่ 27 ผลงานศิลปกรรมสร้างสรรค์ของ Berlinde De Bruyckere (1964)

ภาพถ่าย (a) Pascale, 2003-2004, Wax, horse hair, epoxy, wood, 142x53x30cm

ภาพขาว (b) La Femme Sans Tete, 2003, Wax, Epoxy, Iron, 160x60x90cm

ที่มา <https://www.hauserwirth.com/artists/2782-berlinde-de-bruyckere>

## จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Berlinde De Bruyckere ศิลปินชาวเบลเยียม ที่สร้างสรรค์ผลงานที่ทำจากแว็กซ์ หนังสัตว์ ขนสัตว์ ฝม สิ่งทอ เหล็ก และไม้ ด้วย texture ที่ดูราวกับเป็นผิวหนังจริงของมนุษย์ ร่วมกับรูปทรงที่เป็นร่างกายของมนุษย์เพียงบางส่วน ศิลปินนำเสนอการบิดเบือนรูปทรงของสิ่งมีชีวิต ความอ่อนแอ และเปราะบางของมนุษย์ ร่างกายที่ได้รับความทุกข์ทรมาน ไม่ว่าจะคนหรือสัตว์ก็ไม่อาจต่อต้านพลังของธรรมชาติได้ สิ่งเหล่านี้เป็นใจความสำคัญของแนวความคิดในการสร้างสรรค์งานของเธอ

Berlinde De Bruyckere อาศัยและทำงานอยู่ที่เบลเยียม งานศิลปะยุคเรเนสซองส์ (Renaissance) ของเบลเยียมมีอิทธิพลอย่างมากในงานของเธอ ดังเช่นกระบวนการและวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา การดำรงอยู่ของประวัติศาสตร์กับเรื่องเล่าใหม่ ๆ โดยเฉพาะเรื่องของชีวิตและความตาย ศิลปินนำเสนอรูปทรงของมนุษย์ที่มีลักษณะคล้ายกับศพของคนตาย ภายใต้แนวความคิดที่ว่าความตายเป็นสิ่งที่คนเราต้องยอมรับ เป็นสิ่งสวยงาม ไม่ว่าจะจะเป็นความตายของมนุษย์หรือสัตว์

ตั้งแต่ปี 1990 เรื่อยมา ผลงานมากมายของเธอก็มีลักษณะเป็นโครงสร้างของสิ่งที่ห่อหุ้มและปกคลุมด้วยวัสดุที่เป็นผ้า ปกคลุมรูปทรงบางส่วนของร่างกาย แสดงสัญลักษณ์ของความอบอุ่นและความเป็นที่หลบภัยสำหรับผู้คนที่มีความอ่อนแอ ดังเช่นผู้คนที่ต้องคอยหาที่หลบซ่อนจากภัยสงคราม

### Ferri Farahmandi (1965)



(a)

(b)



(c)



(d)

ภาพที่ 28 ผลงานศิลปกรรมสร้างสรรค์ของ Ferri Farahmandi (1965)  
 ภาพซ้ายบน (a) Coil family 11a, 2011 ภาพขวาบน (b) Coil 11t, 2011  
 ภาพซ้ายล่าง (c) Hope และ ภาพขวาล่าง (d) Serene, 90x48x58cm  
 ที่มา <https://www.ferriceramics.com>

ศิลปินหญิงชาวอิหร่าน ทำงานด้านเซรามิกและประติมากรรมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ศิลปินมีความสนใจในและได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ ศิลปินร่างภาพต้นแบบเป็นรูปทรงของมนุษย์ในท่าทางที่ดูมีความสุขและมีรูปทรงที่ดูอิสระ แต่ในขณะที่เดียวกันร่างกายกลับถูกพันไปด้วยสิ่งที่คล้ายกับผ้าพันแผล แสดงให้เห็นถึงการถูกจำกัดพื้นที่อาณาบริเวณ แม้ว่าจะตั้งอยู่ในพื้นที่ ที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติก็ตาม

ในผลงานประติมากรรมปัจจุบัน ศิลปินกำลังสำรวจและตั้งคำถามถึงชีวิตของเราว่ามนุษย์เรานั้นถูกจำกัดจากสังคมได้อย่างไร ภายในผลงานแสดงให้เห็นถึงขอบเขตของอิสรภาพที่ถูกผ้าเป็นเส้นซึ่งสร้างจากเทคนิคเซรามิกรัดพันรอบตัวไว้ตั้งแต่ในหน้าจนถึงปลายเท้า ท่าทางของผู้หญิงอยู่ในท่าที่ดูน่าจะเป็นสุขแต่ก็ดูทุกข์ในขณะเดียวกัน เธอได้ทำการสำรวจทฤษฎีนี้ผ่านรูปทรงของผู้หญิง เพราะเธอคิดว่าร่างกายของผู้หญิงมีรูปทรงที่สามารถสื่อสารได้อย่างกว้างขวางทั้งในเรื่องของความรู้สึกและลักษณะทางกายภาพ

ศิลปินสร้างงานโดยใช้เทคนิคการปั้น ด้วยการขีดเส้นและนำไปเผา กระบวนการนี้ทำให้เกิดพื้นผิวในงานประติมากรรมที่ดูมีเสน่ห์และเกิดลวดลายที่มีความปราณีต โดยใช้สีตามธรรมชาติของดินเผา

### 3.2.3 ศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art)

เพศภาวะ (Gender) คือคุณลักษณะ และบทบาททางสังคมที่สังคมกำหนด “ความเป็นหญิง” (Femininity) และ “ความเป็นชาย” (Masculinity) โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมผ่านสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งคุณลักษณะและบทบาทดังกล่าว ส่งผลต่อการแสดงบทบาททางเพศ ความคาดหวัง ความสัมพันธ์ การเข้าถึงสิทธิ และโอกาสในสังคมของผู้หญิง ผู้ชาย เด็กหญิง เด็กชาย และผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563, หน้า 4)

Parson และ Bales (1955 อ้างถึงใน Kaplan & Sedney, 1980) เสนอว่าลักษณะความเป็นหญิง (Feminine) หมายถึง พฤติกรรมที่เน้นการแสดงออกทางอารมณ์ (Expressive Behavior) ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้เกิดผลดีในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เช่น ความเอาใจใส่ การมีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกของผู้อื่นซึ่งสามารถทำให้ตอบสนองได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

การใช้เรือนร่างสตรีภายใต้ศิลปะแบบผู้หญิงนั้นมีนักวิชาการหลายท่านมองว่าการสร้างสรรค์ของศิลปินหญิงมีความแตกต่างกับศิลปินชายอย่างสิ้นเชิงศิลปินหญิงจะสร้างผลงานศิลปะที่เต็มไปด้วยการถ่ายทอดพลังอารมณ์ความฝันความปรารถนาและการหลุดพ้นจากพันธะ ศิลปินหญิงส่วนใหญ่ มักจะนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน หน้าที่ในครัวเรือน ความแตกต่างระหว่างชาย



หญิง การเสียดสี ความรุนแรงและผลกระทบจากการกดขี่ในเรื่องเพศซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่จะพบได้ในงานของศิลปินหญิง

ภาพแทนเรือนร่างของสตรีที่เปลือยเปล่าได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในราวปลายศตวรรษที่ 17 ภาพแทนเรือนร่างของสตรีไม่ได้มีลักษณะของความคิดภูมิปัญญาที่สูงส่ง หากแต่ร่างกายของสตรีเปิดโอกาสในการสร้างสรรค์และมีความหลากหลายมากกว่าร่างกายเพศชาย ด้วยสรีระทรวดทรงที่มีสัดส่วนโค้งงอ ทำให้ศิลปินส่วนใหญ่ที่เป็นเพศชายจึงนิยมเลือกให้ในการสร้างสรรค์ (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2547, หน้า 205)

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ภาพแทนสตรีของศิลปินหญิงที่ปรากฏขึ้น จึงมีความหมายมากกว่าเรื่องทางสรีระ แต่จะเต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกเรื่องราวภายในบ้าน เส้นท่อนของสตรีเพศ ภาพแทนเหล่านี้นำเสนอความเป็นผู้หญิงหรือที่เรียกว่าศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2545, หน้า 211)

Feminine Art จึงเป็นการใช้เทคนิคในงานศิลปะที่แสดงออกถึงความเป็นสตรีเพศ เป็นการนำสิ่งของที่อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้หญิงมาสร้างงานศิลปะ เช่น ผ้า ด้าย ไหมพรม เชือก เป็นต้น เป็นการใช้วัสดุทางศิลปะแบบของผู้หญิงที่สะท้อนความเป็นสตรี (ผกามาศ สุวรรณนิภา, 2563) ผ่านกระบวนการหัตถกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมของผู้หญิงที่มีความปราณีตในการสร้างสรรค์ผลงาน ถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ของตนเองโดยใช้รูปทรงที่แสดงสรีระ หรืออวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายผู้หญิง อีกทั้งยังมีการใช้สีที่สะท้อนความเป็นสตรีเพศ เช่น โทนมัสแดง ชมพู หรือสีเนื้อ เป็นต้น

## Ghada Amer (1963)



ภาพที่ 29 Ghada Amer, 2005 Trini, Acrylic,

embroidery and gel medium on canvas 167.6 x 200.7 cm

ที่มา <https://universes.art/en/nafas/articles/2007/new-territory-beyond-rfga/ghada-amer-reza-farkhondeh-at-singapore-tyler-print-institute/08>

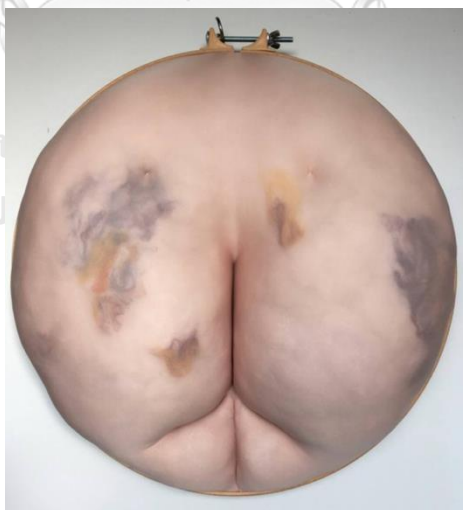
กันด้า เอเมอร์ ศิลปินร่วมสมัยชาวอียิป เป็นที่รู้จักดีในการใช้เทคนิคการปักเย็บลงบนผ้า ด้วยแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม เพศ ความเป็นหญิง และวัฒนธรรมอิสลาม

การปักเย็บลงบนผืนผ้าใบในผลงาน “ Trini ” เป็นหนึ่งในงานฝีมือของสตรีที่ใช้การเย็บปักถักร้อย แสดงความท้าทายต่อวัฒนธรรมและจารีต ด้วยปักเป็นภาพเปลือยเปล่าของสตรีในลักษณะท่าทางวาทวิที่แสดงกามอารมณ์ เพื่อพูดถึงการกีดกันทางประวัติศาสตร์ ที่ในอดีตสตรีมักจะถูกกำหนดให้เรียนรู้หน้าที่งานบ้านงานเรือน การเป็นแม่ และการเป็นภรรยาที่ดีต่อสามีเท่านั้น เธอจึงสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงภาพลักษณ์ของสตรีที่ควรจะเป็น ผ่านเทคนิคการปักเย็บที่แสดงความเป็นกุลสตรีบนผืนผ้าใบ

Sally Hewett (1947)



ภาพที่ 30 Ectomy, 2015 Sally Hewett, Sculpture, 33x70x12cm  
ที่มา <http://www.thephotophore.com/sally-hewett/>



ภาพที่ 31 Kickass Sculpture, 2016 Sculpture Fabric on soft (Yarn, Cotton, Fabric)  
Size: 18x18x10”

ที่มา <https://www.saatchiart.com/art/Sculpture-Kickass/51031/3418416/view>

แซลลี่ เฮเวตต์ (Sally Hewett) ศิลปินหญิงชาวอังกฤษ ที่ใช้เทคนิคการปักและการเย็บเพื่อสำรวจแนวคิดเกี่ยวกับความงาม ความน่าเกลียดบนร่างกายของมนุษย์ เป็นการตั้งคำถามถึงเรื่องราวบนเรือนร่างของผู้หญิง ผ่านการสร้างสรรค์ศิลปะอ่อนนุ่มที่ทำจากผ้า

เธอมีความสนใจในลักษณะของร่างกาย ที่บางส่วนมักจะถูกมองว่าสวยงาม บางส่วนถูกมองว่าน่ารังเกียจ คนเรามองสิ่งเหล่านี้และตีความออกมาอย่างไร อีกทั้งยังเป็นการค้นหาเส้นแบ่งระหว่างงานหัตถกรรมและศิลปะอีกด้วย

ผลงานสร้างสรรค์ที่เป็นภาพบางส่วนของร่างกาย เช่น หน้าอก บั้นท้าย และหัวนม โดยใช้เทคนิคการเย็บ การปัก การร้อย การยัดนุ่น และใส่วัสดุต่างๆเข้าไปในตัวงานร่วมกับนุ่น ภายในผ้าที่มีลักษณะเหมือนผ้าถุงน่องของผู้หญิง วัสดุเหล่านี้ถูกใช้เพื่อสร้างพื้นผิวซึ่งเป็นลักษณะพิเศษที่เกิดขึ้นตามร่างกายและสร้างความเหมือนจริงราวกับผิวจริงของมนุษย์ การใช้ประเด็นทางร่างกายในงานศิลปะของศิลปิน เป็นการตั้งคำถามต่อผู้ชมว่าสรีระเหล่านี้ดูน่าเกลียด น่าขยะแขยง หรือ สวยงาม มีลักษณะทางเพศ หรือ ตลกหรือไม่ ร่องรอยที่ศิลปินสร้างขึ้น เช่น สิว รอยสัก กระ รอบแผลเป็น เป็นเสมือนร่องรอยแห่งประวัติศาสตร์ซึ่งสามารถแสดงประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละคน

Daisy May Collingridge (1990)



ภาพที่ 32 Burt Lunge, 2018

ที่มา <http://daisycollingridge.com/work/4594752384>



ภาพที่ 33 Lippy Reclined, 2016

ที่มา <http://daisycollingridge.com/work/4594752384>

Daisy May Collingridge (1990) ศิลปินหญิงชาวอังกฤษ เรียนจบทางด้านแฟชั่นดีไซน์ สร้างงานศิลปะจากผ้า (Fabric Art) ผลงานชุดนี้สร้างสรรค์ขึ้นภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับรูปร่างของมนุษย์ ศิลปินเชื่อว่า ไม่ควรมีสิ่งที่เรียกว่า รูปร่างสมบูรณ์แบบ (Ideal Body) เพราะร่างกายของทุกคนล้วนมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน ศิลปินยังได้แรงบันดาลใจมาจากลักษณะร่างกายของนักเพาะกาย และผ้าที่ใช้เป็นวัสดุหลักในการสร้างงาน กลายมาเป็นการสร้างสรรค์ผลงานในชุดบอดีสูทขนาดเท่ามนุษย์ที่สามารถสวมใส่ได้ ใช้เทคนิคการเย็บและยึดใส่ด้วยปุยฝ้าย ทราย โดยเย็บเป็นกระเปาะและนำมาเย็บติดกันตามตำแหน่งอวัยวะแต่ละส่วนของมนุษย์ในลักษณะซ้อนทับกันเป็นชั้น แสดงให้เห็นถึงชั้นไขมันตามส่วนต่างๆของร่างกายตั้งแต่หัวจรดเท้า ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับหุ่นจำลองกล้ามเนื้อมนุษย์ในห้องเรียนวิทยาศาสตร์

### Louise Josephine Boirgeois (1911)

ศิลปินเชื้อสายฝรั่งเศส อเมริกัน ประติมากรหญิงที่สร้างผลงานที่สืบเนื่องมาจากความเจ็บปวดที่ฝังรากลึกตั้งแต่สมัยเด็ก จนกลายเป็นปมแห่งจิตใต้สำนึก ทั้งเรื่องเพศ ปัญหาครอบครัว ปมทางจิตวิทยามากมายขับเคลื่อนให้เธอสร้างสรรค์ผลงานด้วยในเนื้อหาที่มุ่งเน้นไปทางจิตใต้สำนึกเช่น เรื่องของความเจ็บปวดทางใจและความตายในรูปแบบของศิลปะเหนือจริง (Surrealism) เมื่อความกลัวในอดีตเชื่อมโยงกับความกลัวทางกายภาพ ความกลัวจึงปรากฏตัวให้เห็นผ่านร่างกาย



ภาพที่ 34 Arch of Hysteria, 2000 Hanging piece : pink fabric

ที่มา <https://jwarrinerblog.wordpress.com/2014/08/19/louise-josephine-bourgeois>

ประติมากรรมในรูปทรงเรีอนร่างของผู้หญิงที่ทำมาจากผ้าสีชมพู ภายใต้ชื่องาน Arch of Hysteria (2000) ร่างกายที่ดูไม่สมส่วนและหน้าอกที่ชี้ไปคนละทางสะท้อนความเป็นผู้หญิง ใช้วัสดุที่ทำจากผ้าคล้ายกับผ้าพันแผลเย็บเข้าด้วยกันสร้างพื้นผิวที่เผยให้เห็นรอยต่อไปทั่วเรือนร่าง ใบหน้าที่กำลังกรีดร้องอย่างทรมาณราวกับเจ็บปวดจนไม่สามารถออกเสียงได้นั้น เป็นสิ่งที่ศิลปินพยายามที่จะถ่ายทอดอารมณ์อันแรงกล้าของมนุษย์ ซึ่งบอกเป็นนัยถึงอาการบาดเจ็บทางจิตใจ การแสดงออกทางสีหน้าโดยเฉพาปากที่อ้ากว้างเกินธรรมดา ร่างกายที่ถูกแขวนลอยอยู่ในลักษณะที่ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมาณ ดูประประบางเหมือนจะหัก ถูกจัดให้อยู่ในท่าทางที่ร่างกายปกติไม่สามารถทำได้ ด้วยตำแหน่งของการแขวนที่หมุนไปมาและดูโคร่งเครง ในระดับสายตาของผู้ชมเพื่อนำพาผู้ชมเข้าสู่ห้วงอารมณ์และสภาวะทางจิตที่ถูกสะท้อนผ่านร่างกายของเธอซึ่งกลายมาเป็นงานประติมากรรม

จากการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ แนวคิดและรูปแบบทางศิลปะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสรรค์ผลงานศิลปกรรม เรื่องราวที่ศิลปินใช้ในการถ่ายทอดประสบการณ์เกี่ยวกับการมี

ประจำเดือน เผยให้เห็นถึงเรื่องของความเชื่อ ความไม่สะดวกสบายของผู้หญิง การเสียสละ การให้กำเนิด และการตั้งคำถามจากศิลปินชาย ผู้วิจัยจึงใช้แนวทางของตัวเองในการถ่ายทอดประสบการณ์ส่วนตัวในการมีประจำเดือนในแง่มุมของความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นกับทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นการเผยอีกแง่มุมหนึ่งของการมีประจำเดือนที่สะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้หญิง

แรงบันดาลใจในการใช้รูปทรงจากผลงานของเซอร์ แอนโทนี กอร์มลีย์ (Antony Gormley) และ ตั่ง หมิง ชิน (Tung Ming-Chin) ศิลปินนำเสนอเรื่องราวของอารมณ์ ความรู้สึกภายในจิตใจ ผ่านการใช้รูปทรง (Form) เรือนร่างของมนุษย์ในลักษณะท่าทางที่เป็นทุกข์จากสภาวะแวดล้อม ภายในและภายนอก สังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นต่อร่างกาย รูปทรงร่างกายมนุษย์จึงเสมือนเป็นพื้นที่ในการรับรู้และถ่ายทอดประสบการณ์เหล่านั้น อาจกล่าวได้ว่าร่างกายเป็นพื้นที่แห่งประสบการณ์ที่สามารถตระหนักรู้ถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับร่างกายและจิตใจ ดังนั้นการใช้รูปทรงในลักษณะนี้จึงเป็นแรงบันดาลใจต่อแนวคิดในการสร้างสรรค์รูปทรง (Form) ในงานของผู้วิจัย การใช้ร่างกายในการรับรู้ความรู้สึกเจ็บปวด ทรมาน ไปจนถึงความรู้สึกอันละเอียดอ่อนที่ลึกลงไปในโครงสร้างภายในของร่างกาย และสะท้อนผ่านภาษาร่างกาย (Kinesics) แสดงอารมณ์ความรู้สึกภายในที่เชื่อมโยงกันระหว่างสมอง จิตใจ และปฏิกิริยาทางธรรมชาติ

รูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่ใช้การปกคลุม ปกปิดร่างกายเพื่อแสดงถึงการสร้างพื้นที่ส่วนตัวเมื่อต้องการหลบหนีปลีกตัวออกจากสังคม ดังที่ปรากฏในผลงานประติมากรรมของ โรซาลี (Rosalie Monod de Froideville) และ เบอร์ลินด์ (Berlinde De Bruyckere) ศิลปินใช้การครอบ คลุมทับ บางส่วนหรือทั้งหมดของงานประติมากรรม ทิ้งไว้เพียงรูปทรงใหม่ที่เกิดขึ้นจากนำวัสดุมาห่อหุ้มรูปทรงร่างกายเอาไว้ เป็นสัญลักษณ์แทนการหลีกเลี่ยง แสดงความกลัว ความอ่อนแอ ความบอบบางของมนุษย์ที่ต้องการพื้นที่หลบภัย ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงวิธีการสร้างรูปทรงในงานประติมากรรมที่ตอบสนองต่อแนวความคิดในการแสดงถึงภาวะที่ไม่ต้องการเผชิญหน้า การใช้พื้นที่ที่จำกัดแทนค่า ความหมายของความกดดัน ความอึดอัด สร้างสภาวะอารมณ์ที่สอดประสานกันระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอกของงานประติมากรรม

ศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) จากผลงานที่ผู้วิจัยหยิบยกมาแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงเรื่องราว แนวความคิด และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินหญิง ใช้เทคนิคทางหัตถกรรมในการแสดงออกทางศิลปะ ผ่านการใช้วัสดุที่แสดงลักษณะของความเป็นสตรีเพศและรูปทรงที่เป็นสรีระของผู้หญิงในการสะท้อนเรื่องราวที่มาจากประสบการณ์ของตนเอง ดังนั้นการใช้วัสดุเช่น ผ้า ด้าย ลูกปัด เชือก ไหมพรม จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ศิลปินหญิงเลือกใช้เพื่อสะท้อนเรื่องราว และขับเน้นความเป็นเพศหญิงของตน

จากข้อสรุปข้างต้นสามารถสังเคราะห์ข้อมูลผลงานศิลปกรรมได้ดังนี้

1. ผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน จากผลงานศิลปกรรมที่ผู้วิจัยหยิบยกมาเป็นตัวอย่างเป็นการพูดถึงเรื่องราวของประจำเดือนที่เป็นการตั้งคำถามจากศิลปินชาย เป็นการมองประจำเดือนในฐานะสิ่งที่การสร้างชีวิตและการให้กำเนิด เป็นการเสียดสีและสะท้อนกลับต่อความเป็นเพศหญิง เพศชาย ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการถ่ายทอดเรื่องราวของประจำเดือนในแง่มุมอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงในเชิงประจักษ์จากการมีประจำเดือน ผู้วิจัยจึงต้องการนำเสนอประจำเดือนผ่านมุมมองจากประสบการณ์ของตนเอง ที่การมีประจำเดือนเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ

2. แนวคิดการใช้วัสดุ ผู้วิจัยพบว่าการใช้วัสดุเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ศิลปินใช้เพื่อส่งผ่านแนวความคิด และเป็นสัญญาณในการสื่อความหมายถึงเรื่องราวต่าง ๆ วัสดุสามารถสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้กับตัวงาน ในหนึ่งวัสดุอาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมได้แตกต่างกัน ตามแต่ประสบการณ์และการให้ความหมายของสังคม วัฒนธรรมนั้น ๆ

3. แนวคิดการใช้รูปทรง การใช้รูปทรงมนุษย์ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมเป็นกระบวนการสะท้อนสภาวะความเป็นจริงของสรีระร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นเรือนร่างที่เต็มตัว ครึ่งตัว หรือเป็นเพียงบางส่วนของอวัยวะ ก็สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกของความเป็นมนุษย์ได้ เพราะร่างกายเป็นเสมือนเครื่องมือในการรับรู้ประสบการณ์และถ่ายทอดสิ่งเหล่านั้นออกมาได้ตามความเป็นจริง ไร้ซึ่งการปรุงแต่ง

4. Feminine Art เป็นรูปแบบของการใช้ศิลปะแบบผู้หญิงในการถ่ายทอดประสบการณ์ โดยมีแนวทางในการใช้วัสดุ (Material) และอุปกรณ์ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังความเป็นเพศหญิง เช่น ด้าย เชือก ไหมพรม ผ้า ร่วมกับการใช้รูปทรงร่างกายที่เผยให้เห็นถึงสรีระที่แสดงความเป็นสตรีเพศ ในเทคนิคที่แตกต่างกันทั้งประติมากรรม (Sculpture) ศิลปะจัดวาง (Installation) ศิลปะจากผ้า (Fabric Art) และสื่อผสม (Mixed Media) หรือผสมผสานแต่ละเทคนิคเข้าด้วยกันเพื่อสร้างผลทางการรับรู้ เช่น การเย็บปะผ้าในงานประติมากรรม Arch of Hysteria (2000) ของ หลุยส์ บรูซัว (Louise Bourgeois) ซึ่งใช้วัสดุเป็นสัญญาณในการสื่อความหมายด้วยการใช้ผ้าพันแผลปะเย็บต่อกันทั่วร่างกาย รูปแบบการเย็บและตัววัสดุที่เป็นผ้าสะท้อนความรู้สึกเจ็บปวดผ่านรูปทรงที่เป็นสรีระตามธรรมชาติของผู้หญิง การผสมผสานกันระหว่างการใช้วัสดุ รูปทรงของศิลปิน สามารถนำมาต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัย เป็นแนวทางที่ตอบสนองต่อแนวความคิด สร้างการรับรู้และถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์ของผู้หญิงได้เป็นอย่างดี



### 3.3 ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

#### 3.3.1 ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology)

ปรากฏการณ์วิทยา คือการศึกษาโครงสร้างของประสบการณ์ประเภทต่างๆ จำแนกได้ตั้งแต่การรับรู้ (Perception) ความคิด (Thought) ความทรงจำ (Memory) จินตนาการ (Imagination) อารมณ์ (Emotion) ความปรารถนา (Desire) และเจตจำนง (Will) ไปสู่การตระหนักรู้ของร่างกาย รวมถึงการกระทำกิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมเกี่ยวกับภาษา โครงสร้างของรูปแบบประสบการณ์ของคนเราที่เป็นตัวแทนของ “ความมุ่งหมาย” จะมุ่งตรงไปยังสิ่งต่างๆ โดย “ผ่าน” เฉพาะในส่วนที่เป็นแนวความคิด (Concepts) ความคิดคำนึง (Thoughts) ความคิด (Ideas) หรือจินตภาพ (Images) สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความหมายหรือเนื้อหาของประสบการณ์ที่บุคคลหนึ่งได้รับซึ่งแตกต่างจากสิ่งต่างๆที่เป็นอยู่

Houser (2008 อ้างถึงใน อรวรรณ กุลจิริง, 2555) กล่าวว่า ปรากฏการณ์วิทยา คือการศึกษาประสบการณ์ชีวิตของบุคคลที่ต้องเผชิญกับสิ่งที่ปรากฏขึ้นกับบุคคลนั้น

ชาย โพธิสิตา (2550 อ้างถึงใน อรวรรณ กุลจิริง, 2555) กล่าวว่า ปรากฏการณ์วิทยาเป็นเครื่องมือในการศึกษาปรากฏการณ์และประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์โดยมุ่งทำความเข้าใจความหมายประสบการณ์ชีวิตที่บุคคลได้ประสบเป็นหลัก

Wood และ Haber (2002 อ้างถึงใน อรวรรณ กุลจิริง, 2555) กล่าวว่า การวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยาเป็นกระบวนการของการเรียนรู้และทำความเข้าใจความหมายของประสบการณ์ของมนุษย์ผ่านการสนทนากับบุคคลซึ่งใช้ชีวิตอยู่ในประสบการณ์นั้นๆ

#### แนวคิดหลักในปรากฏการณ์วิทยา (อัมพร อารังลักษณ์ และคณะ, 2557)

ปรากฏการณ์วิทยาเป็นแนวทางศึกษาโดยเริ่มต้นจากการต่อต้านธรรมเนียมหรือเหตุผลนิยมแต่เป็นวิธีการให้บุคคลอธิบายหรือพรรณนาเรื่องราวและประสบการณ์ต่างๆที่ตนเองประสบมา โดยมีฐานความคิดว่ามนุษย์จะรู้ดีในเรื่องที่ตนเองมีประสบการณ์มาก่อนซึ่งอาศัยการรับรู้ความหมายในขณะที่มีสติสัมปชัญญะ นักวิจัยจะสนใจศึกษาว่ามนุษย์แต่ละคนผ่านประสบการณ์ชีวิตมาอย่างไรบ้างและมีปรากฏการณ์ใดที่บุคคลสะสมไว้ใน การสร้างโลกแห่งความจริงของตนเองซึ่งความจริงในที่นี้เป็นเพียงความนึกคิดของแต่ละบุคคลสิ่งใดที่บุคคลหนึ่งตีความหรือแปลความหมายว่าสำคัญสิ่งนั้นคือความจริงสำหรับบุคคลนั้นดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาในเนื้อหาว่าบุคคลเหล่านั้น ได้รับประสบการณ์อะไรและให้ความหมายกับสภาพการนั้นอย่างไร ประสบการณ์ของบุคคลหนึ่งสามารถเป็นประสบการณ์ร่วมกันกับบุคคลอื่นได้ การศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยาจึงมุ่งตอบคำถามหลัก 2 เรื่อง

ได้แก่ประสบการณ์ของบุคคลคืออะไรและบุคคลนั้นให้ความหมายต่อโลกและประสบการณ์ของเขาอย่างไร และเราจะสามารถรู้ได้ว่าประสบการณ์ของบุคคลอื่นเป็นประสบการณ์ที่เราไปรับรู้ได้อย่างไร

### ปรากฏการณ์วิทยาตามแนวคิดของฮุสเซอร์ล

เอ็ดมุนด์ ฮุสเซอร์ล (Edmund Husserl, 1859-1938) นักปรัชญาชาวเยอรมันนี้ ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งปรัชญาปรากฏการณ์วิทยา ฮุสเซอร์ล (Husserl) เริ่มต้นใช้คำว่า “ปรากฏการณ์วิทยา” ในการบรรยายครั้งแรกในทศวรรษที่ 1890 งานเขียนชิ้นที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของฮุสเซอร์ลคืองานเขียนเรื่อง ‘Logische Untersuchungen’ (Logical Investigation, 1900) เป็นงานที่โจมตีแนวคิดจิตวิทยานิยม (psychologism) ฮุสเซอร์ลได้นำเสนอวิธีการ ของปรากฏการณ์วิทยา ซึ่งเป็นแรงดลใจทางความคิดและผลงานวิจัยจำนวนมาก นอกจากแนวคิดเรื่องตรรกะแล้วยังมีข้อเสนอในการนำปรากฏการณ์วิทยาไปประยุกต์เข้ากับเรื่องของการรับรู้อีกด้วย

สำหรับฮุสเซอร์ล ปรากฏการณ์วิทยาคือการวิเคราะห์ “แก่นแท้” ของประสบการณ์หลากหลายชนิดและรูปแบบ (“Eidetic” Analysis of Various Forms and Types of Experience) ทั้งหมดนี้ทำให้โลกในสำนึกมีความหมายต่อมนุษย์ แม้ว่าตัวของวัตถุจะไม่มีอยู่จริงแล้วแต่ความหมายของวัตถุนั้นๆ ยังคงอยู่ในสำนึกได้ (รัชฎ สาทรรายุธ, 2552 อ้างถึงใน อัมพร อารงลักษณ์ และคณะ, 2557) ทั้งนี้ ประสบการณ์ของมนุษย์หมายถึง การรับรู้ ความคิด ความทรงจำ จินตนาการ อารมณ์ ความปรารถนา และเจตจำนง ไปสู่การตระหนักรู้ของร่างกายรวมถึงการกระทำ สิ่งเหล่านี้เป็นรูปแบบของการรับรู้ทั้งสิ้น

ฮุสเซอร์ลได้เสนอแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ของบุคคลกับสิ่งแวดล้อมหรือโลก (Life-World) หรือเรียกว่าประสบการณ์ของชีวิต (Lived Experience) โดยกล่าวว่าประสบการณ์ของชีวิตนี้เป็นความจริงที่ได้รับมา (Taken-For-Granted) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากสามัญสำนึก (Common Sense) ฮุสเซอร์ลได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงโครงสร้างที่สมบูรณ์ของการรับรู้ด้วยจิตสำนึก (Consciousness) ซึ่งเป็นสาระสำคัญ (Essence) ของประสบการณ์และวิเคราะห์ถึงบทบาทของโครงสร้างดังกล่าวเพื่อระบุถึงความรู้สึกต่อประสบการณ์นั้น ดังนั้นในการศึกษาความจริงตามแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาของฮุสเซอร์ลก็คือการถามถึง “ความหมาย” ของประสบการณ์ของมนุษย์และลักษณะความจริงทางปรากฏการณ์วิทยาที่เกิดขึ้น จะได้จากการพรรณนาถึงสาระสำคัญของประสบการณ์ จึงกล่าวได้ว่าฮุสเซอร์ลเป็นนักปรัชญาคนแรกที่น่าการพรรณนาอย่างเป็นระบบมาใช้อธิบายประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ (Fjelland & Gjengedal, 1994 อ้างถึงใน อัมพร อารงลักษณ์ และคณะ, 2557)

## สำนึก (Consciousness)

สำนึกของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับนักปรากฏการณ์วิทยาเพราะนักปรากฏการณ์วิทยาศึกษาโครงสร้างของประสบการณ์เกี่ยวกับสำนึกของมนุษย์จากมุมมองของบุคคลในฐานะที่เป็นบุรุษที่หนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขต่างๆของประสบการณ์ มนุษย์ทุกคนมีประสบการณ์ในรูปแบบที่แตกต่างหลากหลายกันไปซึ่งรวมทั้งการรับรู้ จินตนาการ ความคิด อารมณ์ ความปรารถนา เจตจำนง และการกระทำ ขอบเขตของปรากฏการณ์วิทยาจึงรวมถึงรูปแบบการรับรู้เหล่านี้ทั้งหมด ประสบการณ์ของบุคคลหนึ่งไม่ได้เป็นเพียงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ผ่านทาง การเห็นหรือการได้ยินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประสบการณ์ที่เป็นการกระทำของเราด้วย อาทิ ประสบการณ์การรับรู้ขณะที่เรากำลังเดินเล่น ตกตะปู หรือเตะฟุตบอล เป็นต้น

ประสบการณ์เกี่ยวกับสำนึกมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ เรามีประสบการณ์กับสำนึก มีชีวิตอยู่กับสำนึกและกระทำสิ่งต่างๆอย่างมีสำนึก ประสบการณ์ของบุคคลหนึ่งทั้งในฐานะที่เป็นผู้กระทำและในฐานะผู้ถูกกระทำคือส่วนที่เป็นสาระสำคัญตามธรรมชาติโครงสร้างสำนึก เช่น “ฉันเห็น/ฉันคิด/ฉันปรารถนา/ฉันทำ” คุณลักษณะเหล่านี้เป็นคุณลักษณะของปรากฏการณ์วิทยาเป็นสิ่งที่ทำให้ประสบการณ์อย่างหนึ่งถูกรับรู้ว่าเป็นประสบการณ์

ฮุสเซอร์ลได้วางรากฐานที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่อง “สำนึก” ของมนุษย์ในปรากฏการณ์วิทยาไว้โดยได้แบ่งสำนึกที่แตกต่างกันของมนุษย์ออกเป็น 3 แนวคิด (Husserl, 2001 อ้างถึงใน อัมพร อารังลักษณ์ และคณะ, 2557) คือ

1. สำนึกคือส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็น “กระแสสำนึก” (stream of consciousness) ของบุคคล (ฮุสเซอร์ลเห็นว่าสำนึกในข้อที่ 1 นี้อธิบายได้มากกว่า)
2. สำนึกคือวัตถุของ “การตระหนักรู้ภายใน” (Inner Awareness) เช่น การรับรู้ภายใน
3. สำนึกคือการกระทำของจิตใจหรือ “ประสบการณ์ของความมุ่งหมาย” (Intentional Experience)

## วิธีการศึกษาหลักการทางปรากฏการณ์วิทยา

ฮุสเซอร์ล เสนอวิธีการศึกษาหลักการทางปรากฏการณ์วิทยาไว้ 2 ประการคือ (ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล, 2532)

1. เน้นการบรรยายปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างละเอียด เป็นอิสระจากทฤษฎีด้วย ความรู้สึกนึกคิดและความมีสติของผู้ศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบโครงสร้างที่สำคัญที่ประกอบเป็นปรากฏการณ์นั้นๆ

2. การวิเคราะห์ปรากฏการณ์อย่างตั้งใจ ใช้ความรู้สึกนึกคิด และความมีสติของผู้ศึกษา พิจารณาปรากฏการณ์นั้น ไม่ใช่เฉพาะแต่ที่ปรากฏด้วยสายตาเท่านั้น แต่จะต้องสามารถเชื่อมโยงความคิดที่มีต่อสิ่งนั้นให้ครอบคลุมทุกแง่มุมเท่าที่จะเป็นไปได้

สรุป วิธีการศึกษาในแนวทางปรากฏการณ์วิทยาเป็นการค้นหาประเด็นปัญหาและการให้ความหมายจากประสบการณ์ตรงของบุคคลผู้ให้ข้อมูล ไม่ได้เป็นการอธิบายถึงสาเหตุหรือตัวแปรต่างๆ แต่เป็นการค้นหาความหมายของปรากฏการณ์จาก ประสบการณ์ที่อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบริบทที่รายล้อม โดยการรับรู้ผ่านสำนึก เพื่อนำไปสู่คำตอบของสิ่งที่ต้องการศึกษา

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปรากฏการณ์วิทยาตามแนวคิดของฮัสเซอร์ล (Husserl) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์วิทยาเชิงพรรณนา (Descriptive Phenomenology) ใช้ทำความเข้าใจประสบการณ์ชีวิต (Lived Experience) ผ่านการรับรู้ด้วยจิตสำนึก (Consciousness) และวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ดังกล่าวโดยใช้ความคิดคำนึง ความคิด หรือจินตภาพในการให้ความหมายต่อประสบการณ์นั้น โดยปราศจากข้อสมมติและกรอบแนวคิดทฤษฎีอื่นๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ปรากฏการณ์วิทยาเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจและค้นหาความหมายของปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยต้องประสบในทุกเดือน

จากการวิเคราะห์ปรากฏการณ์นี้ ทำให้ตระหนักถึงสาระสำคัญของประสบการณ์จากการมีประจำเดือน ทำให้ผู้วิจัยได้รับรู้ถึงประสบการณ์ที่เจ็บปวด ทรมาน ที่เกิดขึ้นต่อร่างกายและจิตใจ การมีประจำเดือนเป็นประสบการณ์ที่ผู้วิจัยอยู่ในฐานะที่เป็นทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ตามโครงสร้างของสำนึก มีสิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายเป็นองค์ประกอบสำคัญของปรากฏการณ์นี้

เมื่อศึกษาถึงโครงสร้างของประสบการณ์ ทำให้เกิดการรับรู้จากมุมมองของตนเองในฐานะที่เป็นบุรุษที่หนึ่ง การมีประจำเดือนในแต่ละเดือนทำให้ผู้วิจัยเกิดความคิด การรับรู้ผ่านทางร่างกายและจิตใจ เมื่อคิดคำนึงถึงลักษณะอาการต่างๆ จากประสบการณ์ดังกล่าว ทำให้ตระหนักถึงความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นเป็นการรับรู้จากภายใน รับรู้ด้วยจิตสำนึก เกิดจินตภาพที่มาจากประสบการณ์ในรูปแบบของอารมณ์ ความรู้สึก ที่ตนเองเป็นผู้กระทำและถูกกระทำ

ดังนั้นการมีประจำเดือนสำหรับผู้วิจัยจึงเป็นประสบการณ์แห่งความเจ็บปวดที่ผู้วิจัยที่รับรู้ได้จากทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นลักษณะความจริงทางปรากฏการณ์วิทยาที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัย โดยผู้วิจัยเป็นบุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์นี้ และเป็นผู้พรรณนาประสบการณ์ด้วยตนเอง การมีภาวะความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนนี้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายของผู้วิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้จินตภาพจากสำนึกในประสบการณ์นี้ เป็นแรงบันดาลใจและแนวความคิดต่อรูปทรงในงานสร้างสรรค์ผลงาน

### 3.3.2 ทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology)

สัญลักษณ์ (Sign) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ของจริง และความหมาย ถูกสร้างขึ้นมา เพื่อให้มีความหมายแทนของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหนึ่งๆ เช่น แหวนหมั้นเป็นสัญลักษณ์แทน ความผูกพันระหว่างชายหญิง (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2542)

#### ความหมายและความสำคัญของสัญศาสตร์ (วีรพล เจียมวิสุทธิ์, 2560)

สัญศาสตร์ (Semiotics) มีรากศัพท์จากภาษากรีก คือ Semeion ที่แปลว่า Sign หรือ สัญลักษณ์ซึ่งเป็น ศาสตร์ที่ว่าด้วยความหมาย และเอาใจใส่ในเรื่องของวิธีการต่างๆ ที่ความหมายได้รับการผลิตขึ้นมาและถูกส่งต่อ หรือถ่ายทอด เพื่อเป็นการศึกษาว่า สิ่งแทนความ (Representation) ก่อให้เกิดความหมายได้อย่างไร และรวมถึง การทำให้เราเข้าใจความหมายของสิ่งใดๆ หรือ กระบวนการที่เราให้ความหมายต่อสิ่งใดๆ โดยที่เราสามารถ พิจารณาสัญศาสตร์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับ ภาษาภาพ (Visual Image) และการสื่อสารด้วยภาพ (Visual Communication) ที่มีความเชื่อมโยง จากความเป็นตัวตนจนไปถึงการขยายความไปในมิติด้านวัฒนธรรมและ สังคม ทฤษฎีทางสัญวิทยาจึง เป็นเครื่องมือช่วยในการคลี่คลายและทำความเข้าใจกระบวนการสร้างความหมายที่เกิดขึ้นต่อแนวทางการประยุกต์และผลผลิตของการประยุกต์ คือ รูปแบบของสัญลักษณ์ต่างๆ ที่สามารถทำให้ เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งๆ นี้กับสิ่งๆ นั้นๆ อย่างเป็นเหตุและผล

เฟอร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ Ferdinand de Saussure (ค.ศ. 1857-1913) นักภาษาศาสตร์ชาว สวิสเซอร์แลนด์ผู้ให้กำเนิด ศาสตร์ของสัญวิทยา (Semiology) โดยอ้างอิงทฤษฎีโครงสร้างนิยม (Structuralism) ซึ่งมุ่งเน้นในการทำความเข้าใจโครงสร้างรูปแบบของความหมาย ที่ได้พัฒนา แนวคิดมาจากรากฐานความคิดทางภาษาศาสตร์ว่า ความหมายจะประกอบด้วยสัญลักษณ์ (Sign) รหัส (Code) และบริบท (Context) โดยสนใจที่ผู้ผลิตสาร (Producer) มากกว่าการเป็นแค่ผู้ส่งสาร และ ให้ความสำคัญทางมิติด้านมโนทัศน์ทางความคิด (Paradigm) แก่ ผู้อ่านสาร (Reader) มากกว่าผู้รับ สาร (Receiver) สัญวิทยา จึงเป็นการศึกษาถึงสิ่งแทนความ (Representation) กระบวนการของ การสร้างความหมาย (Signification) หรือวิธีการที่จะนำเอาสัญลักษณ์ต่างๆ มา ใช้ตีความหมาย อันเป็น ผลผลิตทั้งหมดของการสื่อสาร

โซซู อธิบายถึงการทำงานของสัญลักษณ์ว่า ทุกความหมายจะประกอบไปด้วย รูปสัญลักษณ์ (Signifier) และความหมายของสัญลักษณ์ (Signified) โดยได้อธิบายว่า สัญลักษณ์ คือส่วน หนึ่งของการ ให้ความหมายในการสื่อสารหรือการส่งผ่านข้อมูลของผู้ส่งสารถึงผู้รับสาร โดยสัญลักษณ์มักถูกใช้แทน ความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรืออาจกล่าวได้ว่า สัญลักษณ์ หมายความว่าถึง วัตถุ อักษร รูปร่างหรือ สีสัน ซึ่งใช้ ในการสื่อความหมายหรือเป็นมโนทัศน์ทางความคิดเพื่อเกิดการอธิบายได้ถึงแนวความคิด (Idea) ของมนุษย์ทั้งใน วัฒนธรรมเดียวกันและต่างวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจไปในทิศทาง

ความหมายเดียวกัน (Peerapol, 2015 อ้างถึงใน วีรพล เจียมวิสุทธิ์, 2560) หรืออาจเชื่อมโยงเข้ากับ สิ่งซึ่งเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมนั้นๆ ได้ โดยในทางปรัชญามักมีคำนิยามที่กล่าวถึงเรื่อง สัญญาว่า “ทุกสิ่งทุกอย่างในธรรมชาติหรือแม้แต่ในจักรวาลล้วนต่างสามารถแทนได้ด้วยสัญลักษณ์ทั้งสิ้น” (De Saussure อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2542, หน้า 82) ถึงแม้ De Saussure จะทำงานด้าน ภาษาศาสตร์เช่นเดียวกับนักภาษาศาสตร์คนอื่นๆ คือศึกษาภาษาในฐานะระบบสัญญะอย่างหนึ่ง แต่จุดที่ทำให้แตกต่างออกไปคือ De Saussure ได้ขยายวัตถุดิบในการศึกษาออกไปให้กว้างขวางกว่า “ภาษา” และได้เสนอว่ายังมีระบบสัญญะรูปแบบอื่นๆที่จะสามารถแสดงความหมายและความคิด ของผู้ส่งสารได้ไม่ว่าจะเป็นภาษาใบ้ พิธีกรรม สัญญาทางทหาร อาหาร อาการเจ็บป่วย ฯลฯ กล่าวคือทุกสิ่งทุกอย่างสามารถนำมาเป็นสัญญะได้หากถูกนำมาใช้แสดงความหมายได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้สัญวิทยาตามแนวคิดของโซซูร์ซึ่งเป็นพื้นฐานแนวคิดสำคัญในการใช้ภาษาใน การสื่อสาร โดยใช้ภาษาท่าทางซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของภาษาเป็นสัญญะในการสื่อความหมายถึง อาการเจ็บป่วยจากการมีประจำเดือน ใช้ร่างกายซึ่งเป็นรูปสัญญะ (Signifier) และใช้ภาษาท่าทาง เพื่อสื่อความหมายของสัญญะ (Signified) โดยสัญลักษณ์นี้ถูกใช้แทนความหมายของความเจ็บปวด อันเกิดจากการมีประจำเดือน

### 3.3.2.1 การแสดงออกทางภาษากาย (Body Language)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่การแสดงท่าทางของบุคคลซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการถ่ายทอดความหมาย เพราะภาษากายถือเป็นภาษาสากลที่ใช้ได้ทุกหนทุกแห่งที่มีปฏิสัมพันธ์ ของมนุษย์ โดยปกติแล้วในการสื่อสารระหว่างบุคคลภาษากายจะมีบทบาทประมาณร้อยละ 60-65 โดยอาจช่วยเปิดเผยความคิด ความรู้สึก เจตนาที่แท้จริงของบุคคลได้ (Navarro, 2008 อ้างถึงใน ปอรรักษ์ ยอดเนร, 2561)

การแสดงออกทางภาษากาย เป็นหนึ่งในการสื่อสารเชิงอวัจนภาษา (Nonverbal Communication) เป็นการสื่ออารมณ์ ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์โดยไม่ใช่ถ้อยคำ อวัจน ภาษาน่าจะเกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ และจำเกิดขึ้นตลอดเวลาที่สื่อสารกันอยู่ โดยสามารถ แสดงพร้อมๆกันได้หลายรูปแบบ และสามารถสื่อความหมายได้ในลักษณะที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับการ ตีความของผู้รับสาร (อวยพร พานิช ธีรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ และเมตตา กฤตวิทย์, 2532 อ้างถึงใน ปอรรักษ์ ยอดเนร, 2561)

เราสามารถสื่อสารถึงสิ่งต่างๆ ผ่านการแสดงออกทางกาย เป็นการใช้ภาษากาย สื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้ด้วยการไม่ใช่คำพูด เช่น ในละครใบ้ หรือ การชี้นิ้วเพื่อบอกทาง สิ่งเหล่านี้เป็นการ ใช้ภาษาในรูปแบบของอวัจนภาษาเพื่อสื่อสารถึงความต้องการโดยปราศจากคำพูด

### ความหมายของอวัจนภาษา

อวัจนภาษา (Nonverbal Language) หมายถึง พฤติกรรมของมนุษย์หรือสิ่งที่มนุษย์ตั้งใจสร้างกำหนดขึ้นเพื่อใช้สื่อความหมายได้เหมือนกับถ้อยคำในภาษาและเป็นที่ยอมรับกันในสังคมนั้น ดังนั้นการให้ความหมายแก่อวัจนภาษา ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมของมนุษย์หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างหรือกำหนดขึ้นจึงเรียกว่า การสื่อสารด้วยอวัจนภาษา (Morreale, Spitzberg และ Barge, 2001 อ้างถึง ใน ภาคิติ ตริสุกุล, 2551)

ประเภทของอวัจนภาษาที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ภาษากายหรือการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Body Movement or Kinesics)
2. การนำเสนอตนเองหรือการแสดงออกของบุคคล (Self-Presentation)
3. ปริภาษา (Paralanguage)
4. การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัว (Management of Environment)

### อวัจนภาษา การสื่อสารทางอารมณ์ (กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2550, หน้า 74)

ในบรรดาสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมนั้น มนุษย์ถือเป็นสัตว์ที่มีความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์ได้หลากหลายรูปแบบ อารมณ์มีมิติที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 7 มิติ ดังนี้

1. อารมณ์จะเกี่ยวข้องกับประสบการณ์หรือความรู้สึก

เมื่อมนุษย์เกิดอารมณ์กับเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้น นั้นย่อมหมายความว่า บุคคลนั้นต้องมีประสบการณ์ (experience) เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน จึงส่งผลให้เกิดความรู้สึกขึ้น เช่น มีความสุข รู้สึกโกรธ รู้สึกกละอาย หรือรู้สึกผิด เป็นต้น

2. อารมณ์จะเกี่ยวข้องกับทิศทางและระดับ

อารมณ์ประกอบไปด้วยความรู้สึกที่เป็นบวกหรือเป็นลบ อารมณ์จะไม่มีลักษณะเป็นกลางๆ นั้นหมายความว่า การที่บุคคลกล่าวว่ารู้สึกเฉยๆ ซึ่งความรู้สึกแบบนี้ไม่ได้หมายความว่า บุคคลนั้นมีความรู้สึกกลางๆ แต่บุคคลนั้นไม่ได้เกิดอารมณ์แต่อย่างใดต่างหาก

3. อารมณ์ทุกชนิดจะเกี่ยวข้องกับความสมหวัง

ความรู้สึกใฝ่เชิงบวกและจะเกี่ยวข้องกับความผิดหวัง คือ ความรู้สึกในเชิงลบ ซึ่งความรู้สึกในทิศทางดังกล่าวเกิดขึ้นเพื่อที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เข้ามากระตุ้น (Guerrero, Anderson และ Trost, 1998 อ้างถึงใน กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2550)

4. อารมณ์จะเกี่ยวข้องกับการปลุกเร้าและการตอบสนองของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย

ถึงแม้อารมณ์จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในร่างกายของมนุษย์ แต่อารมณ์สามารถวัดและสังเกตเห็นได้จากการตอบสนองของอวัยวะต่างๆ เช่น เมื่อบุคคลเกิดอารมณ์โกรธ สามารถวัดได้จากอัมมหาร่างกาย หรือจังหวะการเต้นของหัวใจที่สูงขึ้น หรือสามารถสังเกตได้จากกิริยาอาการ เช่น การกัดฟัน การกำมือ หรือแม้กระทั่งเหงื่อที่ออกมากกว่าปกติ เป็นต้น

#### 5. อารมณ์สามารถขัดขวางความคิดของบุคคล

อารมณ์โดยธรรมชาติแล้วได้แทรกอยู่ทั่วไปในความคิดบุคคลรวมทั้งสามารถขัดขวางการแสดงความรู้สึกของบุคคลได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น อารมณ์เมื่อเกิดขึ้นกับผู้ใดผู้หนึ่งแล้วจะหรือเข้าไปขัดขวางการทำงานของความคิดและการแสดงออกของบุคคลนั้นและในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็เช่นเดียวกันเราอาจต้องมีการประเมินว่า การแสดงออกของบุคคลนั้นๆเป็นการแสดงออกในลักษณะที่มีอารมณ์ผสมอยู่ด้วยหรือไม่ เพื่อว่าจะสามารถโต้ตอบได้ถูกต้อง

#### 6. อารมณ์แสดงออกผ่านอากัปกริยา

อารมณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในร่างกาย แต่คนทั่วไปรับรู้ได้จากการแสดงออกทางร่างกายและโดยธรรมชาติแล้วอารมณ์เป็นตัวหลักสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการแสดงออกของมนุษย์ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งผลในการเปลี่ยนแปลงนี้จะส่งเป็นสารที่สื่อไปยังผู้อื่น

#### 7. อารมณ์เป็นการตอบสนองจากร่างกาย

อารมณ์เป็นสิ่งที่เกิดจากร่างกาย โดยความรู้สึกนั้นได้ถูกกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อมภายนอกในร่างกาย เช่น ความรู้สึกเกลียดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นย่อมาหมายความว่า สิ่งสิ่งนั้นได้ไปกระตุ้นอารมณ์ที่อยู่ภายในร่างกายให้ตอบสนองและเกิดความรู้สึกในทางลบ คือไม่ชอบหรือเกลียด

### ภาษาทางร่างกาย (Kinesics)

การแสดงออกทางร่างกาย ถือเป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ การศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารด้วยท่าทาง จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการแสดงออกทางสีหน้า ทางตา และทางร่างกายเรียกรวมกันว่าภาษาทางร่างกายหรืออากักรภาษา

คำว่า “kinesics” ในภาษาอังกฤษเป็นคำซึ่งบัญญัติขึ้นใช้โดย เรย์ เบิร์ดวิสเทล (Ray Birdwhistell) ในปี ค.ศ.1952 หมายความว่า การศึกษาการเคลื่อนไหวของร่างกายเพื่อการสื่อสาร การเคลื่อนไหวทางร่างกายเป็นคำที่ใช้ในความหมายกว้างๆรวมไปถึงการเคลื่อนไหวของศีรษะและใบหน้าด้วยเช่นกัน เบิร์ดวิสเทลประมาณว่ามีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อความหมายซึ่งเกิดจากการเคลื่อนไหวทางร่างกายของมนุษย์มากกว่า 700,000 สัญลักษณ์ (Tubbs และ Moss, 2000, หน้า 113 อ้างถึงใน ภาคิติ ตรีสุก, 2551)



การเคลื่อนไหวร่างกาย มักจะเกิดจากความรู้สึกภายในของมนุษย์ จากแนวคิดการเคลื่อนไหวภายในสู่การเคลื่อนไหวภายนอก ได้อธิบายถึงเหตุผลที่มนุษย์ต้องเคลื่อนไหว 3 ประการ คือ (Boucher & Wiseman, 2011 อ้างถึงใน ปอรรักษ์ ยอดเนร, 2561)

1. เกิดจากความต้องการอะไรบางอย่าง
2. เกิดจากความคิดอะไรบางอย่าง
3. เกิดจากความรู้สึกอะไรบางอย่าง

ดังนั้น การเคลื่อนไหวที่ปรากฏจึงเป็นการเคลื่อนไหวที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างสมองจิตใจ และปฏิภานทางธรรมชาติ (สมพร พุราจ, 2554 อ้างถึงใน ปอรรักษ์ ยอดเนร, 2561) ซึ่งส่งผลให้มนุษย์มีการแสดงออกท่าทางต่างๆ ที่เป็นผลมาจากความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจ

**อารมณ์และการสื่อสาร (Emotion and Communication)** (กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย , 2550, หน้า 105)

โดยทั่วไปแล้ว อารมณ์ได้รับการบันทึกว่าเป็นความรู้สึกที่เกิดจากภายในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยบุคคลนั้นเป็นผู้มีประสบการณ์และแสดงออกในทางอวัจนภาษาด้วยตนเอง อารมณ์ส่วนใหญ่มักเป็นความรู้สึกสากลเกิดขึ้นและสามารถเข้าใจได้ในทุกชาติ ทุกภาษา

อวัจนภาษาและอารมณ์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้เนื่องจากอารมณ์ทุกชนิดจะแสดงออกผ่านทางอวัจนภาษา การแสดงอารมณ์ผ่านอวัจนภาษานั้นเป็นการแสดงออกโดยไม่ใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียน การสื่ออารมณ์ด้วยอวัจนภาษามีพื้นฐานมาจากชีววิทยาหรือเป็นไปตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นระบบควบคุมการทำงานภายในร่างกายของมนุษย์

การแสดงท่าทางเพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึก (Affect displays) จากการศึกษาของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) ในปี ค.ศ. 1872 เกี่ยวกับการแสดงออกทางอารมณ์ ของคนและสัตว์ สรุปได้ว่ามนุษย์ใช้อวัจนภาษาเป็นสื่อสำคัญในการแสดงอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ เบ็บ เบ็บ และ ไอวี (Beebe, Beebe และ Ivy, 2001 อ้างถึงใน กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2550) อธิบายเพิ่มเติมว่ามนุษย์ใช้การแสดงออกทางใบหน้า ท่าทาง และการเคลื่อนไหวของร่างกายในการสื่ออารมณ์ โดยใบหน้าจะแสดงประเภทของอารมณ์และท่าทางจะแสดงระดับความมากน้อยของอารมณ์ต่างๆ เหล่านั้น เช่น ในขณะที่เรามีความสุขใบหน้าจะบ่งบอกถึงความรู้สึกที่สื่อให้บุคคลอื่นรับรู้ว่ามีความสุข การเคลื่อนไหวของมือและท่าทางที่เปิดเผยรวมทั้งความแคล่วคล่องว่องไวในการเคลื่อนไหวของร่างกายจะบ่งบอกถึงระดับความมากน้อยของความสุขที่เรามี เป็นต้น

### ช่องทางในการแสดงออกทางอารมณ์ (กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2550, หน้า 82)

ในส่วนของวจนภาษา มนุษย์สามารถส่งผ่านอารมณ์ได้ในหลายช่องทาง

ใบหน้า บุคคลโดยทั่วไปมักจะสื่ออารมณ์ด้วยการแสดงออกทางใบหน้า (Planalp, 1998) เนื่องจากใบหน้าเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้สื่อสารอารมณ์ได้ง่ายที่สุด และคนทั่วไปมักจะมองเห็นใบหน้าที่ของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นสิ่งแรกในขณะที่มีการสื่อสารแบบเผชิญหน้า ใบหน้าของมนุษย์สามารถส่งผ่านอารมณ์ได้ในหลายลักษณะ เช่น อารมณ์โกรธ อารมณ์กลัว อารมณ์สนุกสนาน หรืออารมณ์เศร้า เป็นต้น

ร่างกาย เช่นเดียวกับการแสดงออกทางใบหน้าและการแสดงออกทางน้ำเสียง ลักษณะการแสดงออกทางร่างกายของมนุษย์ก็สามารถบ่งบอกอารมณ์ได้เช่นกัน (Planalp, 1998) กล่าวว่าคุณคนสามารถแปลความหมายอารมณ์ของคุณคนต่าง ๆ ผ่านลักษณะการแสดงออกทางร่างกาย เช่น การกระโดดไปมาของเด็กอาจจะแสดงออกถึงความดีใจ หรือการนั่งเท้าคาง อาจจะแสดงออกว่าคุณคนนั้นเกิดการเบื่อ ง่วง หรือกำลังรอคอยก็ได้ ส่วนการนั่งกอดอกอาจหมายถึงการตั้งใจฟัง และการนั่งไขว่ห้างเป็นการแสดงการผ่อนคลายและเป็นมิตร (Bull, 1987) เป็นต้น

เสียง มนุษย์สามารถถ่ายทอดอารมณ์ออกทางเสียงหรือน้ำเสียงในที่นี้หมายถึงเสียงที่ไม่ใช่คำพูดโดยลักษณะของเสียงจะหมายรวมถึงจังหวะซ้ำเร็วทนต่ำสูงหัวแหลมหรือเสียงหวานซึ่งการแสดงอารมณ์ผ่านทางเสียงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคลและสามารถสื่อความหมาย ได้ เช่นเดียวกับการแสดงออกทางสีหน้า (Kappas, Hess & Scherer, 1991; Planalp, 1998)

ดังนั้นวจนภาษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสดงอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ และรวมถึงการใช้วจนภาษาเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้และประเมินอารมณ์ ความรู้สึกของคุณคนอื่นได้ด้วยเช่นกัน มีผลงานวิจัยซึ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของวจนภาษา หรือ วจนสารในการสื่อสารความรู้สึกและทัศนคติของมนุษย์ เช่น ในปี ค.ศ.1967 มีผลการศึกษาเปรียบเทียบ ความสำคัญระหว่างวจนสารและวจนสารพบว่า การสื่อสารส่วนใหญ่ของมนุษย์เป็นการสื่อสาร โดยใช้ วจนภาษา และพบว่ามนุษย์สื่อสารอารมณ์ความรู้สึกโดยใช้ วจนภาษามากถึงร้อยละ 93 มีเพียงร้อยละ 7 เท่านั้นซึ่งสื่อความหมายผ่านวจนภาษาหรือถ้อยคำ (Mehrabian, 1972) การใช้ภาษากายหรือการแสดงออกท่าทางจึงเป็นวิธีที่สามารถใช้สื่อสารอารมณ์ ความรู้สึกเจ็บปวดทรมานจากภายในได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นภาษาที่มนุษย์สามารถรับรู้ร่วมกัน ไม่ว่าจะสื่อสารถึงความสุขหรือความทุกข์ก็ตาม

การแสดงความรู้สึกเจ็บปวด ทรมาน จากการมีประจำเดือนที่สะท้อนออกมาทางร่างกาย เป็นการใช้อวจนภาษาในการสื่อสาร ด้วยลักษณะท่าทางที่สื่อถึงความทุกข์และอารมณ์ในทางลบที่เกิดจากความเจ็บปวดภายใน ซึ่งเป็นการแสดงออกตามธรรมชาติของร่างกาย เช่น การงอตัวจากการเจ็บปวดบริเวณท้องน้อย หรือ การนั่งกอดเข้า พุบหน้าลงเมื่อรู้สึกหดหู่ เศร้าเสียใจ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการแสดงออกทางภาษากายผ่านอวัยวะส่วนต่างๆ แม้เป็นเพียงส่วนเล็กๆ ของร่างกาย

เช่น มือ นิ้ว ศรีษะ (ธรวิชญ์ พานิชรุทติวงศ์, 2548, หน้า 8) ก็สามารถสื่อสาร บ่งบอกอารมณ์ความรู้สึกได้เช่นกัน การยกมือข้างหนึ่งขึ้นมากุมลำคอ คนเรามักจะทำท่านี้เวลาารู้สึกอึดอัด ไม่มั่นคง และไม่ปลอดภัย ไม่ว่าจะทางร่างกายหรือจิตใจ ท่านี้สื่อถึงความกลัวและการรู้สึกว่าถูกคุกคามอย่างชัดเจน เหตุผลก็คือ เราต้องการปกป้องตัวเราจากกรงเล็บของผู้ล่า ด้วยการยกมือขึ้นมาปิดหลอดเลือดแดงข้างลำคอไว้ และเมื่อใดที่มนุษย์รู้สึกไร้อำนาจ ก็จะเริ่มห่อตัวหรือหดตัวกลมแบบทารกเพื่อปกป้องคุ้มครองตนเอง

การงอตัว เมื่อรู้สึกไร้อำนาจ คนเราจะพยายามทำทุกวิถีทางให้ดูตัวเล็กลง เราจะใช้พื้นที่ให้น้อยลงทั้งในแง่ท่าทาง มือไม้ ท่าเดิน และแม้กระทั่งเสียงพูด เราจะย่อตัว งอตัว หดตัว ใช้ภาษากายน้อยลงนอกจากการไร้อำนาจจะจำกัดความคิดความรู้สึกและการกระทำของเราแล้วยังทำให้ร่างกายดูจะเล็กลงด้วย เมื่อเรารู้สึกไร้อำนาจหรือต้องเป็นเบี้ยล่างเราจะพยายามบีบหน้าบีบตัวให้ดูตัวเล็กลงวางแขนแนบลำตัว ไหล่ห่อคคก้มหน้าหลังงอ และเมื่อคนอื่นเห็นแล้วทำแบบนั้นก็คิดว่าเราไร้อำนาจและหวาดกลัวแน่นอน (เอมี คัดดี , 2562, หน้า 172)

การหดตัว ในท่าทางดังกล่าวเป็นการแสดงท่าทางที่เกิดในทางลบกับตนเอง อารมณ์เศร้าเสียใจ ไม่ว่าจะเป็นการยืนหรือนั่ง จะมีลักษณะการปกป้องตัวเอง คือ การจัดท่าทางของร่างกายจะดูเล็ก อึดอัด เช่นมือที่ปิดตรงหน้า เท้าทั้งสองอยู่ค่อนข้างชิดกัน ลำตัวโค้งงอลง ศรีษะตก การแสดงท่าทางเหล่านี้ คือการป้องกันตัวเอง หรือ ต้องการอยู่กับตัวเอง (ธรวิชญ์ พานิชรุทติวงศ์, 2548, หน้า 63) แม้แต่สัตว์ก็ทำท่าทางคล้ายๆมนุษย์ ชิมแปนซีที่มีอันดับต่ำในฝูงมักจะนั่งตัวงอ กอดเข้าแน่น ทำท่าเหมือนทารก เหมือนจะพยายามหลบไม่ให้ใครเห็น สุนัขที่ตกเป็นเบี้ยล่างมักจะทำท่าที่บ่งบอกว่ายอมตามจำฝูงโดยทำหางลู่ ย่อตัว หูดก เป็นต้น (เอมี คัดดี, 2562, หน้า 171)

### สังเคราะห์ข้อมูลจากบทบทวนวรรณกรรมสู่งานสร้างสรรค์

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้แนวทางการใช้วิถีวิทยาของทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการนำประสบการณ์การมีประจำเดือนของตนเองมาใช้ ค้นหาความหมายของการเป็นบุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์นั้นในฐานะเป็นผู้หญิงที่ประสบกับความเจ็บปวดทรมานจากการมีประจำเดือน ผ่านการรับรู้ลักษณะอาการที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ ประกอบกับการรวบรวมข้อมูลทางการแพทย์ สังเคราะห์ วิเคราะห์ ผลงานศิลปะที่ถ่ายทอดผ่านมุมมองของผู้หญิง โดยมีแนวทางในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกผ่านวัสดุ อุปกรณ์ที่เชื่อมโยงไปถึงความเป็นผู้หญิงและการมีประจำเดือน ผ่านกรอบแนวคิดของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) ไปสู่การสร้างสรรค์โดยใช้รูปทรงร่างกายของผู้หญิงซึ่งเป็นเพศสภาพของตนเองในการบอกเล่าเรื่องราวผ่านการใช้ภาษาทางร่างกาย (Kinesics) ที่สะท้อนสภาวะความเจ็บปวดจากภายในสู่การแสดงออกด้วยการเคลื่อนไหวทางร่างกาย โดยมีกรอบการตีความสัญศาสตร์

(Semeology) ซึ่งเป็นกระบวนการให้ความหมายและกระบวนการที่ทำให้เข้าใจความหมายที่สะท้อนผ่านวัสดุที่นำมาใช้ รวมถึงความเจ็บปวด อารมณ์ที่ส่งผลต่อรูปแบบของผลงานประติมากรรมและศิลปะจัดวางชุด “ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์: ประติมากรรมและศิลปะจัดวาง” จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดนี้ นำมาสู่กรอบแนวคิดและรูปแบบที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ที่จะสามารถนำไปพัฒนาสู่การสร้างสรรคในลำดับถัดไป

จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดนี้ นำมาสู่กรอบแนวทางและการใช้ภาษาทางทัศนศิลป์ที่ผู้วิจัยจะสามารถนำไปพัฒนาสู่การสร้างสรรคในลำดับถัดไป



## บทที่ 4

### กระบวนการสร้างสรรค์

#### 4.1 แนวความคิด

ถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์ส่วนตัวด้วยวิธีการของทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยาการ (Phenomenology) ในการหาความหมายจากประสบการณ์ การมีประจำเดือนของตนเองและตระหนักถึงภาวะที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานจาก อาการปวดท้อง ปวดตามร่างกาย และอาการบวม น้ำ ที่เกิดขึ้นร่วมกับความไม่มั่นคงทางอารมณ์ หดหู่ เศร้าเสียใจ ไม่ต้องการเผชิญหน้ากับผู้คนผ่านรูปทรง (Form) มนุษย์โดยใช้ภาษาทางร่างกาย (Kinesic) ที่แสดงความเจ็บปวดจากภายใน ผสานกับการใช้วัสดุ (Material) อันหลากหลายเป็นสัญลักษณ์ (Sign) ที่ใช้แทนค่าในงานศิลปะเช่น การใช้เชือกแทนพันธนาการและความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นกับร่างกาย เชื่อมโยงไปถึงการเป็นวัสดุที่ผู้หญิงใช้ขับเคลื่อนประจำเดือนในอดีต สร้างสรรค์ผลงานด้วยกระบวนการหัตถกรรมตามแนวทางของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) ผ่านรูปแบบของผลงานประติมากรรมที่สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก และเผยให้เห็นถึงภาวะความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยแบ่งผลงานออกเป็น 2 กลุ่มลักษณะอาการดังนี้

##### 4.1.1 กลุ่มที่ 1 อาการทางจิตใจ จำนวน 1 ชุด

แสดงลักษณะอาการที่เกิดขึ้นทางจิตใจ ได้แก่ หดหู่ ซึมเศร้า ปกติตัว

สภาวะอาการที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนมีประจำเดือนและเลยมายังช่วง 1-2 วันแรกของการมีประจำเดือน เกิดจากผลกระทบอันเนื่องมาจากฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้มีอารมณ์ไม่มั่นคง หงุดหงิดง่าย และเกิดอารมณ์ในทางลบต่อตัวเอง

##### 4.1.1.1 ผลงานชุดที่ 1 ชื่อผลงาน “Cocoon” จำนวน 2 ชิ้น

เนื้อหา

ผู้วิจัยได้เชื่อมโยงแนวความคิดและความรู้สึกภายในจิตใจของตนเองในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ เนื่องจากเป็นสภาวะของอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจระหว่างภาษาท่าทางที่ใช้ในการสื่อสารกับการแสดงออกผ่านอากัปกริยาท่าทางที่เป็นการสะท้อนความรู้สึกภายในจิตใจ เพราะท่าทางที่มาจากภายในเป็นการแสดงออกทางปฏิกริยาตามธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างจากภาษาท่าทางที่มนุษย์ใช้สื่อสารแบบเป็นรหัสที่จะมีความ

แตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม ดังนั้นการแสดงออกที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานจึงเป็นลักษณะท่าทางที่เป็นผลมาจากความรู้สึกภายในจิตใจตามแต่อารมณ์ในขณะนั้น อารมณ์ความรู้สึกในทางลบในงานประติมากรรมกลุ่มนี้ เป็นการแสดงความรู้สึกการหดหู่ ซึมเศร้า และอยากปลีกตัว ซึ่งอยู่ในขอบเขตของการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึก (Kinesics) เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์โดยใช้ความเชื่อมโยงกันระหว่างสมอง จิตใจ และปฏิกิริยาทางธรรมชาติที่ตอบสนองและแสดงออกทางร่างกาย ตอบโจทย์กับแนวความคิดในการกำหนดเนื้อหาของงานสร้างสรรค์ที่แสดงความเจ็บปวดภายในจิตใจ

กระบวนการสร้างสรรค์

ผลงานชุดที่ 1 ชื่อผลงาน “ Cocoon ” : สะท้อนสภาวะอารมณ์ซึมเศร้า หดหู่ ปลีกตัว

จำนวน 2 ชิ้นงาน

ขนาด 85 x 75 x 50 cm

เทคนิค สื่อผสม (Mixed Media)

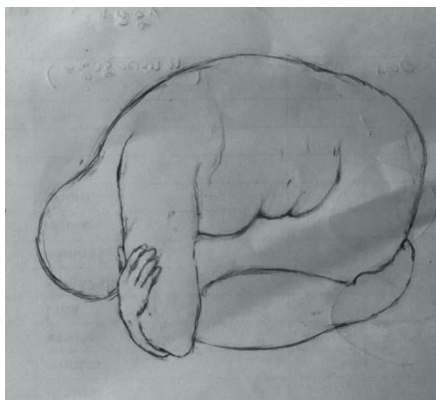
ปี 2563

1. รูปทรง การใช้ท่าทางที่แสดงถึงความรู้สึกซึมเศร้า หดหู่ และต้องการหลบหนีปลีกตัวจากผู้คนเป็นแนวคิดในการกำหนดรูปทรงในงานให้อยู่ในลักษณะท่าทางคดตัว ก้มหมอบ หรือกอดเข้าท่าทางดังกล่าวเป็นการแสดงท่าทางที่เกิดในทางลบกับตนเอง จะมีลักษณะของการปกป้องตัวเอง การจัดท่าทางของร่างกายเป็นการจัดท่าทางแบบปิด (Closed Posture) โดยทุกส่วนจะแนบชิดติดลำตัว ศรีษะก้มลงแนบชิดกับเข่า การนั่งกอดเข่า เท้าทั้งสองข้างอยู่ในตำแหน่งที่ค่อนข้างชิดกัน และทำน้ำหนักลำตัวพับโค้งงอ ท่าทางเหล่านี้แสดงสัญญาณของการป้องกันตัวเอง หรือ ต้องการอยู่กับตัวเอง



ภาพที่ 35 แบบร่าง Cocoon no.1

ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 36 แบบร่าง Cocoon no.2

ที่มา ผู้วิจัย

2. วัสดุ ผู้วิจัยใช้เชือกฝ้ายเป็นวัสดุในการสร้างสรรค์ เชือกฝ้ายเป็นหนึ่งในวัสดุที่เคยถูกนำมาใช้ทำที่ซิมซับเลือดประจำเดือนในอดีต จึงสามารถเชื่อมโยงไปยังความเป็นผู้หญิง และใช้การถักโครเชต์ซึ่งเป็นกิจกรรมของเพศหญิง ตามแนวทางศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) เพื่อสื่อถึงเรื่องราวของผู้หญิง ใช้รูปแบบการถักโครเชต์ในลักษณะท่อนุ่ม คลุมทับรูปทรงร่างกายทั้งหมดจนดูคล้ายดักแด้ สะท้อนสภาวะความอึดอัด การอยู่ในพื้นที่จำกัด และในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างพื้นที่อาณาบริเวณของตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงนี้ อำพรางตัว ปิดกั้นตนเองจากคนรอบข้าง ประกอบกับการใช้วิกผมซึ่งเป็นวัสดุอุปกรณ์ของผู้หญิง มาเพิ่มอารมณ์ความรู้สึกของความเป็นมนุษย์ และความเป็นผู้หญิงให้กับตัวงานมากยิ่งขึ้น ภาพขั้นตอนการถักโครเชต์



ภาพที่ 37 ภาพการถักโครเชต์ด้วยเชือกฝ้าย (ซ้าย) และ ภาพผลงาน Cocoon no.2 ใส่วิกผม (ขวา)

ที่มา ผู้วิจัย

3. สีสี เชือกมาคราเม่ที่ใช้ในงาน ผ่านการย้อมด้วยสีธรรมชาติเพื่อเลียนสีของเลือดประจำเดือน ที่มีลักษณะคล้ายกับสีล้างเนื้อ เมื่อย้อมแล้วตากแห้งจะทิ้งร่องรอยไว้เหมือนกับคราบเลือด ประจำเดือน เมื่อนำมาถักคลุมทับจะทำให้เห็นโทนสีของงานประติมากรรมชิ้นนี้เป็นสีเนื้อปนกับสี ชมพูหม่นๆไปทั่วทั้งงาน สะท้อนความวิสดุที่ใช้ซึมซับเป็นเลือดประจำเดือน



ภาพที่ 38 เชือกมาคราเม่ย้อมสีจากแก่นฝาง  
ทีมา ผู้วิจัย



4. ขนาด การกำหนดขนาดและสัดส่วนของงานประติมากรรมชุดนี้ กำหนดให้มีขนาดใกล้เคียงกับมนุษย์ที่สุด เพื่อสร้างการรับรู้ต่อผู้ชม ให้มีความรู้สึกเหมือนกำลังมองมนุษย์ที่มีชีวิต การจับเน้นในบางสัดส่วนของร่างกายเช่น จุดโค้งเว้าต่างๆแสดงสรีระของเพศหญิง แขนที่ใหญ่กว่าปกติ เพื่อเน้นท่าทางการกอดเข้าให้รู้สึกถึงความแน่นของวงแขนซึ่งเมื่อใช้เชือกถักปกคลุมแล้วก็ยังคงความเป็นสรีระของมนุษย์



ภาพที่ 39 งานประติมากรรม Cocoon no.1 เมื่อเทียบกับสัดส่วนมนุษย์  
ที่มา ผู้วิจัย

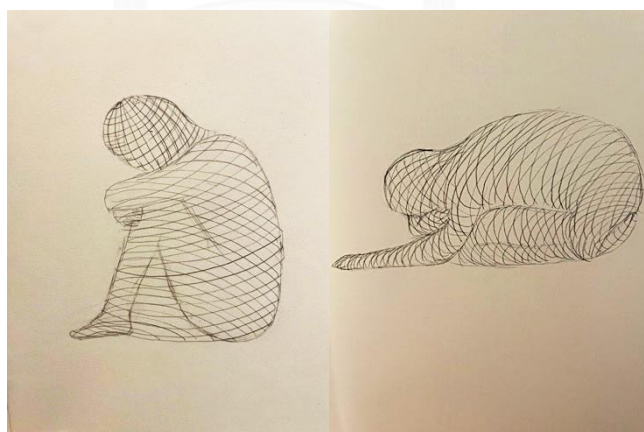
### ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน Cocoon no.1 และ Cocoon no.2

1. เมื่อได้แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน จึงสร้างภาพร่างโดยใช้ภาพต้นแบบจากภาพถ่ายคนนั่งกอดเข่าและนำมาร่างภาพกับกระดาษและโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อจำลองความเหมือนจริงและ เพื่อให้ได้ภาพตามจินตนาการ



ภาพที่ 40 ภาพร่าง ผลงาน Cocoon จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์

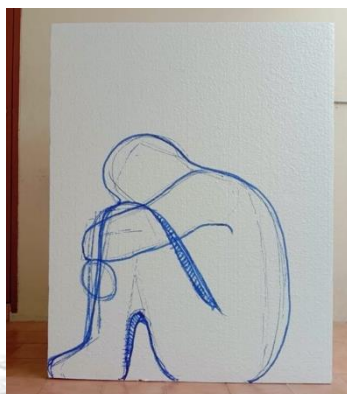
ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 41 ภาพร่าง Cocoon no.1 (ซ้าย) และ Cocoon no.2 (ขวา)

ที่มา ผู้วิจัย

2. เมื่อได้ภาพร่างแล้ว จึงนำมาขยาย ร่างลงบนโฟมก้อนซึ่งมีความละเอียด 0.8N ที่เหมาะสมสำหรับใช้แกะงานประติมากรรม ความแน่นของเม็ดโฟมทำให้ง่ายต่อการตัดตกแต่ง และไม่ต้องเคลือบแข็งทับอีก



ภาพที่ 42 ภาพร่าง Cocoon no.1 บนโฟมก้อน  
ที่มา ผู้วิจัย

3. แกะโฟมตามลายเส้นที่ร่างไว้ เซาะร่องตามสัดส่วนโค้งเว้า ตกแต่งด้วยการขัดให้ผิวเรียบเสมอกัน



ภาพที่ 43 ภาพขั้นตอนการแกะและขัดพื้นผิวโฟม Cocoon no.1  
ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 49 ภาพขั้นตอนการแกะและขัดพื้นผิวโฟม Cocoon no.2

ที่มา ผู้วิจัย

4. ทาสีหุ่นด้วยสีอะคริลิก ชนิดสีน้ำพลาสติกสีขาว สำหรับทาภายนอกและภายใน ผสมกับสีอะคริลิกสีแดงและสีเหลือง (ใช้ขวดเล็กเพื่อผสมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น) สีจะได้โทนสีชมพูอ่อน เพื่อทำบริเวณลำตัว ให้ได้ใกล้เคียงกับสีผิวของมนุษย์และสีเชือก ส่วนหัวใช้สีพลาสติกสีดำชนิดทาภายนอกและภายใน



ภาพที่ 44 สีอะคริลิกที่ใช้ในงาน

ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 45 ภาพหุ่น Cocoon no.1 ลงสีอะคริลิค  
ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 46 ภาพหุ่น Cocoon no.2 ลงสีอะคริลิค  
ที่มา ผู้วิจัย

5. คลุมผ้าทับหุ่นประติมากรรมทั้งหมด โดยใช้ผ้าซีฟองที่มีความโปร่ง สามารถมองเห็นผ่านได้ ใช้คลุมหุ่นเพื่อให้สีอะคริลิกที่ทาลงไปแล้วมีความนุ่มนวล กลมกลืนกันทั่วตัวมากขึ้น



ภาพที่ 47 ผ้าซีฟองสำหรับใช้คลุมหุ่น  
ที่มา ผู้วิจัย

6. การเลือกเชือกสำหรับถัก ผู้วิจัยเลือกใช้เชือกฝ้ายธรรมชาติ ขนาด 7 mm. เชือกชนิดนี้มีความหนานุ่ม เหมาะแก่การถักชิ้นงานใหญ่และเหมาะแก่ซิมซัปส์ ด้วยความหนาของเชือกในลักษณะนี้ทำให้เมื่อถักออกมาแล้ว จะมีระยะห่างระหว่างรูเชือกที่ไม่แน่นเกินไป สามารถยืดหดได้ตามรูปทรง



ภาพที่ 48 เชือกมาตราเม่ ขนาด 7 มม.  
ที่มา ผู้วิจัย

7. ขั้นตอนการย้อมเชือกมาคราเม่ โดยใช้สีจากธรรมชาติในการย้อม เพื่อให้ได้โทนสีที่มีความใกล้เคียงกับสีของคราบเลือดประจำเดือน ผู้วิจัยเลือกใช้สีของแก่นฝางในการย้อม เพราะแก่นฝางจะให้สีโอรส ซึ่งออกไปทางสีส้มแดง ส่วนฝักฝางจะให้สีออกโทนน้ำตาลกะปิ เมื่อผสมกันแล้ว จึงเป็นสีที่ใกล้เคียงกับคราบเลือดประจำเดือนที่สุด และการย้อมสีธรรมชาติทำให้เกิดร่องรอยหรือคราบที่ไม่สมบูรณ์ เพื่อแสดงความเป็นธรรมชาติตามแบบรอยเประอะเปื้อนของเลือดประจำเดือน



ภาพที่ 49 ภาพขั้นตอนการย้อมสีเชือกจากแก่นฝาง  
ที่มา ผู้วิจัย

เทคนิคการย้อมสีเชือกด้วยฝาง จะใช้ส่วนที่เป็นแก่นต้น โดยนำมาต้มเพื่อสกัดสี และใช้วิธีย้อมร้อน หลังจากย้อมนำเส้นใยมาแช่ในสารส้มเพื่อช่วยให้ติดสี จะทำให้ได้เส้นใยสีส้มแดง สำหรับการย้อมเชือกด้วยสีที่สกัดจากผลฝางหรือฝักฝาง จะได้เส้นใยสีน้ำตาล สำหรับการย้อมในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยต้องการให้สีติดเฉพาะบางจุดของเชือกเท่านั้น จึงแช่ลงไปนย้อมแค่บางส่วน และฉีดย้ำเพื่อให้สีออกในบางส่วน เมื่อได้สีตามต้องการแล้ว จึงนำมาตากให้พอหมาด และเอาเชือกลงไปจุ่มสีในบางส่วนอีกครั้ง เพื่อให้ได้คราบทับถมกันจนเป็นสีเข้ม จากนั้นเอาไปตากแห้งประมาณ 2-3 ชม. จะได้เชือกมาคราเม่ย้อมสีที่พร้อมใช้งาน ซึ่งสีจะมีความจางลงจากการย้อมเล็กน้อย และจะได้เชือกที่ทั้งรอยคราบสีเข้มอ่อนซ้อนทับกันทั่วบริเวณ

8. การถักโครเชต์ที่ใช้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การถักในลักษณะวงกลม เพื่อสามารถขึ้นรูปที่มีลักษณะคล้ายถุง หรือ กระเป๋าในทรงกระบอก ด้วยความหนานุ่มของเชือกมาคราเม่ ทำให้เวลาถักเชือกสามารถยืดหยุ่นไปตามรูปทรงภายในได้ เมื่อถักไปได้สักระยะและได้ตัวฐานที่เป็นทรงกระบอก จึงนำมาสวมครอบหุ่นโฟมบริเวณหัว และถักต่อไป โดยใช้เทคนิคการล้อมโฟม เพื่อให้ได้รูปทรงที่กระชับไปกับตัวโฟมตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้



ภาพที่ 50 ภาพขั้นตอนการถักโครเชต์  
ที่มา ผู้วิจัย





ภาพที่ 51 ภาพขั้นตอนการถักเชือกล้อมหุ่นโพน ผลงาน Cocoon no.1 และ Cocoon no.2  
 ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 52 งานประติมากรรม Cocoon No.1 ขนาด 85x75x50 ซม.  
 ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 53 ภาพงานประติมากรรม Cocoon No.2, ขนาด 100 x 85 x 50 ซม.

ที่มา ผู้วิจัย

ผู้วิจัยสร้างสรรค์รูปทรงของประติมากรรมด้วยขนาดที่ใกล้เคียงขนาดของมนุษย์ในท่านั่งที่แสดงความเป็นทุกข์ และขบขันลักษณะของรูปทรงร่างกายที่ถูกห่อหุ้มด้วยเชือกถัก โครงสร้างของรูปทรงแสดงความรู้สึกถึงการจำกัดพื้นที่ สร้างอาณาเขตของตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงจากผู้คน ปกป้องอารมณ์ความรู้สึกอันเปราะบางของตัวเองจากภายนอก

#### 4.1.2 กลุ่มที่ 2 อาการทางร่างกาย จำนวน 3 ชุด

แสดงลักษณะอาการทางกาย ได้แก่ ปวดท้อง ปวดตามร่างกาย ตัวบวม อึดอัด

เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อมีประจำเดือน เกิดจากการบีบตัวของกล้ามเนื้อมดลูกที่พยายามขับเลือดประจำเดือนออก ส่งผลให้เกิดอาการปวดบริเวณท้องน้อยและในบริเวณใกล้เคียงเช่นหลัง สะโพก ต้นขา รวมถึงความอึดอัดและความเจ็บปวดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน อารมณ์ บวมหน้า ตัวบวม ตึงคัดหน้าอก

ร่างกายที่เป็นดั่งพื้นที่ในการเล่าถึงเรื่องราวความรู้สึกเจ็บปวดทรมาน ความอึดอัด ความรู้สึกทางกายเหล่านี้เกิดจากประสบการณ์การรับรู้ทางความคิด อารมณ์ จินตนาการซึ่งเป็นการรับรู้ด้วยวิธีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ผ่านตระหนักรู้ของร่างกาย ผู้วิจัยได้แนวทางนี้ ในการดึงเอาความรู้สึกและลักษณะทางกายภาพมาสร้างสรรค์ในผลงานประติมากรรมชุดนี้ แสดงออก ผ่านการใช้สัญลักษณ์ท่าทางและการใช้วัสดุที่สามารถสะท้อนความเจ็บปวด สร้างผลทางจิตวิทยาในการรับรู้ต่อภาพที่ปรากฏ ส่งผลให้เกิดรูปแบบของการแสดงออกทางร่างกายที่สามารถรับรู้ได้ว่ามาจาก ประสบการณ์ของความเป็นผู้หญิง และดึงเอาความเจ็บปวดภายในสะท้อนออกมาทางร่างกายได้

##### 4.1.2.1 ผลงานชุดที่ 2.1 ชื่อผลงาน “Sofa”

เนื้อหา

อาการทางร่างกายที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัยในช่วงก่อนมีประจำเดือนคืออาการตัวบวม มือเท้าบวม ผิดปกติ และเจ็บ ตึงคัดหน้าอก เมื่อใส่เสื้อผ้าจะรู้สึกแน่น อึดอัด เหมือนตัวจะปริแตก ผู้วิจัยจึงดึงเอา ลักษณะอาการทางกายภาพนี้มาสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้อารมณ์ความรู้สึกภายใน เปรียบเปรย ลักษณะอาการแน่น บวมหน้าของร่างกายกับเก้าอี้โซฟา ในรูปทรงที่ผสมผสานกันระหว่างสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต

กระบวนการสร้างสรรค์

ชื่อผลงาน “ Sofa ” : สะท้อนสภาวะอารมณ์อึดอัด ตัวบวม

จำนวน 1 ชิ้นงาน

ขนาด 115 x 70 x 50 cm

เทคนิค สื่อผสม (Mixed Media)

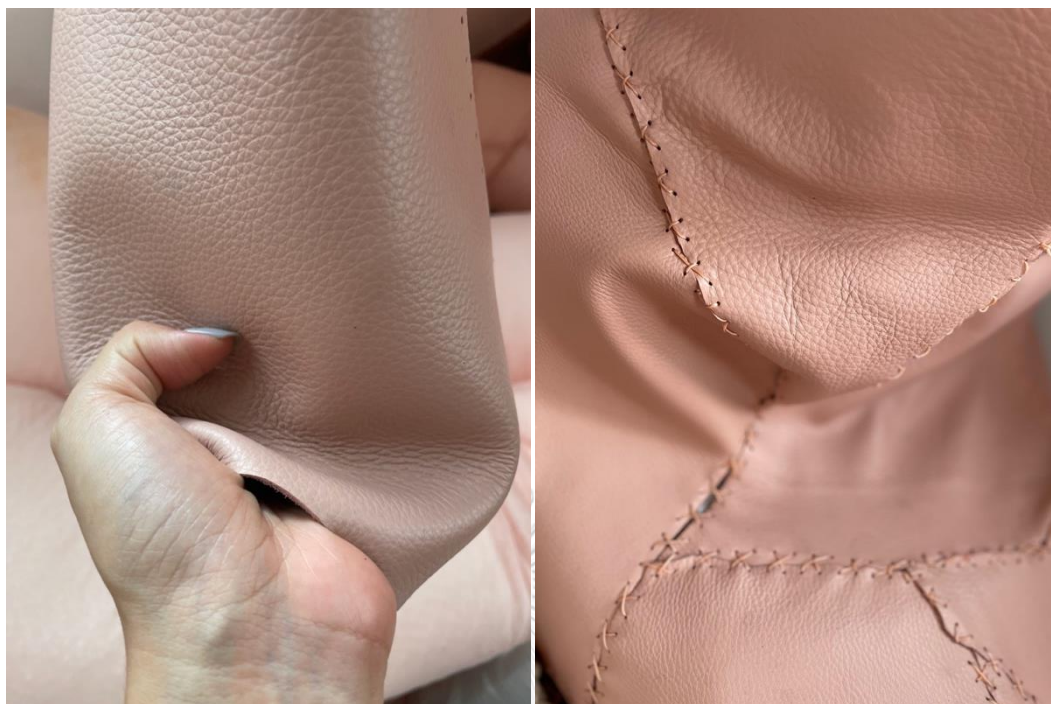
ปี 2563

1. รูปทรง รูปทรงของมนุษย์ในท่านั่งงอตัวบนเก้าอี้ แสดงอาการเกร็งตัวและเท้า ใช้สัดส่วนของโซฟาบุวมเพื่อเปรียบเปรยกับลักษณะบวมน้ำที่เกิดขึ้นกับร่างกาย เพิ่มความหนาแน่นของรูปทรงให้มากขึ้นด้วยใยสังเคราะห์ที่ยัดไว้ในบางจุดเพื่อขับเน้นสภาวะความอึดอัดคล้ายจะปริแตกออกมาตามรอยเย็บตะเข็บ จึงเกิดเป็นรูปทรงของร่างกายที่อวบแน่นหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกับเก้าอี้



ภาพที่ 54 ภาพร่างผลงาน “Sofa”  
 ทีมา ผู้วิจัย  
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

2. วัสดุ ใช้วัสดุที่เป็นหนังว้าย้อมสีชมพูอมเนื้อ หนังวัว เป็นวัสดุที่ผู้หญิงชนชาติอเมริกันพื้นเมืองใช้ซึมซับเลือดประจำเดือนในอดีต ด้วยพื้นผิวที่มีความคล้ายคลึงกับผิวหนังของมนุษย์ มีรอยย่น มีความนิ่ม และยืดหยุ่นได้ดี เมื่อนำมาเย็บต่อกันจะทำให้ดูคล้ายกับโซฟาหนัง และให้ความรู้สึกถึงเนื้อหนังของมนุษย์ไปพร้อม ๆ กัน ใช้การเย็บแบบนูนเพื่อเน้นให้เห็นร่องรอยของการเย็บด้วยด้ายเย็บหนังที่เชื่อมแผ่นหนังแต่ละชิ้นเข้าด้วยกัน เป็นการอุปมาถึงความรู้สึก ความพยายามในการโอบอุ้มร่างกายไว้ไม่ให้สลายไป ใช้ไม่เป็นวัสดุในการขาเก้าอี้ด้านหลัง และสองขาด้านหน้าทำมาจากซิลิโคนให้มีเหมือนกับเท้าจริงของมนุษย์ ถอดแบบมาจากเท้าของตนเองเพื่อสร้างความสมจริงในงาน



ภาพที่ 55 ภาพหนังวัวฟอกสี (ซ้าย) และรอยเย็บหนัง (ขวา)

ทีมา ผู้วิจัย

3. สี งานประติมากรรมชิ้นนี้ใช้โทนสีธรรมชาติของเนื้อหนังซึ่งคือสีชมพูตุ่นออกโทนน้ำตาล เป็นสีฟอกหนังที่ดูใกล้เคียงกับสีผิวของมนุษย์ เพื่อสะท้อนความเป็นร่างกายและเนื้อหนังของมนุษย์

4. ขนาด ใช้สัดส่วนที่ใกล้เคียงกับมนุษย์ในทำนองเก้าอี้เพื่อความสมจริง เพิ่มความหนาให้มีลักษณะบวมในบางส่วน เช่นลำตัว ต้นขา เพื่อแสดงถึงอาการบวมนี้



ภาพที่ 56 งานประติมากรรม Sofa เมื่อเทียบกับสัดส่วนมนุษย์  
ที่มา ผู้วิจัย

5. การติดตั้ง จัดวางตำแหน่งของผลงานประติมากรรมให้อยู่ในพื้นที่ที่จำกัด หรือห้องสี่เหลี่ยมที่มีพื้นที่โดยรอบ เพื่อที่จะสามารถมองเห็นได้ทั่วทั้งงาน และสร้างความโดดเด่น ความกดดันให้กับงาน

### ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน Sofa

1. สร้างภาพร่างที่มาจากภาพถ่ายของตนเอง โดยตัดทอนรายละเอียด และใช้สัดส่วน ขนาดของตนเองในการกำหนดขนาดของงานประติมากรรม



ภาพที่ 57 ภาพร่างจากภาพถ่าย  
ที่มา ผู้วิจัย

2. นำภาพร่างที่ได้ไปเป็นต้นแบบในการขึ้นรูปโฟม ขัด เซาะร่องเพื่อให้ได้รูปทรงตามแบบร่าง



ภาพที่ 58 ภาพกระบวนการแกะโฟม  
ที่มา ผู้วิจัย

3. ใช้ขาเก้าอี้ที่สั่งทำแบบสำเร็จ ซึ่งเป็นขาเก้าอี้ที่ทำจากไม้ยางพารา เป็นการใช่วัสดุจริงที่ใช้ในการทำเก้าอี้เพื่อสร้างความเหมือนจริงให้กับงาน นำมาประกอบเข้ากับหุ่นโฟมที่แกะเสร็จแล้ว บริเวณฐานของหุ่นโฟม



ภาพที่ 59 ขาเก้าอี้ไม้ยางพาราสูง 20 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 5.3 ซม.

ที่มา ผู้วิจัย  
CHULALONGKORN UNIVERSITY



4. ฐานของหุ่นโพนนอกจากจะมีส่วนของขาเก้าอี้ ยังมีส่วนที่เป็นเท้าหล่อซิลิโคน ซึ่งใช้รูปทรงเท้าของผู้วิจัยเป็นแบบในการทำเท้าซิลิโคน เมื่อได้เท้าที่เสมือนจริงจากกระบวนการหล่ออย่างซิลิโคนแล้วจึงนำมาประกอบเข้ากับหุ่นโพนด้วยโพนกาว



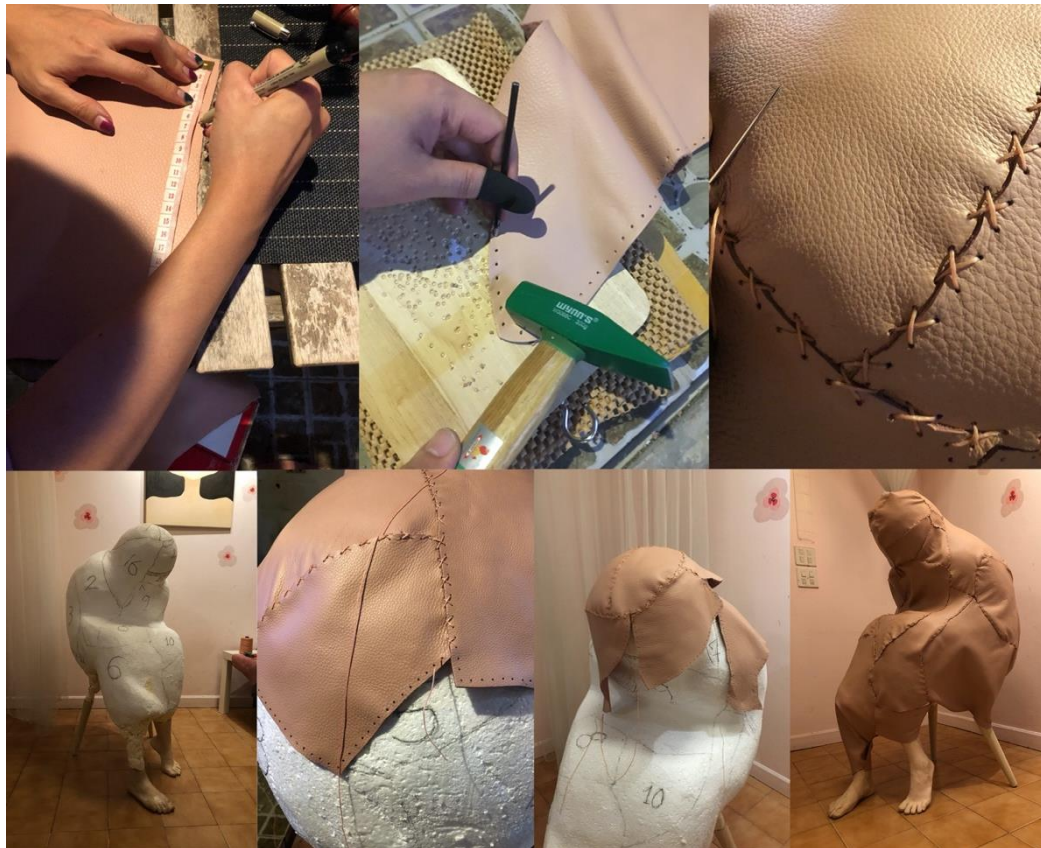
ภาพที่ 60 กระบวนการหล่ออย่างซิลิโคน  
ที่มาจากผู้วิจัย

5. ขั้นตอนการปะ เย็บหนัง ผู้วิจัยใช้อุปกรณ์สำหรับเย็บเฟอร์นิเจอร์ หรือกระเป๋าหนังมาใช้ โดยการตัดแผ่นหนังให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ วัดขนาดแต่ละแผ่นให้เข้ากับรูปทรงโค้งเว้าของหุ่นโฟม ใช้ตัวเลขเพื่อระบุตำแหน่งให้ตรงกันทั้งหุ่นโฟมและแผ่นหนัง



ภาพที่ 61 อุปกรณ์การเย็บหนัง (ซ้าย) และ หุ่นโฟมที่ประกอบด้วยเท้าและขาเก้าอี้เรียบร้อยแล้ว (ขวา) ที่มา ผู้วิจัย

6. นำแผ่นหนังที่วัดขนาดเรียบร้อยแล้วมาตอกรูสำหรับเย็บเข้าด้วยกันในแต่ละชั้น โดยใช้การเย็บหนังแบบไขว้เพื่อสร้างรอยเย็บที่ดูนูน



ภาพที่ 62 ขั้นตอนการตัดเย็บหนังคลุมหุ่นโฟม

ที่มา ผู้วิจัย

7. เมื่อทำการเย็บทั่วทั้งตัวแล้ว จึงเย็บปิดที่ฐานของขาซิลิโคนและขาเก้าอี้ เพื่อปิดรอยต่อ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

## ผลงาน “Sofa”



CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 63 ภาพงานประติมากรรม Sofa

ขนาด 115x70x50 cm.

เป็นผลงานประติมากรรมสื่อผสม (Mixed Media Sculpture) ที่นำเสนอสภาวะร่างกายบวมเป่ง เหมือนจะปริแตก ผลงานประกอบขึ้นจากรูปทรงมนุษย์ในท่าทางปวดเกร็ง ทรวดตัวนั่งบนเก้าอี้ด้วยความทรมาน ประกอบกับ การใช้วัสดุที่ทำจากหนังวัวฟอกสีเพื่อให้ได้พื้นผิว ร่องรอยที่ใกล้เคียงกับผิวหนังของมนุษย์และสามารถให้อารมณ์ความรู้สึกของความเป็นโซฟาได้เช่นกัน พื้นผิวที่ตั้งและยับย่นในบางจุด กับร่องรอยของการเย็บเป็นการขับเน้น ร่างกายที่หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกับเก้าอี้เปรียบเหมือนอาการของคนไข้เรื้อรัง ไม่สามารถลุกยืนได้ ร่างกายโค้งงอและปลายเท้าที่อยู่ใกล้ลักษณะของการเกร็ง สะท้อนสภาวะความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นในร่างกาย

#### 4.1.2.2 ผลงานชุดที่ 2.2 ชื่อผลงาน “Cycle”

เนื้อหา

อาการปวดท้องจากการมีประจำเดือนเป็นสิ่งที่เจ็บปวดทรมานที่สุดในระหว่างมีประจำเดือน ความปวดมักจะเริ่มจากบริเวณท้องน้อยและลุกลามไปที่ต้นขา สะโพก เอว และกระดูกสันหลัง เป็นอาการปวดที่เกิดขึ้นได้ทั่วตัว ดังนั้นท่าทางที่แสดงลักษณะอาการปวดเหล่านี้จึงเป็นท่าทางที่อยู่ในลักษณะของการงอตัว ทั้งในท่ายืน ท่านั่ง อาการปวดเกร็งที่บีบรัดบริเวณท้องน้อยและปวดร้าว กล้ามเนื้อในจุดอื่นๆ จึงสะท้อนออกมาในภาษาท่าทางที่มาจากประสบการณ์การรับรู้ของผู้วิจัย ซึ่งมีปฏิกิริยาตอบสนองทางร่างกายในลักษณะนี้เมื่อมีสิ่งเร้าภายในคืออาการปวดท้องจากการมีประจำเดือน

กระบวนการสร้างสรรค์

ผลงานชุดที่ 2.2 ชื่อผลงาน “ Cycle ” : แสดงสภาวะอาการปวดท้อง

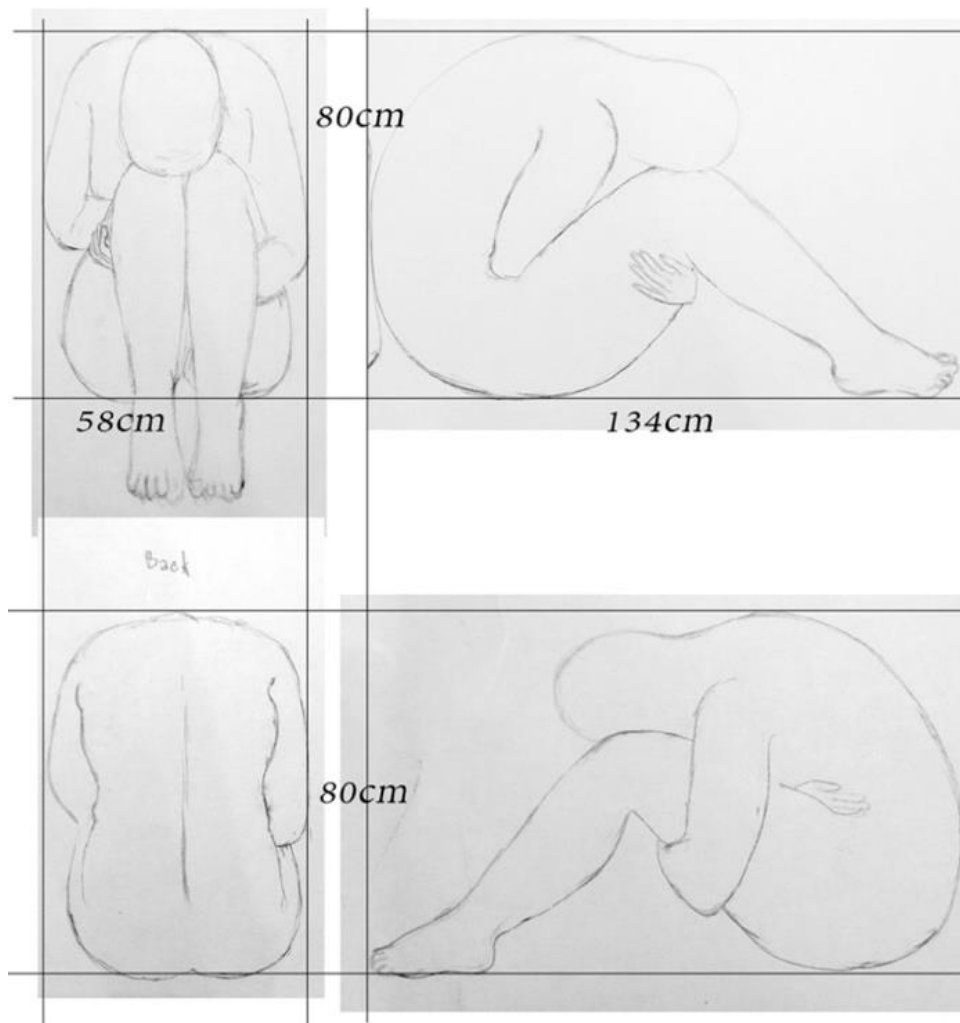
ขนาด 85 x 80 x 134 cm

เทคนิค สื่อผสม (Mixed Media)

ปี 2563

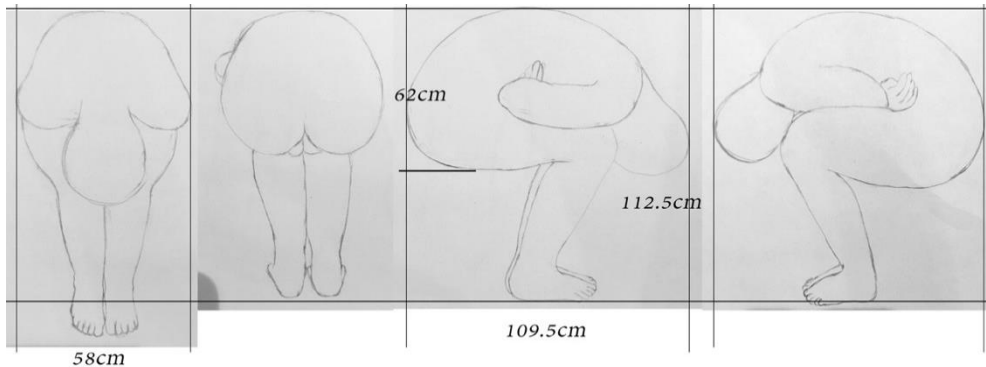


1. รูปทรง ใช้รูปทรงของมนุษย์ในการสร้างสรรค์งาน เพราะรูปทรงเรือนร่างของมนุษย์เป็นภาพตัวแทนที่ง่ายต่อการสร้างการรับรู้ผ่านท่าทางที่คุ้นเคยจากประสบการณ์ของมนุษย์ด้วยกันเอง ภาษาท่าทางที่แสดงความเจ็บปวดเป็นตัวกำหนดรูปทรงในงานให้มีลักษณะแตกต่างกัน ตำแหน่งของมือที่จับบริเวณท้องและลำตัว รวมถึงการงอและการพับของลำตัวเพื่อตอกย้ำความเจ็บปวดที่เกิดขึ้น บริเวณนั้นของร่างกาย



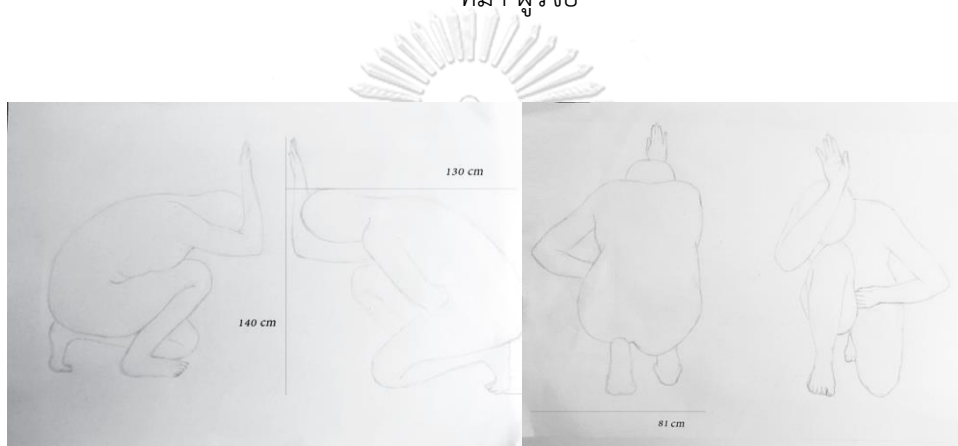
ภาพที่ 64 ภาพร่าง Cycle No.1

ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 65 ภาพร่าง Cycle No.2

ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 66 ภาพร่าง Cycle No.3

ที่มา ผู้วิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. วัสดุ สร้างหุ่นประติมากรรมด้วยโฟมเพราะเป็นวัสดุที่สามารถสร้างพื้นผิวเคลือบได้ มีความแข็งแรงต่อการผูกมัด มีน้ำหนักเบาเหมาะสำหรับการแขวน และการแกะขึ้นรูปที่มีความละเอียด ผู้วิจัยใช้เชือกมะนิลาในการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เชือกมะนิลามีความเหนียวแน่นแข็งแรง การใช้เชือกมัดพันทั่วร่างกายเหมือนโดนรัดตรึงแทนค่าความเจ็บปวดและความทรมานจนไม่สามารถหลุดพ้นหรือหลีกเลี่ยงได้จากห้วงความรู้สึกเหล่านี้ได้



ภาพที่ 67 เชือกมะนิลา ขนาด 8 มิลลิเมตร  
ที่มา ผู้วิจัย

3. สีที่ใช้ในการทาหุ่นทั้ง 3 ตัวเป็นโทนสีเนื้อที่ออกเหลืองปนกับชมพู แดง ในบางจุดเพื่อให้ความรู้สึกที่อยู่ในภาวะความเจ็บป่วย ความไม่ปกติของร่างกาย การสร้างพื้นผิวด้วยยางพาราเพื่อให้ได้ผิวหนังที่มีพื้นผิวใกล้เคียงกับผิวหนังของมนุษย์ สร้างพื้นผิวที่สามารถรับรู้ได้ทางสายตา



ภาพที่ 68 ภาพสีและพื้นผิวของหุ่น  
ที่มา ผู้วิจัย



4. ขนาด กำหนดสัดส่วนโค้งงอในบางส่วนของร่างกายเพื่อแสดงความเป็นเพศหญิง โดยกำหนดให้มีขนาดใหญ่กว่ามนุษย์เล็กน้อย เพื่อเน้นลักษณะทางกายภาพเมื่ออยู่ในท่าคดตัว งอตัว อวัยวะบางส่วนเช่น แขน ขา จึงจำเป็นต้องเด่นชัด และมีขนาดใหญ่กว่าขนาดจริงของมนุษย์เพื่อสร้าง การรับรู้ต่ออารมณ์ความรู้สึกที่แสดงออกผ่านทางท่าทาง

5. การติดตั้ง ใช้การแขวนและดึงปลายเชือกบางส่วนตรึงกับกำแพง เนื่องจากประติมากรรม ชุดนี้ใช้เชือกในการสร้างสัญลักษณ์ความทรمان จึงใช้เชือกที่รัดพันตัวติดตั้งด้วยการแขวนเชือกที่กำแพง ในตำแหน่งความสูงต่ำที่แตกต่างกันไปตามลักษณะท่าทางของผลงานแต่ละชิ้น การรัดตรึงหุ่น ประติมากรรมเพื่อการสร้างบรรยากาศของความทรمانต่อการรับรู้ที่เกิดจากระดับสายตาของผู้ชม เอง

### ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน Cycle no.1 Cycle no.2 และ Cycle no.3

1. สร้างภาพร่างของชิ้นงานในรูปทรงเรีอนร่างของมนุษย์ โดยมีภาพต้นแบบจากภาพถ่าย และนำภาพร่างที่ได้ไปขึ้นรูปบนโฟม แกะโฟม เซาะร่องโฟมเพื่อสร้างชิ้นงานประติมากรรม



ภาพที่ 69 กระบวนการแกะโฟม Cycle No.1

ทีมา ผู้วิจัย



ภาพที่ 70 กระบวนการแกะโฟม Cycle No.2

ทีมา ผู้วิจัย

2. เมื่อแกะโฟมและเซาะร่องจนได้รูปทรงมนุษย์แล้ว จึงทำการขัดตกแต่งให้เนียนเรียบพร้อมสำหรับการทาสี และใช้กระดาษทรายเซาะร่องเพื่อรองรับการรัดของเชือก เมื่อรัดเชือกจะทำให้เชือกดูจมลงไปตามรอยบนพื้นผิวของหุ่น สร้างความเสมือนจริงให้กับงาน



ภาพที่ 71 การใช้กระดาษทรายขัดพื้นผิวโฟม

ทีมา ผู้วิจัย



ภาพที่ 72 ภาพหุ่น Cycle No.3 ที่ขีดตกแต่งและเซาะร่องเรียบร้อยแล้ว  
ที่มา ผู้วิจัย

3. หลังจากสร้างรอยรัดบนพื้นผิวของหุ่นแล้ว ต่อมาเป็นขั้นตอนการทาสีเพื่อสร้างพื้นผิวให้กับงาน การทาสีจะทำให้ได้พื้นผิวที่ดูยืดหยุ่นคล้ายผิวมนุษย์ ในขั้นตอนการทาสี ยางพารา ผู้วิจัยจะผสมสีน้ำพลาสติกสีแดงและสีขาวลงไปด้วยในขั้นตอนนี้เลย เพื่อให้ผสมกับสีของ ยางพาราที่จะออกโทนเหลือง เมื่อผสมกันแล้วจะกลายเป็นสีเนื้อที่ค่อนข้างเหลืองหม่นๆ เป็นสีที่ใกล้เคียงกับสีผิวของมนุษย์



ภาพที่ 73 ภาพขั้นตอนการผสมสีน้ำพลาสติกกับยางพารา และทาบนผิวหุ่น

ทีมา ผู้วิจัย

4. รัดเชือกตามร่องที่เซาะเอาไว้ทั่วตัวหุ่น พันอย่างต่อเนื่องในส่วนที่เน้น เช่น แขน ขา ข้อเท้า คอ และบริเวณท้อง ที่งปลายเชือกไว้สำหรับแขวนในขั้นตอนติดตั้งงาน

## ผลงาน “Cycle”



ภาพที่ 74 ภาพผลงาน Cycle No.1ขนาด 58 x 134 x 80 ซม.

ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 75 ภาพผลงาน Cycle No.2, 58 x 109.5 x 62 ซม.

ทีมา ผู้วิจัย



ภาพที่ 76 ภาพผลงาน Cycle No.3, 81 x 130 x 140 ซม.

ทีมา ผู้วิจัย

รูปทรงเรือนร่างของมนุษย์ ในท่างอตัว ลำตัวพับครึ่ง ศรีษะโน้มเอนเข้าหาลำตัวเป็นลักษณะของภาษาท่าทางที่สะท้อนความเจ็บปวดในร่างกาย การสร้างพื้นผิวและสีด้วยยางพาราแสดงถึงเนื้อหาของมนุษย์ที่ดูเจ็บป่วย ซีดเหลืองผิดปกติ ผสานกับเชือกซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้อุปมาถึงพันนาการที่สร้างความเจ็บปวดทรมาน เกิดเป็นรูปทรงของงานประติมากรรมที่แสดงออกถึงสภาวะของความทุกข์ทรมานจากการถูกพันนาการด้วยความเจ็บปวดทางร่างกายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

#### 4.1.2.3 ผลงานชุดที่ 2.3 ชื่อผลงาน “My Uterus”

เนื้อหา

การมีประจำเดือน เป็นสภาวะที่ร่างกายต้องเผชิญกับความเจ็บปวดจากการบีบรัดตัวของมดลูก ทุกครั้งที่ประจำเดือนไหลออกจะต้องเผชิญอาการปวดหน่วงบริเวณอวัยวะเพศ ในผลงานชุดนี้จึงเป็นการสะท้อนความรู้สึกขณะจมอยู่ในห้วงความทรมานผ่านสีหน้าซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้สื่อสารอารมณ์ได้ง่ายที่สุด เป็นรูปแบบหนึ่งของอวัจนภาษาและถ่ายทอดการรับรู้จากความรู้สึกที่มีต่ออวัยวะภายในร่างกาย

กระบวนการสร้างสรรค์

ผลงานชุดที่ 2.3 ชื่อผลงาน “My Uterus” : สะท้อนสภาวะความอึดอัด บีบรัด ทรมาน

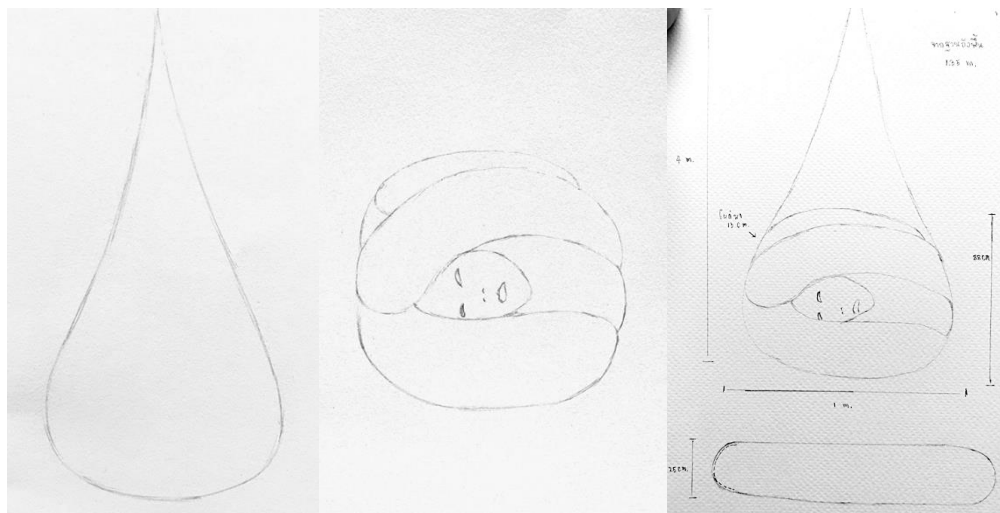
ขนาด 4 x 1.20 m

เทคนิค สื่อผสม (Mixed Media)

ปี 2563

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. รูปทรง รูปทรงหลักเป็นรูปทรงที่ห้อยย้อยลงมาคล้ายกับหยดเลือด เปรียบเปรยถึงก้อนเลือดที่กำลังไหลหยดจากการบีบรัดของมดลูกและเป็นการขบเน้นอารมณ์ความรู้สึกด้วยรูปทรงในงานซึ่งอุปมาถึงลักษณะของมดลูกที่มีความรู้สึกปวดหน่วงจนเหมือนจะร่วงหลุดออกมา รูปทรงรองที่อยู่ภายในประติมากรรมเป็นรูปทรงที่ต้องการสื่อถึงจากอวัยวะภายในที่ทับถมกันอย่างเบียดเสียดสร้างความอึดอัดให้กับงานประกอบกับใบหน้าของตนเองที่มุ่งสื่อสารถึงอารมณ์ในการแสดงออกในลักษณะที่ดูอึดอัด ทรมาน เป็นการประกอบกันของรูปทรงหลัก รูปทรงรอง และรายละเอียดภายในประติมากรรมที่ประกอบกันขึ้นในผลงาน



ภาพที่ 77 ภาพร่างของรูปทรงหลัก - รูปทรงรอง - รูปทรงรวม

ทีมา ผู้วิจัย

2. วัสดุ ผู้วิจัยใช้วัสดุที่เป็นผ้าตาข่ายนิ่ม เนื่องจากผ้าตาข่ายนิ่มสามารถยืดได้ดีตามน้ำหนัก และแรงโน้มถ่วง อีกทั้งยังมีความโปร่ง มีสีที่นุ่มนวล สามารถใช้ในการสื่อสารถึงเรื่องราวของผู้หญิง นำมาใช้แสดงถึงความบอบบางของอวัยวะภายในของเพศหญิง ผ้าตาข่ายนิ่มเป็นวัสดุสำหรับทอหุ้มภายนอกและเป็นไส้ภายใน เพราะผ้าตาข่ายนิ่มมีความโปร่งจึงสามารถมองเห็นทะลุผ่านไปถึงชั้นในได้ จึงเหมาะแก่การนำมาซ้อนทับกันหลายชั้น รวมถึงมีความยืดหยุ่นทั้งตัว สนองต่อแนวความคิดในการสร้างรูปทรงที่มีลักษณะห้อยย้อย



ภาพที่ 78 ผ้าตาข่ายบรรจุเม็ดโฟม

ทีมา ผู้วิจัย



3. สี การใช้สีโทนชมพูอ่อนและสีเนื้อในงานเพื่อแสดงถึงความเป็นสิริมงคลของอวัยวะเลือดเนื้อภายในร่างกาย การใช้สีโทนเดียวกันทั้งใบหน้าและตัวไส้ด้านในเพื่อสร้างความกลมกลืนให้ดูเหมือนเชื่อมต่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยิ่งขึ้น



ภาพที่ 79 ใบหน้าและโคมที่บรรจุในผ้าทรงกระบอก  
ที่มา ผู้วิจัย

4. ขนาด งานประติมากรรมชิ้นนี้ เน้นรูปทรงที่เกิดจากการห้อยย้อย จึงสร้างผลงานให้มีขนาดยาวเพื่อสร้างระยะระหว่างริ้วผ้ากับรูปทรงภายในที่มีความกว้างเพื่อสร้างฐานที่สามารถถ่วงน้ำหนักได้

5. การติดตั้ง ใช้การติดตั้งแบบแขวนลงมาจากเพดาน โดยตั้งพื้นที่ด้านข้างและตั้งระยะห่างจากพื้นพอสมควร เพื่อแสดงการห้อยย้อยที่เป็นไปตามแรงโน้มถ่วง

### ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน My Uterus

1. สร้างสรรค์งานด้วยรูปแบบของประติมากรรมอ่อนนุ่ม ใช้เทคนิคการเย็บผ้าให้เป็นรูปทรงกระบอกคล้ายท่อขนาดยาว จากนั้นจึงอัดเม็ดโฟมสีชมพูขนาด 3 mm. จำนวน 3 kg. ลงไปและเย็บปิด



ภาพที่ 80 โฟมเม็ดขนาด 3 มม. และ ผ้าทรงกระบอกบรรจุเม็ดโฟม  
ที่มา ผู้วิจัย

2. ใช้ใบหน้าที่ถอดแบบมาจากตนเอง แกะโฟมเพื่อสร้างโครงหน้า ปั้นดินญี่ปุ่นทับ และพันที่ตกแต่งเพื่อให้ได้สีหน้าแววตาที่สื่ออารมณ์ความรู้สึก ใช้บรรจุพร้อมกับเม็ดโฟมในรูปทรงรอง



ภาพที่ 81 กระบวนการสร้างใบหน้าที่ใช้ในรูปทรงรอง  
ที่มา ผู้วิจัย

3. เมื่อได้ส่วนชั้นในซึ่งเป็นไส้ที่ประกอบด้วยโฟมเม็ดและใบหน้าแล้ว จึงทำการจัดให้ซ้อนทับกันเพื่อวางตำแหน่งของรูปทรงที่ต้องการ และจึงให้ผ้าซีฟองยืดสีขาวนวลห่ออีกชั้น เมื่อห่อเสร็จแล้ว จึงเย็บปิดบริเวณปลายผ้า



ภาพที่ 82 กระบวนการสร้างรูปทรงรอง  
ที่มาจากผู้วิจัย

## ผลงานประติมากรรม “My Uterus”



ภาพที่ 83 ผลงาน My Uterus, ขนาด 1 x 1.20 ซม.

ทีมา ผู้วิจัย

ตั้งผลงานที่ปรากฏ รูปทรงที่ได้จากการจินตนาการถึงมดลูกที่บีบรัดเพื่อขับเลือดประจำเดือน ออก การประกอบกันของรูปทรงหลักที่ยึดลงมาตามแรงโน้มถ่วงด้วยระยะความยาวของผ้าและระยะ จากฐานของตัวงานลงมาถึงพื้น ร่วมกับรูปทรงรองที่เป็นอวัยวะภายในเบียดเสียดอยู่กันอยู่กับใบหน้า และการใช้ผ้าชีฟองยึดเป็นวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน ปรากฏรูปทรงที่ดูห้อยย้อย อ่อนนุ่ม ทำให้ เห็นถึงภาวะความเป็นผู้หญิงผ่านตัววัสดุที่มีความบอบบาง ด้วยน้ำหนักของวัตถุ วัสดุที่ใช้ และรูปทรง รวมจึงให้ความรู้สึกความอึดอัด ทรมาน ดูคล้ายจะหลุดร่วงได้ทุกเมื่อ

## บทที่ 5

### บทวิเคราะห์

จากแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่ต้องการถ่ายทอดประสบการณ์ความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือน ที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ จากผลงานชุด “ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์” ผ่านผลงานประติมากรรมที่สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก และเผยให้เห็นถึงภาวะความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนทั้งทางร่างกายและจิตใจดังนี้

#### 5.1 แนวความคิด

เรื่องราวจากประสบการณ์ส่วนตัว ความเจ็บปวดและความทรมานจากการมีประจำเดือน ในทุกรอบเดือนจะมีอาการตัวบวม ปวดท้อง และปวดตัวอย่างรุนแรง ร่วมกับภาวะซึมเศร้า หดหู่ วิตกกังวล ไม่ต้องการเข้าสังคม กลายเป็นอุปสรรคในชีวิตประจำวัน จึงต้องการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก และภาวะความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางร่างกายและจิตใจ

จากแนวความคิดนี้ผู้วิจัยได้มีกระบวนการค้นคว้าข้อมูลทั้งทางทฤษฎีและผลงานศิลปกรรม ส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจการถ่ายทอดประสบการณ์ความเจ็บปวดทรมานที่รับรู้ด้วยจิตสำนึก บรรยายการตระหนักรู้ของร่างกายที่รวมไปถึงความรู้สึก อารมณ์ ความทรงจำผ่านงานสร้างสรรค์ ในการทำความเข้าใจต่อแนวคิดในการใช้ร่างกาย วัตถุ และวัสดุ ผ่านกระบวนการสร้างความหมายเพื่อเป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายถึงอารมณ์ความรู้สึกจากประสบการณ์นั้นๆ ในงานสร้างสรรค์ผลงานได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มอาการ เป็นเรื่องของกลุ่มอาการทางจิตใจ และ กลุ่มอาการทางร่างกาย ที่ผลงานสามารถสะท้อนแนวความคิดดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์

#### 5.2 เนื้อหา

##### 5.2.1 กลุ่มอาการทางจิตใจ

ผลงานประติมากรรมชุดนี้สะท้อนอารมณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในร่างกายแต่เป็นปฏิกิริยาที่มนุษย์แสดงออกทางพฤติกรรมภายนอกเพื่อโต้ตอบกับสิ่งเร้า โดยใช้ลักษณะท่าทางที่แสดงถึงความเจ็บปวดอันเกิดจากความรู้สึกเจ็บปวดภายใน จึงใช้การแสดงออกตามธรรมชาติของร่างกาย ในลักษณะท่าทางที่สื่อถึงความทุกข์และอารมณ์ในทางลบที่เกิดจากความเจ็บปวดภายใน สิ่งเหล่านี้เป็น

ปฏิกิริยาโดยตรงของประสาทตามทฤษฎีทางอารมณ์เมื่อมนุษย์รู้สึก รู้สึกเจ็บปวด เศร้า อึดอัด ไม่นั่นคงเป็นต้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการสร้างสรรค์งานประติมากรรมที่เป็นรูปทรงของมนุษย์ในลักษณะการนั่งกอดเข้า ฟุบน้ำลง เพื่อสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกทางลบใน ภาวะซึมเศร้า หดหู่ ความต้องการปลีกตัว

#### 5.2.1.1 ผลงานชุดที่ 1 ชื่อผลงาน Cocoon no.1 และ Cocoon no.2

ผลงานประติมากรรมชุดนี้ต้องการที่จะถ่ายทอดเนื้อหาและการแสดงออกของภาวะซึมเศร้า หดหู่ การปลีกตัว โดยใช้ลักษณะท่าทางของการนั่งกอดเข้าและงอตัวก้มหมอบ เป็นท่าทางที่สามารถสื่อสารถึงความรู้สึกภายในจิตใจ ที่สามารถอธิบายผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ได้ดังนี้



ภาพที่ 84 ผลงาน Cocoon no.1 และ Cocoon no.2

ที่มา ผู้วิจัย

## กระบวนการสร้างสรรค์

### 1. รูปทรง

รูปทรงร่างกายของเพศหญิงที่ใช้ในงาน เผยให้เห็นท่าทางที่แสดงออกถึงความรู้สึกภายใน เป็นการสื่อสารถึงอารมณ์ความรู้สึกที่เปราะบางของผู้หญิงอันเนื่องมาจากการมีประจำเดือน ผสานกับการถักทอห่อหุ้มปกปิดร่างกาย เป็นเสมือนสัญญาณ (Sign) ในการปกป้องตนเอง สร้างพื้นที่ส่วนตัวเพื่อหลีกเลี่ยงจากโลกภายนอก สะท้อนวิธีการจัดการอารมณ์แบบผู้หญิง ด้วยกรรมวิธีแบบผู้หญิง

### 2. วัสดุ

ผู้วิจัยใช้วัสดุ อุปกรณ์ตามแนวทางการสร้างสรรค์ของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Arts) โดยใช้เชือกฝ้ายซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้ทำผ้าอนามัยในสมัยโบราณ คุณสมบัติของเชือกฝ้ายมีความหนานุ่มรองรับการยืดหยุ่นและเหมาะแก่การนำมาถักโครเชต์ การถักโครเชต์เป็นเสมือนเครื่องมือในการเชื่อมโยงประสบการณ์แห่งความเป็นเพศหญิง การถักทอห่วงโซ่ร้อยต่อกันจนเป็นพื้นผ้า เปรียบเหมือนความพยายามที่จะสร้างพื้นผิวเพื่อมาห่อหุ้มปกคลุมร่างกายเอาไว้ และการใส่วิคผมยาวซึ่งเป็นวัสดุที่ผู้หญิงใช้สามารถเพิ่มอารมณ์ความรู้สึกถึงความเป็นร่างกายของผู้หญิงให้กับงานได้เป็นอย่างดี

### 3. สี

สีที่ใช้ในงาน เกิดจากกระบวนการย้อมสีเชือก ใช้สีจากแก่นฝางซึ่งจะให้สีแดงฟาดอมชมพู เมื่อผ่านกระบวนการย้อมและตากแห้ง สีของเชือกที่ได้จะมีความเข้มอ่อนไม่เท่ากัน เกิดจากการทิ้งร่องรอยอย่างเป็นธรรมชาติของสีย้อม จึงดูคล้ายคลึงกับสีของเลือดประจำเดือนบนผ้าอนามัยซึ่งในงานชุดนี้ที่ผู้วิจัยใช้เชือกฝ้ายซึ่งเป็นวัสดุดั้งเดิมแทน และคราบเลือดประจำเดือนที่มักจะทิ้งร่องรอยไว้บนชุดชั้นใน ผ้าปูเตียง และผ้าอนามัย ดังนั้นสีแดงฟาดของเลือดจึงเป็นสีที่ดึงอารมณ์ความรู้สึกย้อนกลับไปยังความเจ็บปวดทรมานจากการมีประจำเดือน

### 4. ขนาดและสัดส่วน

การกำหนดขนาดและสัดส่วนในงานประติมากรรมชุดนี้ อิงจากขนาดและสัดส่วนของผู้หญิง ส่งผลต่อการรับรู้ถึงความเป็นร่างกายของผู้หญิง มีภาพรวมที่ดูสมจริงตามสรีระของผู้หญิงมีความเป็นมนุษย์ การกำหนดสัดส่วนของอวัยวะบางอย่างให้มีขนาดใหญ่เช่นแขน ขา เพื่อเน้นท่าทางและอารมณ์ความรู้สึกในงาน

### 5. การติดตั้ง

ใช้มุมห้องเป็นพื้นที่ในการติดตั้งโดยเว้นพื้นที่ว่างโดยรอบ เพื่อแสดงสภาวะความ หดหู่ ปลึก ตัว หลบหนีจากผู้คน สร้างบรรยากาศด้วยการใช้ไฟสลัว โดยส่องไฟเข้าหาตัวงานให้เกิดเงาขึ้นในอีกด้านหนึ่งของงาน ชับเน้นและเร้าอารมณ์ความรู้สึกสร้างการรับรู้และจินตนาการของผู้ชม



ภาพที่ 85 (ภาพบน) ผลงาน Cocoon no.1  
ภาพที่ 86 (ภาพล่าง) ผลงาน Cocoon no.2  
ที่มา ผู้วิจัย

### ผลสัมฤทธิ์

การรับรู้ที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้ชม จากการใช้วัสดุที่เป็นเชือกย้อมสีให้ใกล้เคียงกับสีของประจำเดือน ผ่านกระบวนการถักทอ ห่อหุ้มรูปทรงร่างกายที่มีท่าทางเป็นทุกข์ พื้นผิวที่เกิดจากการถักทอทำให้เห็นถึงการสร้างพื้นที่เพื่อหลบภัย หลีกหนี ไม่ต้องการเผชิญหน้ากับผู้ใด จากองค์ประกอบของการใช้รูปทรง สี วัสดุ ขนาด ในผลงาน สามารถสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกหดหู่ ซึมเศร้า



## 5.2.2 กลุ่มอาการทางร่างกาย

จากผลงานกลุ่มอาการทางร่างกาย ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกผ่านภาษาท่าทาง (Kinesics) สะท้อนความเจ็บปวดจากการปวดท้อง ปวดตัว และอาการตัวบวม ซึ่งเป็นอาการทางกายที่เกิดขึ้นในช่วงรอบเดือน เป็นการสื่อถึงความรู้สึกเจ็บปวดผ่านประสบการณ์การรับรู้ทางร่างกายของมนุษย์ สะท้อนพฤติกรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติของร่างกายเมื่อมีสิ่งเร้าจากภายในและภายนอกมากระตุ้นให้เกิดอาการที่ปรากฏทางร่างกาย เช่น อาการบิดเบี้ยวของลำตัว การคดตัว การงอตัว แบ่งผลงานออกเป็น 3 ชุด

### 5.2.2.1 ผลงานชุดที่ 1 ชื่อผลงาน Sofa จำนวน 1 ชิ้น



ภาพที่ 87 ผลงาน Sofa

ทีมา ผู้วิจัย

ผลงานสะท้อนสภาวะความอึดอัด บวมปริ ความแน่น เปรียบเปรยสภาวะทางร่างกายกับลักษณะของเก้าอี้บุนวม ใช้ท่าทางของคนในขณะที่นั่งเก้าอี้ การโค้งงอลำตัวและการงอปลายเท้าเผยให้เห็นถึงความรู้สึกปวดเกร็งร่างกาย ร่วมกับการใช้วัสดุที่มีความสัมพันธ์กันกับลักษณะทางกายภาพของมนุษย์ ช้บเน้นอารมณ์สื่อความหมายในรูปแบบของการกล่าวเกินจริง กระบวนการสร้างสรรค์

## 1. วัสดุ

ใช้วัสดุที่ทำมาจากหนังวัว ซึ่งเป็นหนึ่งในวัสดุที่ผู้หญิงพื้นเมืองอเมริกันใช้เป็นผ้าออนามัยในอดีต หนังวัวมีพื้นผิวที่ใกล้เคียงกับลักษณะพื้นผิวของมนุษย์ มีร่องรอยของความเหี่ยวย่นและความนุ่ม เมื่อนำมาเย็บติดกันจะให้ความรู้สึกราวกับผิวหนังของมนุษย์ที่ปริแตก ร่องรอยของการเย็บและการบุใยสังเคราะห์ สร้างพื้นผิวให้ร่างกายดูบุบวมผิดปกติ



ภาพที่ 88 ผลงาน Sofa

ที่มา ผู้วิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
CHULALONGKORN UNIVERSITY

## 2. รูปทรง

รูปทรงเรื้อนร่างของผู้หญิงอยู่ในท่าโค้งงอลำตัวทรวดนั้งบนเก้าอี้ด้วยความปวดท้อง เกิดเป็นรูปทรงรวมซึ่งมาจากการหลอมรวมกันของสองรูปทรง ระหว่างรูปทรงร่างกายและเก้าอี้ร่างกายที่บุบวมแสดงถึงภาวะบวมน้ำ คัดตึงหน้าอก ที่มาจากอาการ PMS สะท้อนความอึดอัดทรมานที่เกิดขึ้นกับร่างกาย

การจัดวางรูปทรงของเก้าอี้ในลักษณะท่าทางที่แสดงถึงความรู้สึกปวดเกร็ง ผู้วิจัยกำหนดรูปทรงและตำแหน่งการวางเก้าอี้ที่มาจากประสบการณ์ของตนเอง ตำแหน่งการวางเก้าอี้ในภาพที่ (1) แสดงลักษณะการเกร็ง แต่อาจดูเป็นลักษณะการวางเก้าอี้ที่ไม่สามารถสื่อถึงการเกร็งที่มาจากความเจ็บปวดได้ ตำแหน่งการวางเก้าอี้ในภาพที่ (2) ผู้วิจัยจึงลองวางตำแหน่งเก้าอี้พร้อมกับการใช้มือกุมท้องและโน้มลำตัวมาด้านหน้า จึงเกิดน้ำหนักขึ้นเพียงด้านหนึ่งของร่างกาย ส่งผลให้การวางตำแหน่งเก้าอี้

เพื่อรับน้ำหนักร่างกายเปลี่ยนไปด้วย จึงได้รูปแบบของการวางเท้าที่เหมาะสมในลักษณะของเท้าข้างหนึ่งที่ยืนตัวไว้กับเท้าอีกข้างหนึ่งที่เกร็งปลายเท้าลงกับพื้น และรูปทรงของเท้า ปลายเท้าที่จิกเกร็ง แสดงให้เห็นถึงจริตร่างกายตามธรรมชาติของผู้หญิง เป็นลักษณะท่าทางที่สะท้อนความเป็นหญิง



ภาพที่ 89 การวางตำแหน่งเท้าในงาน Sofa แบบที่ (1) (ซ้าย)  
และการวางตำแหน่งเท้าในงาน Sofa แบบที่ (2) (ขวา)  
ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 90 ภาพการวางตำแหน่งเท้าในงานจริง  
ที่มา ผู้วิจัย

## 3. สี

โทนสีในงานชุดนี้ เป็นสีชมพูอ่อน เพื่อสร้างอารมณ์ความรู้สึกของความเป็นผู้หญิง และสร้างความอ่อนหวานให้กับตัวงาน สีชมพูที่ค่อนข้างเข้มยิ่งให้ความรู้สึกถึงความมีชีวิต เลือดเนื้อ และเป็นโทนสีที่ใกล้เคียงกับสีผิวของมนุษย์

## 4. สัดส่วนและขนาด

สัดส่วนและขนาดของผลงานชุดนี้มีความใกล้เคียงกับสัดส่วนของมนุษย์ เพื่อสร้างการรับรู้ทางสายตา ก่อให้เกิดความรู้สึกสมจริงคล้ายมนุษย์ เป็นประติมากรรมที่ดูมีชีวิต

## 5. การติดตั้ง

การติดตั้งผลงานชุดนี้ ใช้การติดตั้งงานกับพื้น อยู่ในตำแหน่งที่หันหน้าหุ่นประติมากรรมเข้ากำแพง เพื่อแสดงภาวะอารมณ์ สร้างอารมณ์ของงานให้เต็มไปด้วยความกดดัน และสร้างบรรยากาศด้วยการจัดแสงเพื่อขับเน้นท่าทางที่แสดงความเจ็บปวดทรมานของงานประติมากรรม



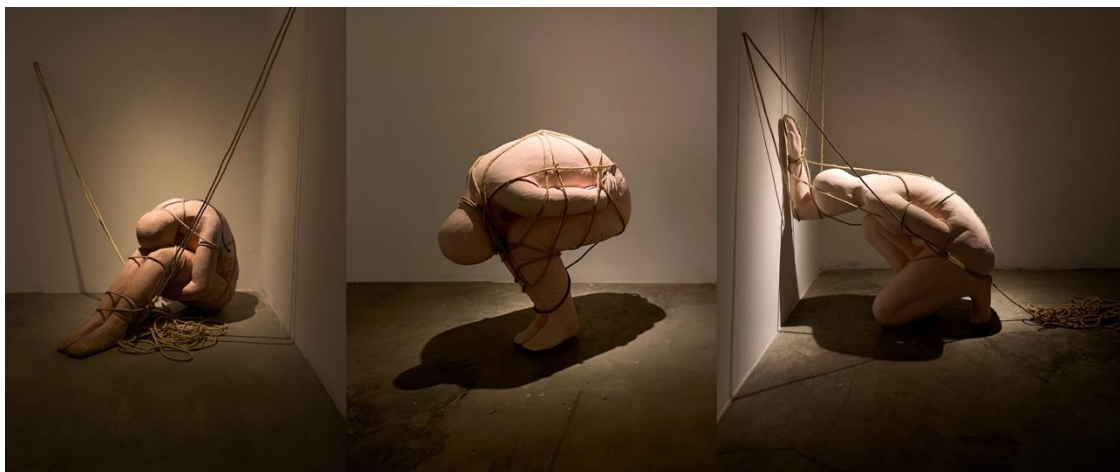
ภาพที่ 91 ผลงาน “Sofa”

ทีมา ผู้วิจัย

### ผลสัมฤทธิ์

การใช้รูปทรงร่างกายของมนุษย์ประกอบกับรูปทรงของเก้าอี้โซฟา เป็นการผสมผสานสองสิ่งเข้าด้วยกันเพื่อสื่อถึงลักษณะทางกายภาพของร่างกายในช่วงมีประจำเดือนที่มีอาการบวม แน่น อึดอัด ประกอบกับการเลือกใช้วัสดุที่เป็นโครงสร้างของเก้าอี้ และในขณะเดียวกันรีร้อยและความยืดหยุ่นของแผ่นหนังก็ให้ความรู้สึกถึงผิวหนังของมนุษย์ การเย็บหนังต่อกันในแต่ละแผ่นสะท้อนความรู้สึกของความพยายามในการเยียวยารักษาร่างกาย ยึด ประสานร่างกายเอาไว้ไม่ให้แตกสลาย และรอยเย็บที่ปรากฏทำให้รู้สึกถึงความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นทางร่างกาย

### 5.2.2.2 ผลงานชุดที่ 2 ชื่อผลงาน Cycle จำนวน 3 ชิ้น



ภาพที่ 92 ภาพผลงาน Cycle No.1 No.2 และ No.3

ทีมา ผู้วิจัย

ผลงานแสดงลักษณะท่าทางที่มาจากอาการปวดท้อง การใช้เรื่อนร่างมนุษย์แสดงการเคลื่อนไหวของมือ แขน ขา เพื่อแสดงออกถึงความเจ็บปวดทางร่างกาย ทำให้สามารถรับรู้ได้ผ่านลักษณะท่าทางที่คุ้นเคยเพราะการแสดงออกของภาษาท่าทางเป็นอวัจนภาษาที่ใช้สื่อความหมายได้และเป็นปฏิกิริยาที่แสดงออกตามธรรมชาติของร่างกาย

กระบวนการสร้างสรรค์

#### 1. รูปทรง

รูปทรงมนุษย์ที่มีสรีระชัดเจนของผู้หญิง มีความโค้งเว้าของบั้นท้าย สะโพก เอว และหน้าอก ในกิริยาอาการต่างๆที่เป็นการแสดงออกผ่านภาษาท่าทางสะท้อนอาการปวดท้อง ปวดตามร่างกายจากการมีประจำเดือน และเป็นอากัปกิริยาท่าทางในรูปแบบที่คุ้นเคยจากประสบการณ์ของผู้วิจัย

## 2. วัสดุ

เชือกมีคุณสมบัติที่เหนียวแน่นใช้ในการผูกมัด การใช้เชือกมัดตามส่วนต่างๆของร่างกายในงานประติมากรรมนี้จึงเป็นสัญลักษณ์ที่แทนความเจ็บปวด ทรมาน สร้างอารมณ์ความรู้สึกจากการถูกรัดตรึงร่างกาย หรืออีกนัยหนึ่ง เชือกเป็นเสมือนพันธนาการในการมีประจำเดือนอันแสนทรมานที่ผู้หญิงไม่อาจหลุดพ้น



ภาพที่ 93 ผลงาน Cycle No. 1

ทีมา ผู้วิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

## 3. สี

สีที่ใช้ในงานชุดนี้ เป็นโทนสีที่แสดงความเจ็บป่วย ภาวะของโรค และร่างกายที่ไม่สมบูรณ์ สีผิวที่ออกโทนเหลือง ปนกับสีชมพูและสีแดง แทรกในบางจุดเพื่อให้เห็นถึงความเป็นเลือดเนื้อบนร่างกาย และยังคงเน้นสีชมพูเพื่อสร้างอารมณ์ความรู้สึกของความเป็นผู้หญิง (Feminine) ให้กับตัวงาน

## 4. สัดส่วนและขนาด

ขนาดมีความใกล้เคียงกับขนาดของมนุษย์ แต่มีสัดส่วนที่ใหญ่กว่า เพื่อขยายอารมณ์ความรู้สึกในอิริยาบถต่างๆให้ดูชัดเจน

## 5. การติดตั้ง

ติดตั้งด้วยการแขวนและตรึงปลายเชือกในบางจุดเข้ากับกำแพง สร้างความรู้สึกทรมานจากการตั้งรับของเชือก ลำตัวที่ถูกพันนาการเผยให้เห็นถึงสภาพที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จัดแสงให้ส่องมายังหุ่นประติมากรรมเพียงจุดเดียวโดยสร้างบรรยากาศให้มีความมืดโดยรอบ



ภาพที่ 103 ผลงาน Cycle no.03

ที่มา ผู้วิจัย

## ผลสัมฤทธิ์

การใช้ท่าทางที่เป็นอวัจนภาษาในการสื่อสารผ่านรูปทรงของมนุษย์ สร้างความเข้าใจได้ง่าย เพราะท่าทางเหล่านี้เกิดจากปฏิกิริยาทางธรรมชาติของมนุษย์ จึงมีประสบการณ์และความคุ้นเคยในการทำความเข้าใจต่อรูปทรงที่ปรากฏ การใช้วัสดุเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย ชับเน้นอารมณ์ความรู้สึกที่เจ็บปวดทรมาน ด้วยสีที่เลือกใช้ทำให้รู้สึกถึงความเจ็บป่วยและเนื้อหนังที่มีความเปราะบางของมนุษย์

### 5.2.2.3 ผลงานชุดที่ 3 ชื่อผลงาน My Uterus จำนวน1 ชิ้น



ภาพที่ 104 ผลงาน My Uterus

ทีมา ผู้วิจัย

ผลงานสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกจากสภาวะความหวัง ความอึดอัด และความเจ็บปวดทรมานจากการมีประจำเดือนผ่านรูปทรงที่ตัดทอนจากมดลูกและการแสดงออกทางสีหน้า ซึ่งเป็นการสื่อสารถึงอารมณ์ในรูปแบบหนึ่งที่ไม่ใช่คำพูด รูปทรงและลักษณะการห้อยย้อยทำให้เห็นถึงความเป็นอวัยวะภายในที่มีความบอบบาง การทิ้งตัวไปตามน้ำหนักของงานสะท้อนความรู้สึกห่วงอันเป็นความรู้สึกปวดบริเวณอวัยวะภายใน



## กระบวนการสร้างสรรค์

### 1. รูปทรง

การทิ้งตัวของผ้าคล้ายรูปทรงของเหลวที่กำลังหยุดยั้งในรูปทรงหลัก เปรียบเปรยถึงกับลักษณะการหยุดของเลือดประจำเดือนและรูปทรงรองเป็นรูปทรงที่มาจากจินตนาการถึงการบีบรัดของมดลูกกับส่วนของใบหน้าที่ถูกกดทับอยู่ภายใน เมื่อสองรูปทรงผสานกันสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกของความเจ็บปวดทรมาน การเบียดเสียดที่เกิดจากความรู้สึกภายในร่างกาย

### 2. วัสดุ

ผ้าเป็นวัสดุที่แสดงถึงความเป็นผู้หญิง ด้วยความอ่อนนุ่มและความโปร่งของผ้าทำให้งานประติมากรรมชิ้นนี้ดูนุ่มนวล บอบบาง สื่อถึงลักษณะของอวัยวะภายในร่างกายที่เป็นจุดซ่อนเร้นและมีความบอบบาง

### 3. สี

โทนสีที่เลือกใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นสีชมพูอ่อน มีความใกล้เคียงกับสีของอวัยวะภายในและเป็นโทนสีที่แสดงถึงความเป็นผู้หญิง ให้ความรู้สึกอ่อนหวานและดูบอบบางเมื่อซ้อนทับกับผ้าสีขาวภายนอกจะมีลักษณะคล้ายกับเนื้อเยื่อที่ห่อหุ้มก้อนเนื้อ

### 4. สัดส่วนและขนาด

ขนาดของตัวงานมีความสูงและมีน้ำหนัก เพื่อสร้างแรงโน้มถ่วงจากน้ำหนักของการแขวน

### 5. การติดตั้ง

ติดตั้งด้วยการแขวนบนเพดานสูง เพื่อแสดงพื้นที่และระยะการทิ้งตัวของผ้าในลักษณะของการห้อยย้อย โดยมีระยะห่างระหว่างจากฐานของงานประติมากรรมจนถึงพื้น จัดแสดงโดยเน้นให้ไฟส่องมายังในหน้าที่แสดงอารมณ์เจ็บปวด

## ผลสัมฤทธิ์

ผ้าซีฟองยืดมีความบางและยืดหยุ่น การใช้วัสดุนี้ในการสร้างรูปทรงจึงทำให้เห็นถึงน้ำหนักของวัสดุที่อยู่ภายใน ผ้าที่ยืดตามแรงโน้มถ่วงสะท้อนความรู้สึกห่วงจากอาการปวดประจำเดือนโดยสัมพันธ์กับรูปทรงของงานที่เลียนลักษณะการหยุดยั้งของเลือดประจำเดือน ความโปร่งของผ้าทำให้เห็นถึงใบหน้าที่ยืดเสียดอยู่ภายใน บ่งบอกถึงความอึดอัดทรมานต้องติดอยู่ในห้องอารมณ์นี้ ไม่สามารถปลดปล่อยร่างกายให้เป็นอิสระได้ กองผ้าสีชมพูชั้นในห่อหุ้มด้วยผ้าสีขาวชั้นนอกแสดงลักษณะของอวัยวะภายใน เปรียบเหมือนเนื้อเยื่ออันบอบบางที่ห่อหุ้มอวัยวะไว้

### 5.3 ผลทางความรู้สึกจากมุมตกกระทบของสี แสง และเงา

บรรยากาศของแสงที่ผู้วิจัยใช้ในการติดตั้งงาน ผู้วิจัยกำหนดทิศทางของแสงให้ตกกระทบที่ตัวหุ่นบริเวณด้านหลังหรือด้านข้าง เพื่อให้เกิดเงาขึ้นที่บริเวณด้านหน้าของหุ่น เน้นเงาตรงจุดที่ตัวหุ่นก้มหน้าลง หรือองตัว เพื่อการสร้างบรรยากาศให้ดูกดดัน อึดอัด หดหู่ จากการยิงแสงพุ่งเข้าที่ตัวหุ่น จะทำให้เกิดเงาที่ตกกระทบเพียงด้านเดียวของกำแพงเท่านั้น โดยใช้ค่าน้ำหนักแสงเงาตัดกันอย่างชัดเจน ชัดเน้นอารมณ์ความรู้สึกให้หนักหน่วงยิ่งขึ้น



## บทที่ 6

### สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

#### 6.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์ : ประติมากรรม และศิลปะการจัดวาง ส่งผลต่อกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหนึ่งในขั้นตอนการวิจัยเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์จากกระบวนการวิจัยและกระบวนการสร้างสรรค์ทางประติมากรรม เพื่อหารูปแบบและวัสดุที่สามารถแสดงคุณลักษณะถึงความรู้สึกของสภาวะความเจ็บปวดที่ทราบจากการมีประจำเดือนได้ ผลงานศิลปกรรมที่สะท้อนภาพความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือน โดยนำประสบการณ์และการเลือกใช้วัสดุมาสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกจากการมีประจำเดือนที่ส่งผลต่อร่างกายและชีวิตประจำวัน จากแรงบันดาลใจสำคัญที่ผู้วิจัยเริ่มต้นตั้งคำถาม นำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบ ถอดประสบการณ์ความรู้จากมุมมองของตนเอง ซึ่งเป็นเนื้อหาจากการวางกรอบคิดในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ ดังนั้นผลงานชุดนี้จึงตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการสะท้อนความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่ใช้เทคนิคทางประติมากรรม จิตรกรรม ประกอบกับแนวคิดทางปรัชญา การเชื่อมโยงทฤษฎีและองค์ความรู้ทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับการมีประจำเดือนทั้งในด้านร่างกายและภาวะทางจิตใจ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนี้ ส่งผลต่อกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ด้วยเรื่องราวของประจำเดือนที่ถูกพูดถึงในแง่มุมมองอันเกี่ยวข้องกับการตั้งคำถามผ่านมุมมองของศิลปินชาย รวมถึงการเสียดสีทางเพศและการให้กำเนิดชีวิต ผ่านผลงานศิลปกรรม ผู้วิจัยจึงนำเสนอเรื่องราวของประจำเดือนในแง่มุมมองที่เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงกับร่างกายและจิตใจ จากประสบการณ์ของตนเอง โดยใช้วิธีวิทยาของทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เป็นแนวทางในการนำประสบการณ์การมีประจำเดือนของตนเองมาใช้ ค้นหาความหมายของการเป็นบุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์นั้นในฐานะเป็นผู้หญิงที่ประสบกับความเจ็บปวดทรมานจากการมีประจำเดือน ผ่านการรับรู้ลักษณะอาการที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ สร้างสรรค์ผลงานโดยใช้วัสดุ (Material) อันหลากหลาย ในงานแต่ละชุดมีการผสมผสานเทคนิคและวัสดุแต่ละประเภทที่มีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วัสดุที่สามารถสื่อสัญลักษณ์ (Sign) แทนค่าความหมายที่เหมาะสมกับแต่ละชิ้นงานเพื่อเปรียบเปรยถึงอารมณ์ความรู้สึกจากการมีประจำเดือนที่ครอบคลุมทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ผ่านรูปแบบของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) ซึ่งมีแนวทางในการใช้วัสดุ

อุปกรณ์ที่ผู้หญิงใช้ในชีวิตประจำวันและกิจกรรมของผู้หญิงที่เป็นงานหัตถกรรม ทำให้ผลงานสร้างสรรค์สามารถสื่อสารถึงเรื่องราวซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงเท่านั้น และเป็นการมุ่งนำความคิดของผู้ชมเข้าไปสู่สถานะที่ผลงานศิลปะเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวของความเป็นผู้หญิง ผ่านการใช้รูปทรงของมนุษย์และภาษาท่าทางที่แสดงความรู้สึกเจ็บปวดจากทรมาน การผสมผสานใช้รูปทรง เทคนิค กระบวนการ และวัสดุอุปกรณ์ของผู้หญิงนี้จึงมีศักยภาพพอที่จะใช้เพื่อสื่อสารถึงประสบการณ์ความเป็นผู้หญิง การเชื่อมโยงแต่ละส่วนเข้าด้วยกันในผลงานประติมากรรมชุดนี้เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนที่เกิดขึ้นทางร่างกายและจิตใจ ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ยังเป็นภาพสะท้อนของการมีประจำเดือนที่เป็นมากกว่าเรื่องของความสกปรก หรือความเชื่อ แต่เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้หญิง

## 6.2 การอภิปรายผล

### 6.2.1 ทฤษฎีและความรู้ที่ได้จากบทบทวนวรรณกรรม

จากการบทบทวนวรรณกรรม นำมาสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่ใช้แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบทางศิลปะ ที่ส่งผลต่อการรับรู้ในงานสร้างสรรค์ ดังนี้

### ผลงานชุด “ Cocoon ” (Cocoon No.1 และ Cocoon No.2)

ในผลงานชิ้นนี้ผู้วิจัยได้ใช้ “ เชือกฝ้าย ” เป็นวัสดุหลักในการสร้างสรรค์ เชือกฝ้ายเป็นวัสดุที่สามารถเชื่อมโยงไปยังความเป็นผู้หญิง (Feminine) เพราะ ฝ้าย (Cotton) เป็นวัสดุที่ผู้หญิงใช้แทนผ้าอนามัยในอดีต ผู้หญิงใช้เชือกฝ้าย ไหมพรม ซึ่งเป็นเส้นใยที่มีความนุ่มสำหรับซับเลือดประจำเดือน และเชือกฝ้ายยังเป็นวัสดุที่ใช้ถักทอในงานหัตถกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมของผู้หญิง ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เชือกฝ้ายย้อมสีจากแก่นฝาง ซึ่งมีสีที่ใกล้เคียงกับประจำเดือน เป็นวัสดุหลักในการถ่ายทอดเรื่องราวของประจำเดือนและสะท้อนความเป็นผู้หญิงผ่านตัวงาน

การนำเชือกฝ้ายมาถักคลุม ห่อหุ้มตัวงานเสมือนกับดักแด้ เป็นสัญลักษณ์ (Sign) เพื่อแสดงถึงความต้องการปลีกตัว การหลบหนีจากสภาพแวดล้อมภายนอก เป็นการสร้างสภาวะอารมณ์ให้กับงานประติมากรรม ผ่านวัสดุและกรรมวิธีที่แสดงถึงความเป็นผู้หญิงทั้งหมด ท่าทางที่ใช้ในงานเป็นลักษณะการจัดสรรร่างกายให้เล็กลง การกอดเข้า ศรีษะตก แขนทั้งสองข้างโอบล้อมร่างกายเอาไว้อย่างแนบแน่น มาจากการใช้ภาษากาย (Kinesic) เพื่อสื่อสารถึงอารมณ์ความรู้สึกภายในจิตใจ การแสดงท่าทางเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ (Sign) เพื่อบ่งบอกถึงการป้องกันตัวเอง หรือ ต้องการอยู่กับตัวเอง

สิ่งที่ผู้วิจัยได้ค้นพบในการสร้างสรรค์ผลงานผ่านการใช้วัสดุคือ การนำวิกผมมาประกอบกับตัวหุ่นในงาน Cocoon no.1 และ Cocoon no.2 ภาพรวมของงานประติมากรรมที่ไม่ได้ใส่วิกผม ปรากฏลักษณะของความเป็นรูปร่าง รูปทรง (Form) ของชิ้นงานประติมากรรมในลักษณะคล้ายงานประติมากรรมแบบนามธรรม ผู้วิจัยจึงทดลองนำวิกผมซึ่งเป็นวัสดุอุปกรณ์ของผู้หญิงมาใช้ จึงเกิดผลในการรับรู้ ชับเน้นสภาวะอารมณ์ให้กับผลงาน การทิ้งตัวของเส้นผมทำให้ศรีษะดูจมแนบกับลำตัวมากขึ้น สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกถึงความเศร้าโศก และสร้างอารมณ์ความรู้สึกถึงความเป็นมนุษย์ และความเป็นผู้หญิงในงาน (Feminine Art) มากขึ้น



ภาพที่ 94 ภาพการเปรียบเทียบผลงาน Cocoon No.1 ระหว่างใส่วิกผมและไม่ใส่วิกผม  
ที่มา ผู้วิจัย



ภาพที่ 95 ภาพการเปรียบเทียบผลงาน Cocoon No.2 ระหว่างใส่วิกผมและไม่ใส่วิกผม  
ที่มา ผู้วิจัย

### ผลงานชุด “Sofa”

ผู้วิจัยใช้ “หนังวัว” เป็นวัสดุหลักในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ ในอดีต หนังสัตว์ เช่น หนังวัว หนังควาย ถูกใช้สำหรับเป็นผ้าอนามัยของผู้หญิงชนพื้นเมืองอเมริกัน ดังนั้นการนำหนังวัวมาใช้ในการสร้างสรรค์งาน จึงเป็นการใช้วัสดุที่เชื่อมโยงไปยังความเป็นผู้หญิง และกระบวนการเย็บที่เป็นกิจกรรมของผู้หญิง (Feminine)

วิธีการเย็บหนังต่อกันทั่วทั้งงาน ด้วยลักษณะของรอบเย็บที่ปูดนูน มีวิธีการเย็บแบบซ้อนทับกันและแหวกออกจากกันในบางจุด เป็นการสร้างสัญลักษณ์ (Sign) แทนค่าความพยายามในการโอบอุ้มร่างกายและความรู้สึกเอาไว้ เพื่อไม่ให้แตกสลายไปกับความเจ็บปวดทรมานที่ต้องเผชิญ เป็นการย้อนกลับไปยังความรู้สึก โดยใช้การตระหนักรู้ของร่างกาย ตามวิธีของปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์

นอกจากนี้ยังมีการใช้การทำทางของผู้หญิงในการจัดวางเท้า ให้ดูมีลักษณะบิดงอและยกสันเท้าขึ้นเล็กน้อย เพื่อแสดงถึงอาการปวดเกร็งในลักษณะที่เป็นท่าทางเฉพาะของผู้หญิง (Feminine)



ภาพที่ 96 ภาพผลงาน “Sofa”

ที่มา ผู้วิจัย

### ผลงานชุด “Cycle” (Cycle No.1 Cycle No.2 และ Cycle No.3)

การสร้างสรรคผลงานชุดนี้ ผู้วิจัยใช้ “เชือกป่าน” เป็นวัสดุในการรัด โครงร่างกายของหุ่นประติมากรรม เชือกป่านในที่นี้ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ (Sign) แทนความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมานจากการมีประจำเดือน ที่เป็นดั่งพันธนาการที่ผู้หญิงไม่อาจหลุดพ้นไปได้ ร่องรอยการถูกรัดตามแขน ขา และลำตัว เป็นการขบขันสภาวะทางอารมณ์ ความรู้สึกเจ็บปวดร้าวกับถูกทรมานที่เกิดขึ้นตามร่างกาย ป่าน ยังเป็นเส้นใยธรรมชาติที่ผู้หญิงญี่ปุ่นใช้ปูในผ้าเพื่อซับซับเลือดประจำเดือนอีกด้วย ดังนั้นการใช้เชือกป่านในผลงานชุดนี้ จึงเป็นทั้งสัญลักษณ์แทนอารมณ์ ความรู้สึกและในขณะเดียวกันก็เป็นวัสดุที่เชื่อมโยงไปยังความเป็นผู้หญิงจากการเป็นวัสดุที่ใช้ทำผ้าอนามัย

ท่าทางและการเคลื่อนไหวร่างกายที่ปรากฏในผลงาน มาจากประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย เมื่อมีอาการปวดท้องประจำเดือน ผู้วิจัยจึงถ่ายทอดประสบการณ์ (Phenomenology) ความรู้สึกนี้ออกมา ด้วยการใช้ภาษาร่างกาย (Kinesic) จากปฏิกิริยาทางธรรมชาติของตนเอง สะท้อนผ่านรูปทรงของมนุษย์ เพราะรูปทรงที่มีลักษณะคล้ายมนุษย์สามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับร่างกายของมนุษย์ได้ดี

จากการติดตั้ง ผู้วิจัยได้ทดลองนำหุ่นประติมากรรมมาจัดวางผสมผสานกับอีกชิ้นงานหนึ่งคือ แผ่นเรซินหยดเลือด ซึ่งเป็นการนำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาประยุกต์ผสมผสานเข้าด้วยกัน (Mixed Media) พบว่าผลงานสามารถสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกออกมาได้ชัดเจนมากขึ้น



ภาพที่ 97 ภาพผลงานชุด Cycle  
ที่มา ผู้วิจัย

### ผลงาน “My Uterus”

ผลงานปรากฏใบหน้าที่แสดงสีหน้าทุกข์ทรมาน การแสดงออกทางสีหน้าเป็นหนึ่งใน การเคลื่อนไหวร่างกาย (Kinesic) ที่ใช้ในการสื่อความหมายจากความรู้สึกภายในของมนุษย์ และยังเป็น ภาษาหนึ่งที่เป็นสัญญาณ (Sign) ในการสื่อความหมายถึงความรู้สึกเจ็บปวด ความอึดอัดจากการมี ประจำเดือน

รูปทรงหลักของผลงานมีลักษณะคล้ายกับหยดน้ำซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นสัญญาณ (Sign) เพื่ออุปมาถึง การยืดหยดของเลือดประจำเดือน ประกอบกับรูปทรงรองที่มีลักษณะคล้ายกับลำไส้ที่ดูเปียดเสียด เป็นการอุปมาถึงอาการปวดท้องน้อย ที่ผู้หญิงเรียกกันว่าอาการปวดหน่วง ซึ่งจะรู้สึกมากเมื่อเลือด ประจำเดือนกำลังไหลออกมา ดังนั้นการใช้รูปทรงดังกล่าวจึงเป็นการย้อนกลับไปยังต้นตอของสิ่งที่ทำให้รู้สึกเจ็บปวด เป็นเหมือนจินตภาพที่มาจาก การรับรู้ความรู้สึกจากประสบการณ์ของผู้วิจัยและ ถ่ายทอดออกมาถึงผลงาน (Phenomenology)



ภาพที่ 98 ภาพผลงาน “My Uterus”

ที่มา ผู้วิจัย

จากการใช้รูปทรงหยดน้ำประกอบกับรูปทรงอื่น ๆ ทำให้ผลงานชิ้นนี้มีความแตกต่างจาก ผลงานสามชิ้นที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าผลงานชิ้นนี้มีลักษณะของรูปทรงกึ่งนามธรรม ซึ่งเป็นพัฒนาการ ของการสร้างสรรคที่ผู้วิจัยได้คลี่คลายรูปทรงจากผลงานชิ้นอื่นที่ใช้รูปทรงร่างกายมนุษย์ ผลงานชิ้นนี้ กลับสามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกได้เป็นอย่างดีเช่นกัน



## 6.2.2 ตารางแสดงผลการวิจัยสร้างสรรค์ในแง่ของผลงานศิลปกรรม

## ตารางที่ 2 แสดงผลการวิจัยสร้างสรรค์ในแง่ของผลงานศิลปกรรม

ที่มา ผู้วิจัย

ผลงานศิลปกรรม	แนวความคิดจากศึกษาผลงานศิลปกรรม	แนวคิดที่ผู้วิจัยใช้ในการสร้างสรรค์
ผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีประจำเดือน	<p>เรื่องราวของประจำเดือนจากแนวคิดของศิลปิน</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ความรุนแรง การเสียดสีถึงความเป็นเพศหญิง เพศชาย ในผลงาน I want your blood (2019) ของ Anish Kapoor</li> <li>- แง่ตี่ของประจำเดือน การให้กำเนิด ในผลงาน The diary of my period (2017) ของ Timi Pall</li> <li>- การตั้งคำถามถึงเรื่องประจำเดือนผ่านมุมมองของศิลปินชาย ในผลงาน Brink (2019) ของ Anish Kapoor</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- นำเสนอการมีประจำเดือนในเชิงประจักษ์</li> <li>- แง่มุมที่เป็นผลกระทบจากการมีประจำเดือนในด้านร่างกายและจิตใจ</li> </ul>
การใช้วัสดุในผลงานศิลปกรรม (Material)	<p>แนวคิดในการใช้วัสดุในงานของศิลปิน</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ศิลปินใช้วัสดุที่ตนเองมีประสบการณ์ร่วม เช่น เสื้อผ้าของตนเองของ Shinique Smith</li> <li>- ศิลปินใช้วัสดุในการสร้างพื้นผิว และอุปมาถึงลักษณะทางกายภาพของตนเองในผลงาน R.S.V.P ! (1977) ของ Senga Nengudi</li> <li>- ศิลปินใช้วัสดุในการเป็นสัญลักษณ์</li> </ul> <p>ความหมาย</p> <p>เช่น เส้นด้ายสีแดงในงานของ Shiotu Chiharu</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ใช้วัสดุที่เชื่อมโยงกับความเป็นผู้หญิง เช่น วัสดุจากการทำผ้าอนามัยในอดีต</li> <li>- วัสดุที่ใช้ในงานหัตถกรรม</li> <li>- ใช้วัสดุในการสร้างพื้นผิว และอุปมาถึงลักษณะทางกายภาพของตนเอง เช่น หนังวัว ผ้า</li> <li>- ใช้วัสดุในการเป็นสัญลักษณ์</li> </ul> <p>ความหมาย</p> <p>เช่น การใช้เชือกป่านเป็นสัญลักษณ์ของพันธนาการ</p>

ผลงานศิลปกรรม	แนวคิดการจากศึกษาผลงานศิลปกรรม	แนวคิดที่ผู้วิจัยใช้ในการสร้างสรรค์
<p>การใช้รูปทรงในผลงานศิลปกรรม (Form)</p>	<p>แนวคิดในการใช้รูปทรงของศิลปิน</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ศิลปินใช้รูปทรงมนุษย์ในการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายมนุษย์ (Human Body) และพื้นที่ว่าง (Space) เช่นในงานของ Antony Gormley</li> <li>- ศิลปินใช้รูปทรงของมนุษย์ในการสะท้อนสถานะทางจิตใจ เช่น ความกลัว ความหดหู่ ความอึดอัด ความเจ็บป่วย และความตาย จากผลงานของ Berlinde De Bruyckere และ Tung Ming-Chin</li> <li>- ศิลปินใช้รูปทรงของมนุษย์ในการสร้างพื้นที่ส่วนตัว ในผลงานชุดสูทของ Rosalie Monod de Froideville</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ใช้รูปทรงของมนุษย์ในการสื่อถึงเรื่องราวของผู้หญิง สร้างสัดส่วนโค้งเว้าเพื่อสะท้อนความเป็นสตรีเพศ</li> <li>- ใช้รูปทรงของมนุษย์ในการสะท้อนสถานะทางร่างกายและจิตใจ</li> <li>- ใช้รูปทรงของมนุษย์แทนร่างกายของตนเองและถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเอง</li> </ul>
<p>รูปแบบของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art)</p>	<p>รูปแบบของ Feminine Art จากศิลปินหญิง</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ศิลปินถ่ายทอดประสบการณ์จากความเป็นหญิงของตนเอง</li> <li>- ศิลปินใช้กระบวนการหัตถกรรมในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมของผู้หญิง</li> <li>- ศิลปินใช้สรีระร่างกายหรืออวัยวะที่แสดงความเป็นเพศหญิง เช่นในผลงานของ Sally Hewett</li> <li>- ศิลปินใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่สื่อถึงความเป็นหญิง เช่น ด้าย ผ้า ลูกปัด</li> <li>- ศิลปินใช้โทนสีที่ให้อารมณ์ความรู้สึกถึงความเป็นผู้หญิง เช่น สีแดง สีชมพู สีเนื้อ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ถ่ายทอดประสบการณ์จากความเป็นหญิงของตนเอง</li> <li>- ใช้กระบวนการหัตถกรรมในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมของผู้หญิง เช่นการเย็บ การถัก</li> <li>- ใช้สรีระร่างกายหรืออวัยวะที่แสดงความเป็นเพศหญิง</li> <li>- ใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่สื่อถึงความเป็นหญิง เช่น ด้าย ผ้า เชือกไหมพรม</li> <li>- ใช้อากัปกิริยาที่สะท้อนความเป็นเพศหญิง</li> <li>- ใช้โทนสีที่ให้อารมณ์ความรู้สึกถึงความเป็นผู้หญิง เช่น สีแดง สีชมพู สีเนื้อ</li> </ul>

จากตารางแสดงให้เห็นแนวทางที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมชุดนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์ สังเคราะห์ในผลงานศิลปกรรมที่หยิบยกมาเป็นตัวอย่าง สรุปลอกมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ของตนเอง

### 6.2.3 องค์ความรู้ที่ได้จากงานสร้างสรรค์

จากการศึกษา สังเคราะห์ข้อมูลข้ามศาสตร์ และทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ ปรัชญา จิตวิทยา ผู้วิจัยได้บูรณาการความรู้เหล่านี้และสร้างสรรค์เป็นผลงานชุด ประจำเดือน และสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์: ประติมากรรม และศิลปะการจัดวาง

งานวิจัยสร้างสรรค์ชุดนี้ มีกระบวนการวิจัย การสังเคราะห์ผลวิจัยและการบูรณาการที่เชื่อมโยงการใช้ข้อมูลทางการแพทย์ ประวัติศาสตร์ ทฤษฎีทางทัศนศิลป์ ในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งให้เห็นถึงประเด็นสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบ Feminine Art ถ่ายทอดประสบการณ์เรื่องราวของผู้หญิงที่สะท้อนการปกปิด ซ่อนเร้น และความบิดเบือนของสภาวะความเจ็บปวดของผู้หญิงระหว่างมีประจำเดือนด้วยการเลือกใช้วัสดุ (Materials) ที่เหมาะสมกับผลงานแต่ละชิ้น ทำให้ผลงาน Mixed Media Sculpture แสดงคุณค่าของวัสดุซึ่งมาจากการศึกษาประวัติศาสตร์ ฝัอนามัยของผู้หญิงในวัฒนธรรมจากเอเชียมีคุณค่าและสุนทรีย์ในเชิงสัญลักษณ์ นำมาสู่การตีความที่ชัดเจนของวัสดุและตัวเรื่องของสภาวะความเป็นผู้หญิง ความเจ็บปวด ได้อย่างหนักแน่นและเกิดสุนทรีย์ในงานสร้างสรรค์ชุดนี้

### 6.3 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การนำเสนอเรื่องราวของผลกระทบจากประจำเดือนในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นกลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน (PMS) สามารถนำไปต่อยอดในงานสร้างสรรค์โดยเน้นกลุ่มอาการที่มีความรุนแรงมากขึ้นได้ เช่นกลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือนที่รุนแรง (PMDD) ซึ่งเกี่ยวข้องกับอาการทางจิต
2. การสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนสภาวะความเจ็บปวดของผู้หญิงในระหว่างมีประจำเดือนผลกระทบจากการมีประจำเดือนทั้งทางร่างกายและจิตใจ อาจนำไปพัฒนาในงานสร้างสรรค์ด้านอื่นๆ เช่น ในด้านสังคม วัฒนธรรม เป็นต้น
3. การออกแบบรูปทรงในผลงานสร้างสรรค์และการเลือกใช้วัสดุมีความจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ปรากฏในผลงานสามารถแสดงออกได้ตรงตามเนื้อหาของแต่ละชิ้นงาน

## บรรณานุกรม

### ภาษาไทย

เตโช สนวนานนท์. (2512). *ปทานุกรมจิตวิทยา*. พระนคร: โอเดียนสโตร์.

เถลิง พัฒโนภาษ. (2551). สัญศาสตร์ กับ ภาพแทนความ. *วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 1, หน้า 35-50.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2518). *สุขภาพจิตเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก โครงการตำรา.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2555). *สัณวิทยาโครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยม กับการศึกษารัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา.

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศ*. (หน้า 4). กรุงเทพมหานคร: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กฤตยา อาชวนิจกุล. (2548). นานาทศนะจากเวทีเสวนา. ใน *จิตติมา ภาณุเดชะ, และ ญัฐยา บุญภักดี (บ.ก.), ผู้หญิงห้ามเข้า...จารีตและความเชื่อที่ต้องอธิบาย* (หน้า 14). กรุงเทพมหานคร: บริษัทพีเอ็นพี กรุ๊ป.

กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). *จิตวิทยาศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: นิยมวิทยา.

กาญจนา แก้วเทพ. (2542). *การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เอดิสันเพรส โปรดักส์.

กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย. (2550). *การสื่อสารเชิงอวัจนภาษา :รูปแบบและการใช้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กำจร สุนพงษ์ศรี. (2555). *สุนทรียศาสตร์: หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จเร ผลประเสริฐ, และ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2528). *ประสาทศัลยศาสตร์ = Neurosurgery*. กรุงเทพมหานคร: เอียร์บุ๊กพับลิชเชอร์.

จุฑามาศ แหนจอน. (กันยายน - ธันวาคม 2558). สมองกับอารมณ์: มหัศจรรย์ความเชื่อมโยง.

*วารสารราชพฤกษ์*, 13(3), หน้า 9-19.

ฉัตรมงคล อินสว่าง. (2562). *รูปแห่งลมหายใจ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นปริญญาตรี). สาขาวิชาทัศนศิลป์  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชุติมา หุ่มเรืองวงษ์. (มิถุนายน 2549). โรคทางจิตเวชในสตรี และความสัมพันธ์กับฮอร์โมนเพศ.

*Chula Med J*, 50(6), 403-427.

ธนศ วงศ์ยานนาวา. (2547). การจัดระเบียบเพศในศิลปะ: จากภาพนู้ตสู่ภาพพระดับ X. *รัฐศาสตร์สาร*, 25(2),  
204-223.

ธนศวรร เจริญเมือง. (2548). ระเบียบรัตน์, ล้านนา กับสังคมไทย. ใน จิตติมา ภาณุเตชะ, และ  
ณัฐยา บุญภักดี (บ.ก.), *ผู้หญิงห้ามเข้า...จารีตและความเชื่อที่ต้องอธิบาย* (หน้า 135).

กรุงเทพมหานคร: บริษัทพีเอ็นพี กรุ๊ป.

ธรรวิญญ์ พานิชรุทติวงศ์. (2548). *การเคลื่อนไหวที่แสดงอารมณ์ของตัวละคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญา  
มหาบัณฑิต). สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิตา สาระยา. (2545). *กว่าจะเป็นคนไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์.

ปอรรช์มัย ยอดเนตร. (2561). การพัฒนาอวัจนภาษาในการสื่อสารผ่านกระบวนการสื่อสารการแสดง = Non-  
verbal communication development through performing art process.

*วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*, 11, หน้า 15-25.

ผกาภาศ สุวรรณนิภา. (เมษายน 2563). เส้นใยในงานศิลปะ. *วารสารศิลปกรรมบูรพา*, 23(1), หน้า 30-51.

พระเมตตา นันโธ. (2548). นานาทักษะจากเวทีเสนา. ใน จิตติมา ภาณุเตชะ, และ ณัฐยา บุญภักดี (บ.ก.),  
*ผู้หญิงห้ามเข้า...จารีตและความเชื่อที่ต้องอธิบาย* (หน้า 58). กรุงเทพมหานคร: บริษัทพีเอ็นพี กรุ๊ป.

ภาทิติ ตริสุกุล. (2551). *หลักนิเทศศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ  
สวนสุนันทา.

มหามงกุฎราชวิทยาลัย. (2534). *พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร:  
มหามงกุฎราชวิทยาลัย.

ยศ สันตสมบัติ. (2556). *มนุษย์กับวัฒนธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัตนา สีนุรักษ์, เอกพันธ์ ฤทธา, ไพลิน ศรีสุโข, เขมิกา ยามะรัต, เอี่ยมพร คชการ, จงกล ตั้งอุสาหะ,  
และ บุญเทียม เทพพิทักษ์ศักดิ์. (2544). *การศึกษากลุ่มอาการที่มีร่วมกับประจำเดือน :  
รายงานผลการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2542). *สรุปทฤษฎีการสื่อสาร*. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่.

วีรพล เจียมวิสุทธ. (มกราคม - เมษายน 2560). สัมพันธ์กับการสื่อสารอัตลักษณ์ในตราเครื่องหมายสัญลักษณ์  
การจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10(1)*, หน้า 2077-  
2092.

ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล. (มกราคม - เมษายน 2532). การศึกษาและวิจัยด้วยวิธีปรากฏการณ์วิทยา.  
*วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 4(1)*, หน้า 9-20.

สุชา จันทน์เอม, และ สุรางค์ จันทน์เอม. (2520). *จิตวิทยาเพื่อความสุขในการดำรงชีวิต*. กรุงเทพมหานคร:  
ไทยวัฒนาพานิช.

สุธี คุณาวิชยานนท์. (2545). *จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่ : ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่  
และร่วมสมัย*. กรุงเทพมหานคร: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุนันทา ยังวิเศษเศรษฐ. (กรกฎาคม - สิงหาคม 2548). กลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน อาการปวดประจำเดือน  
และการปฏิบัติในการบรรเทาอาการของนักศึกษาสตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *สงขลานครินทร์  
เวชสาร, 23(4)*, หน้า 209-217.

เอมี คัดดี. (2562). *Presence รู้ตัวตน ขณะทุกอุปสรรค*. (รัชยา เรืองศรี, ผู้แปล) กรุงเทพมหานคร:  
สำนักพิมพ์เนชั่นบุ๊คส์.

อรรวรรณ กุลจิรัง. (2555). *ประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุโรคพาร์กินสัน ในจังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์  
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย  
บูรพา.

อัมพร อารงลักษณ์, ชนิตา จิตตรุทธะ, สุรัช คมพจน์, ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, เกษม เพ็ญภินันท์, และ ชลิ  
ดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2557). *รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แนวหลังสมัยใหม่นิยม*.  
กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและสิ่งพิมพ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

### ภาษาอังกฤษ

Kaplan, A. G., & Sedney, M. A. (1980). *Psychology and Sex Roles: An Androgynous Perspective*. Boston: Little, Brown.

Stein, E., & Kim, S. (2009). *Flow: The Cultural Story of Menstruation*. New York: St. Martin's Griffin.

### เว็บไซต์ภาษาอังกฤษ

Maeno, T. (1998). *A short history of menstruation and its absorbent clothing in Japan*. Retrieved from Museum of Menstruation: <http://www.mum.org/maenoth.htm>

### เว็บไซต์ภาษาไทย

BBC News ไทย. (7 กันยายน 2561). *ความเชื่อเรื่องรอบเดือน กับผลพวงที่ผู้หญิงต้องเผชิญ*. เข้าถึงได้จาก BBC News ไทย: <https://www.bbc.com/thai/international-45438024>

Cosmenet.in.th. (30 สิงหาคม 2557). *ผ้าอนามัยสมัยก่อน ใช้กาบมะพร้าว จริงหรือ?!?! เข้าถึงได้จาก cosmenet: <https://www.cosmenet.in.th/cosme-intrend/20418>*

Noozup. (18 ตุลาคม 2560). *เลิกใช้ภาพ "ประจำเดือนสีฟ้า" ในแคมเปญโฆษณา*. เข้าถึงได้จาก Noozup: <http://www.noozup.news/261569>

กิตา ปานติย์. (9 กรกฎาคม 2562). *ผู้หญิง : เหตุใดหญิงวัยมีประจำเดือนในอินเดียจึงตัดมดลูกทิ้ง*. เข้าถึงได้จาก BBC News ไทย: <https://www.bbc.com/thai/international-48900229>

บุญแสง วุฒิพันธุ์. (24 กันยายน 2562). *ประจำเดือนผิดปกติ สัญญาณเตือนเรื่องอภิมดลูก*. เข้าถึงได้จาก โรงพยาบาลสมิติเวช: <https://www.samitivejhospitals.com/th/article/detail/ปวดประจำเดือน>

ปกรณ จักษุวัชร. (9 เมษายน 2558). *The Premenstrual Syndrome And Premenstrual Dysphoric Disorder (PMS and PMD)*. เข้าถึงได้จาก ภาควิชาสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: [https://w1.med.cmu.ac.th/obgyn/index.php?option=com\\_content&view=article&id=1107:the-premenstrual-syndrome-and-premenstrual-dysphoric-disorder-pms-and-pmd](https://w1.med.cmu.ac.th/obgyn/index.php?option=com_content&view=article&id=1107:the-premenstrual-syndrome-and-premenstrual-dysphoric-disorder-pms-and-pmd)

ผานิต เปรมปิยะวัฒน์. (14 กันยายน 2547). *Premenstrual dysphoric Disorder: Diagnosis and Treatment*. เข้าถึงได้จาก คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดล:

<https://med.mahidol.ac.th/ramamental/sites/default/files/public/pdf/Premenstrual%20dysphoric%20disorder%20-%20diagnosis%20and%20treatment.pdf>

พบแพทย์. (3 มีนาคม 2564). *ประจำเดือนมามาก ปัญหาสุขภาพที่ผู้หญิงควรรู้*. เข้าถึงได้จาก: pobpad <https://www.pobpad.com/ประจำเดือนมามาก>.

ภาณุ บุญพิพัฒนรัตนพงศ์. (25 มิถุนายน 2561). *ART OF BLOOD ศิลปะแห่งการใช้เลือดทำงานศิลปะ*. เข้าถึงได้จาก TheMATTER: <https://thematter.co/thinkers/art-of-blood/53557>

มยุลี สำราญญาติ. (2536). *เปรียบเทียบความคาดหวังกับประสบการณ์จริงของผู้ป่วย เกี่ยวกับระดับความเจ็บปวดและกิจกรรมการพยาบาลเพื่อบรรเทาความเจ็บปวดหลังผ่าตัด*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่. สืบค้นจาก <https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/45180>

อภิโชค จันทระเสน. (1 สิงหาคม 2561). *Shiota Chiharu: The Soul Trembles: นิทรรศการของเจ้าแม่ ศิลปะจัดวาง-แสดงสดแห่งญี่ปุ่น*. เข้าถึงได้จาก TheMOMENTUM: <https://themomentum.co/shiota-chiharu-the-soul-trembles>

อลิน เพชโรภาส. (11 มิถุนายน 2559). *Depression in midlife women*. เข้าถึงได้จาก ภาควิชาสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: [https://w1.med.cmu.ac.th/obgyn/index.php?option=com\\_content&view=article&id=1251:depression-in-midlife-women](https://w1.med.cmu.ac.th/obgyn/index.php?option=com_content&view=article&id=1251:depression-in-midlife-women)





ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
**CHULALONGKORN UNIVERSITY**

นิทรรศการ “ME MENSES”

จัดแสดงในวันที่ 9 มีนาคม 2564 – 17 มีนาคม 2564

ณ Pineappleprintpress Studio

1005 ถนนพระราม3 ซ่องนนทรี เขตยานนาวา กทม. 10120



ภาพที่ 99 โปสเตอร์นิทรรศการ “ME MENSES”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา ผู้วิจัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

การจัดแสดงผลงานในนิทรรศการ



Cocoon No.1

Mixed Media

50 x 75 x 85 cm



Cocoon No.1

Mixed Media

50 x 75 x 85 cm



Cocoon No.2

Mixed Media

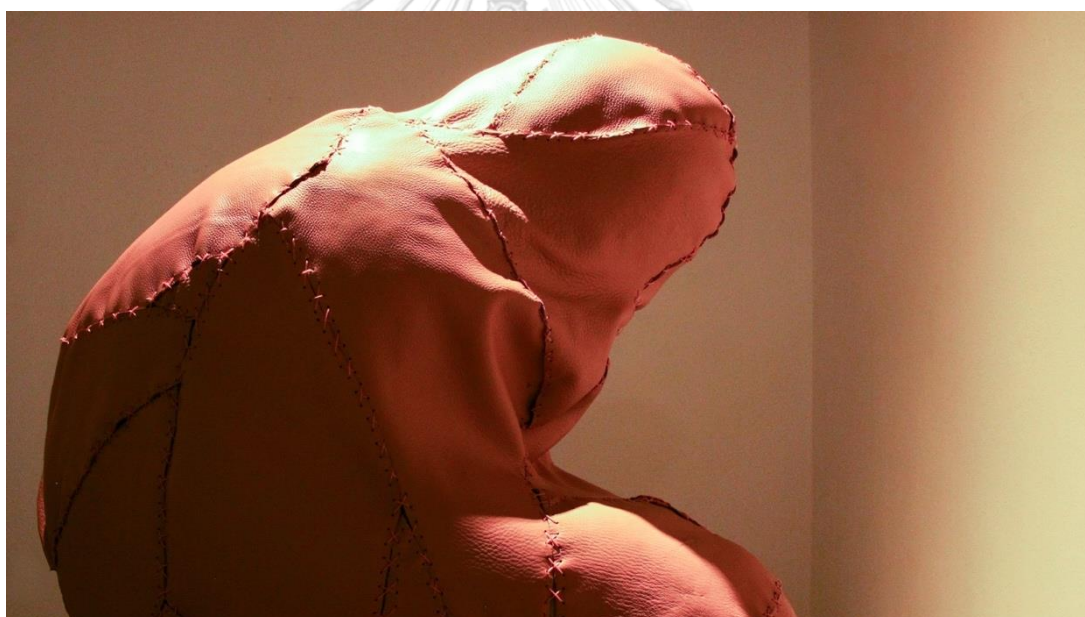
100 x 85 x 50 cm



Cocoon No.2

Mixed Media

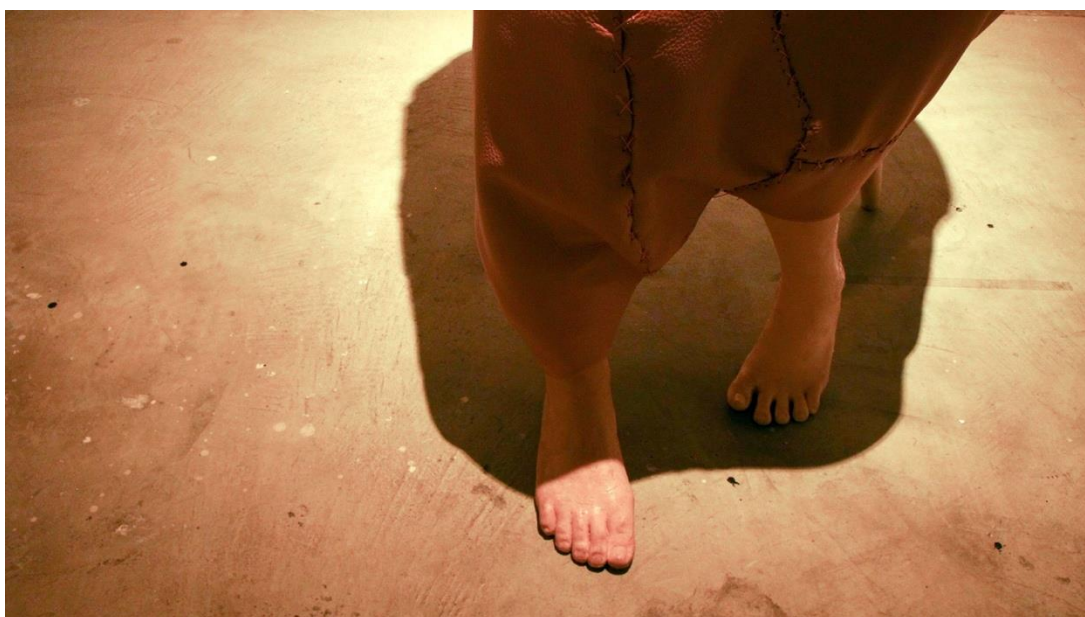
100 x 85 x 50 cm



Sofa

Mixed Media

115 x 70 x 50 cm



Sofa

Mixed Media

115 x 70 x 50 cm

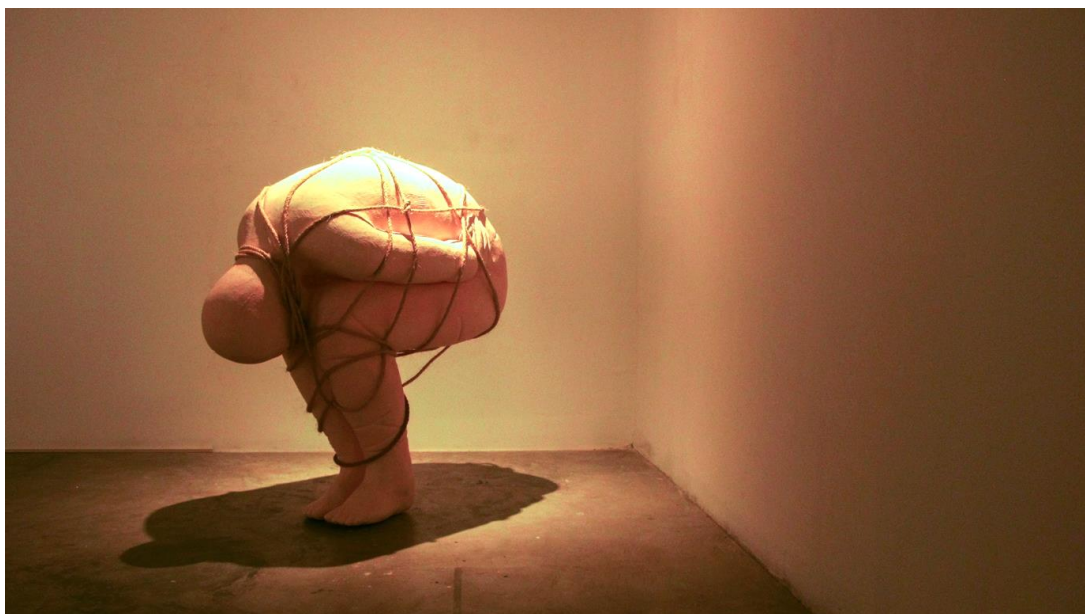




Cycle No.1

Mixed Media

58 x 134 x 80 cm



Cycle No.2

Mixed Media

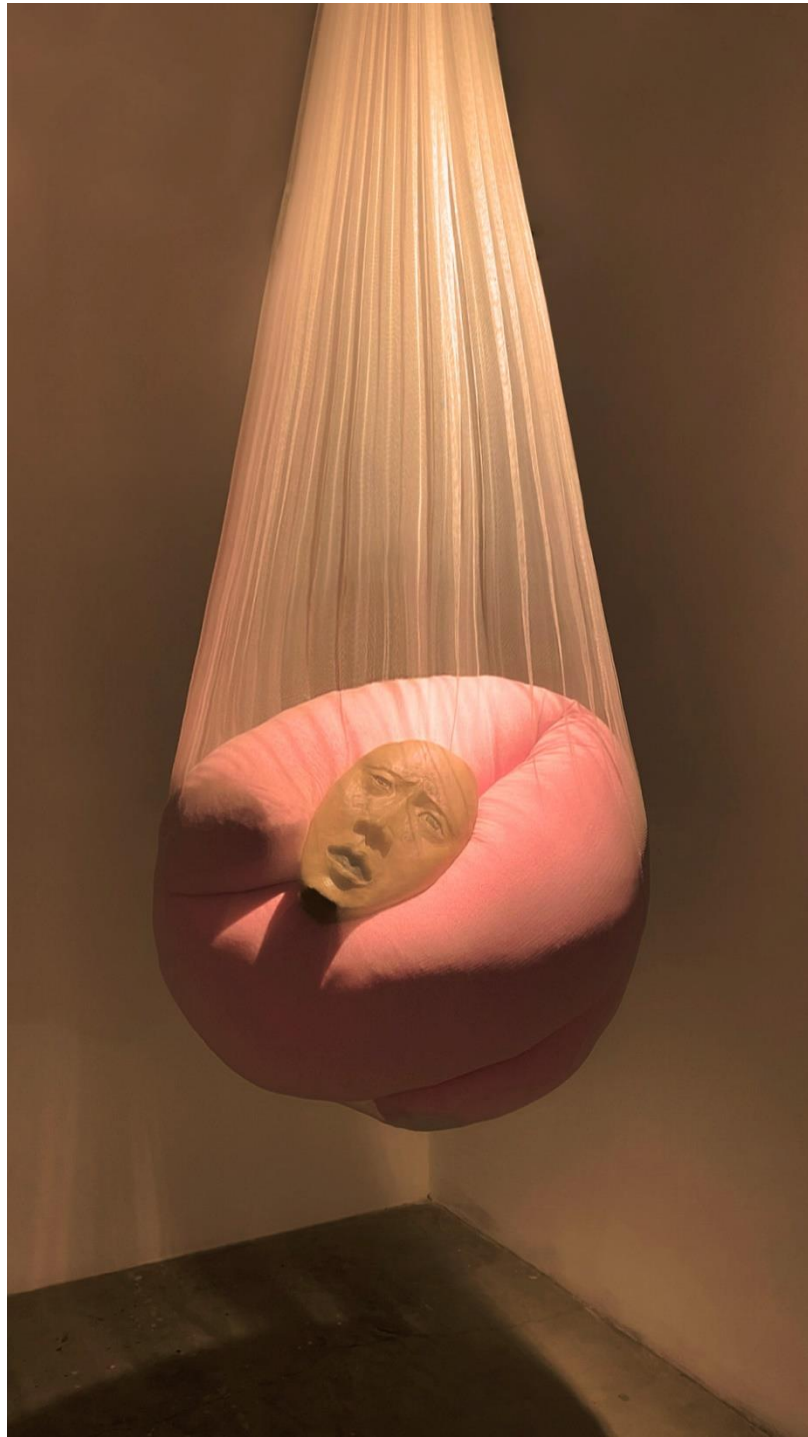
58 x 109.5 x 62 cm



Cycle No.3

Mixed Media

81 x 130 x 140 cm



My Uterus

Mixed Media

1 x 1.20 cm



My Uterus

Mixed Media

1 x 1.20 cm

## ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาว ชาลีศา วงษ์มงคล
วัน เดือน ปี เกิด	19 มกราคม 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดปทุมธานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2550 ศิลปบัณฑิต สาขาภาพพิมพ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ. 2555 ศิลปมหาบัณฑิต สาขาจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	2/33 หมู่บ้านชาวฟ้า ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12130
รางวัลที่ได้รับ	พ.ศ. 2556 - รางวัลพิเศษ การประกวดศิลปกรรมร่วมสมัย Toshiba "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต" ครั้งที่ 25 พ.ศ. 2554 - รางวัลเหรียญทอง การประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ. 2554 - รางวัลศิลปวิทยานิพนธ์ดีเด่น สาขาศิลปกรรม ประจำปีการศึกษา 2554 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ. 2553 - รางวัลสนับสนุนศิลปินรุ่นใหม่ ของการแสดงศิลปกรรมร่วมสมัย ของศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 27 - ทุนการศึกษา กองทุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะสร้างสรรค์ศิลปะ "มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรมติณสูลานนท์" ครั้งที่ 10 - ทุนการศึกษา "ทุนสร้างชื่อ" สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง - นักศึกษาดีเด่น สาขาศิลปกรรม ประจำปีการศึกษา 2553 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ. 2552 - รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 การแข่งขันวาดภาพประเภทสีพาสเทล โครงการ "Van Dyke"